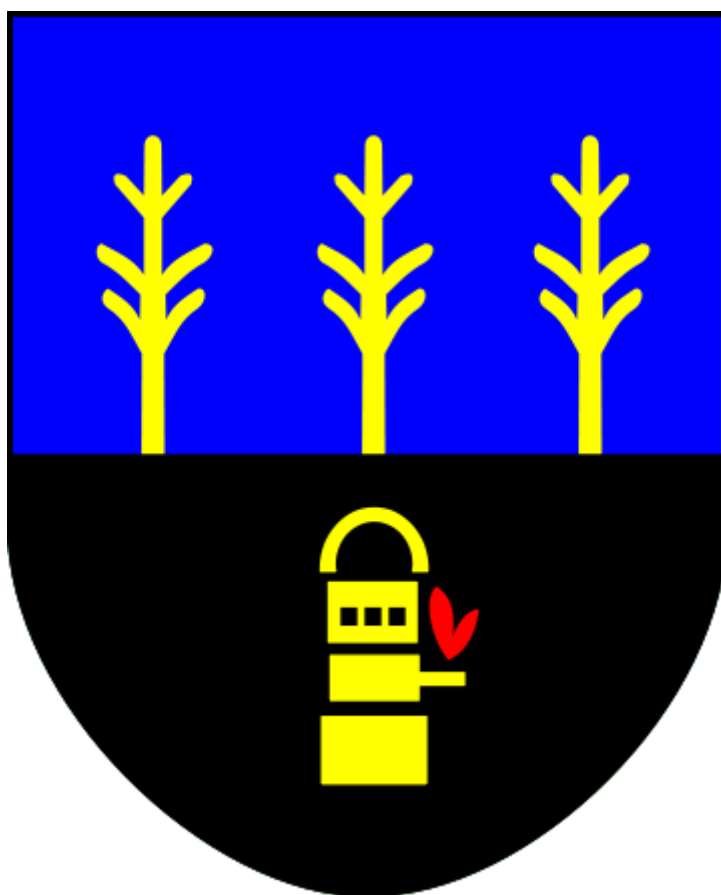

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY KONOPISKA
na lata 2026-2036**

I	Wstęp	3
1.1	Tło i przyczyny	3
1.2	Wartości, zasady, definicje	4
1.3	Struktura dokumentu	6
1.4	Przesłanki wynikające z dokumentów strategicznych	6
II	Diagnoza	10
2.1	Charakterystyka gminy	10
2.2	Demografia	11
2.3	Przedsiębiorczość	14
2.4	Zadania pomocy społecznej realizowane przez Centrum Usług Społecznych w Konopiskach	16
2.5	Kwestia osób uzależnionych	20
2.6	Kwestia osób starszych	25
2.7	Kwestia dziecka i rodziny	29
2.8	Kwestia bezrobocia	41
2.9	Kwestia przemocy domowej	45
2.10	Kwestia osób z niepełnosprawnością oraz osób długotrwale chorych	49
2.11	Kwestia przestępczości	55
2.12	Realizacja usług społecznych w gminie Konopiska	57
2.13	Problemy społeczne w gminie Konopiska- trendy	60
2.14	Analiza SWOT dla systemu pomocy społecznej w gminie Konopiska	61
2.15	Zasoby umożliwiające rozwiązanie problemów społecznych, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych	62
III	Część programowa	66
3.1	Misja i wizja gminy Konopiska	66
3.2	Cele strategiczne i operacyjne	66
3.3	Kierunki działań oraz wskaźniki realizacji działań	69
3.4	Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią oraz zakładane rezultaty realizacji Strategii..	81
3.5	Ramy finansowe Strategii	83
3.6	Sposób realizacji Strategii	83
3.7	Monitoring i ewaluacja Strategii	84
3.8	Analiza ryzyka	85
	Podsumowanie	87

I. WSTĘP

1.1 Tło i przyczyny

Strategia rozwiązywania problemów społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika wprost z art. 16b ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań;
- określenie usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2023 r. poz. 571 oraz z 2024 r. poz. 834), zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Przystępując do budowy niniejszego dokumentu przyjęto następujące założenia brzegowe, którymi następnie kierowano się nadając ostateczne formy poszczególnym częściom Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036 (dalej: Strategia):

1. Strategia dotyczy sfery społecznej – stanowi podejście problemowe.
2. Mając na uwadze fakt, że przeznaczeniem dokumentu jest wzmocnienie działań empowerment nakierowanych szczególnie na mieszkańców defaworyzowanych oraz tych, którzy czasowo znaleźli się w trudnej sytuacji losowej – za najwyższą wartość uznano dobro klientów Centrum Usług Społecznych w Konopiskach (dalej: CUS).
3. Jako idee tworzenia dokumentu wyznaczono zapobieganie i usuwanie przyczyn takich zjawisk społecznych, które hamują rozwój społeczny gminy Konopiska.
4. Przyjęto, że lokalne służby socjalne nie są jedynym realizatorem działań w obszarze polityki społecznej i dokument nie będzie służył wyłącznie instytucji pomocy społecznej. Uznano, że Strategia będzie narzędziem gminnej polityki społecznej i będzie łączyć w sobie wspólne wysiłki podmiotów, będących realizatorami zawartych w niej działań. CUS pełnił będzie rolę zarówno realizatora jak i koordynatora tych działań.
5. Mając na uwadze sytuacje, które wpływają na kształtowanie się zjawisk społecznych, zaprojektowano cele, z których kilka ingeruje również w zjawiska, które kształtują problemy społeczne. Tym samym postanowiono reagować zarówno na pojawiające się problemy i ich skutki, jak i diagnozować objawy i reagować na nie.
6. Budowa dokumentu bazuje na podejściu, sprowadzającym się do ulepszenia lokalnej rzeczywistości. Fundamentalną rolę odgrywa tu analiza diagnozy i wnioski sformułowane na podstawie jej wyników, z wykorzystaniem wiedzy i doświadczenia przedstawicieli lokalnych podmiotów i osób fizycznych.

1.2 Wartości, zasady, definicje

„Wartość” to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;

- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

- Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.

- Zasada przestrogi** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.

- Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.

- Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.

- Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne miejsce w społeczeństwie.

- Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.

- Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.

- Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów

polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzysząc temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym

przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności. Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych. Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. Struktura dokumentu

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Centrum Usług Społecznych w Konopiskach.

1.4 Przesłanki wynikające z dokumentów strategicznych

Konstruując strategię rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

Poniżej przedstawiono sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno- gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania Państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.
2. Polska Cyfrowa.
3. Kapitał ludzki.
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski.

1. Rozwój regionalny.
2. Transport.

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

1. Kapitał społeczny.
2. Sprawne państwo.

Narodowy Program Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadania Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej, niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych, oblige do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna.

Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

1. Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
2. Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
3. Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 jest redukcja ubóstwa i

wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno-programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do 2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające angażowanie w cel poprawy

dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych, jak i prywatnych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Stanowi ona aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Celem tego dokumentu jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska są Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030, Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025, Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2024-2028, Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

Dokumenty lokalne

Najistotniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwoju Gminy Konopiska na lata 2024-2030, odpowiadająca na zachodzące zmiany w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Dokument wyznacza podstawowe kierunki rozwoju, które mają za zadanie zapewnić odpowiednią jakość i poziom życia mieszkańców, równocześnie przeciwdziałając negatywnym zjawiskom i barierom.

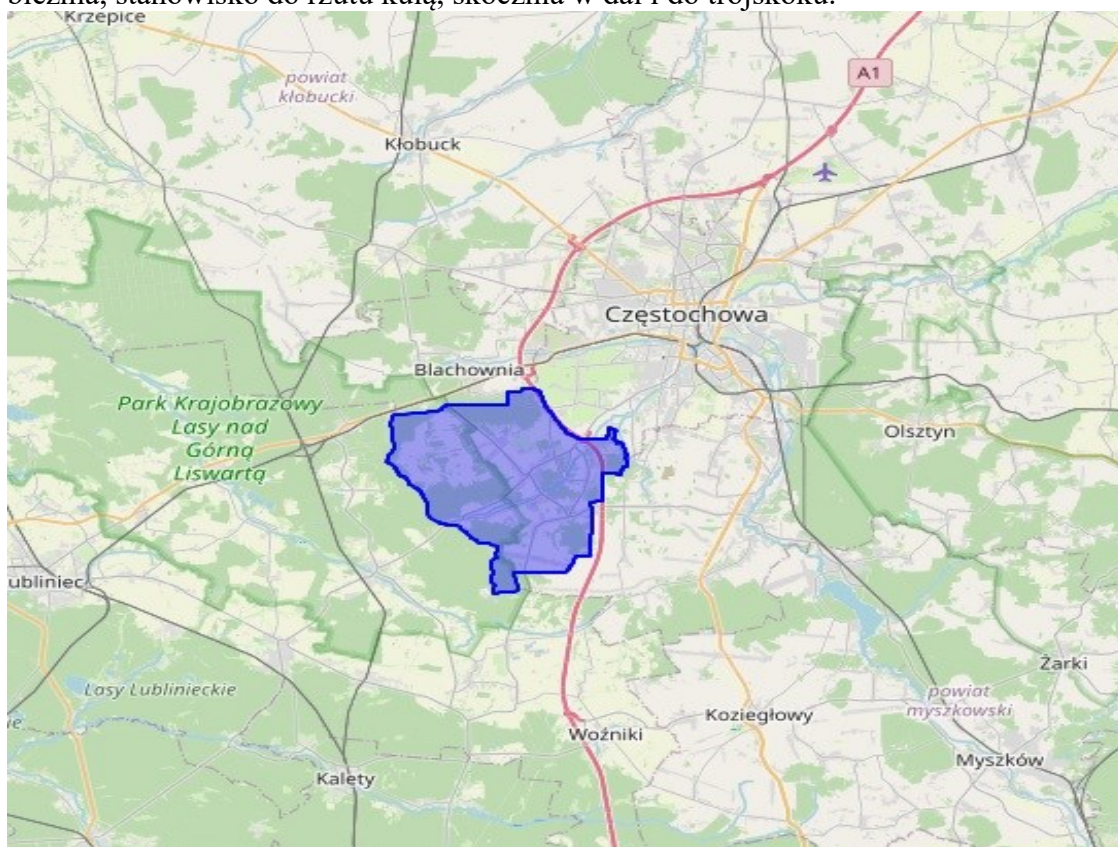
II. DIAGNOZA

2.1 Charakterystyka gminy

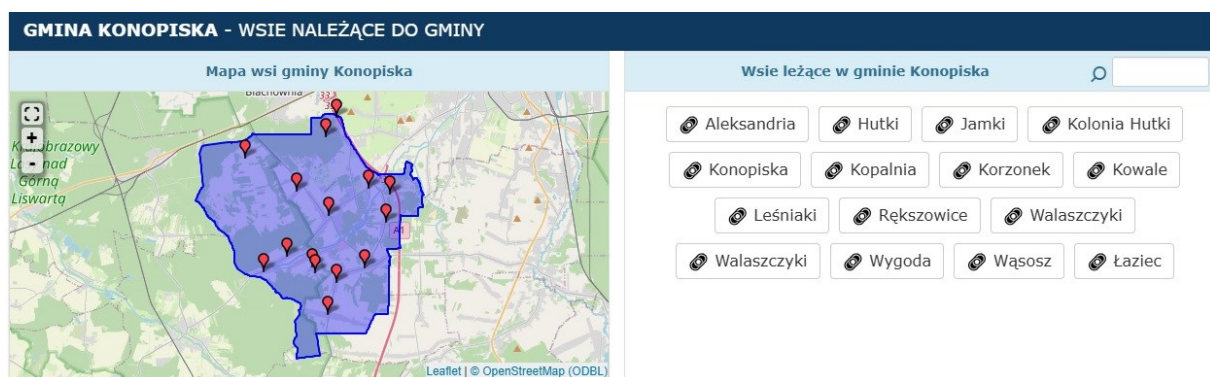
Gmina Konopiska to gmina wiejska. Należy do województwa śląskiego, powiatu częstochowskiego. Gmina Konopiska ma 10 787 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 8,0% ludności powiatu. Gmina stanowi 5,2% powierzchni powiatu.

Gmina Konopiska leży w południowo-zachodniej części powiatu częstochowskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie Częstochowy, w jej strefie podmiejskiej. Położona jest w odległości 7 km. od trasy Katowice – Warszawa. Na jej terenie krzyżują się drogi: Częstochowa – Tarnowskie Góry – Gliwice; Częstochowa – Koszęcin; Kamienica Polska – Blachownia.

Obszar gminy należy do zlewiska Warty. Północno-zachodnią część gminy odwadniają dopływy Stradomki, a pozostały obszar rzeki Konopka i Rększówka. Obie rzeki płyną w dość głęboko wciętych i niezwykle malowniczych dolinach zasilając po drodze stawy rybne. Łagodnie pofalowany teren porastają liczne lasy i zagajniki obfitujące w dorodne grzyby i jagody. Charakterystycznym elementem krajobrazu gminy są unikatowe torfowiska, a jedno z nich – w okolicach miejscowości Korzonek - zostało oficjalnie uznane za użytek ekologiczny. Niewątpliwą atrakcją jest zalew "Pająk" z piaszczystą plażą i boiskiem do siatkówki plażowej. W okresie letnim przyciąga on nie tylko okolicznych mieszkańców, ale i zorganizowane grupy młodzieży, mogące skorzystać z bazy noclegowej ośrodka harcerskiego. Dodatkowym atutem "Pajaka" są licznie, organizowane na wolnym powietrzu, imprezy: m.in. palenie sobótki, Dni Konopisk, Gminne zawody lekkoatletyczne, Bieg Pamięci Monte Casino, Mistrzostwa Polski Modeli Pływających, wieczory filmowe, kino letnie. Ponadto w sąsiedztwie zalewu znajduje się Kompleks Rekreacyjno-Sportowy Pająk, w którego skład wchodzi m.in. boiska do piłki nożnej, siatkówki, koszykówki i tenisa ziemnego, ośmiotorowa bieżnia, stanowisko do rzutu kulą, skocznia w dal i do trójskoku.

Rysunek 1 Gmina Konopiska na mapie. Źródło: Polska w liczbach

Rysunek 2 Gmina Konopiska- wsie należące do Gminy. Źródło: Polska w liczbach

Gmina Konopiska ma 10 787 mieszkańców, z czego 51,9% stanowią kobiety, a 48,1% mężczyźni. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców wzrosła o 5,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Konopiska zawarli w 2023 roku 30 małżeństw, co odpowiada 2,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 24,7% mieszkańców gminy Konopiska jest stanu wolnego, 59,7% żyje w małżeństwie, 5,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,7% to wdowy/wdowcy. Gmina Konopiska ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -40. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,71 na 1000 mieszkańców gminy Konopiska. W 2023 roku urodziło się 76 dzieci, w tym 50,0% dziewczynek i 50,0% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 339 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,50 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2023 roku 43,0% zgonów w gminie Konopiska spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 24,1% zgonów w gminie Konopiska były nowotwory, a 5,2% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Konopiska przypada 10.75 zgonów. Jest to mniej od wartości średniej dla województwa śląskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. W 2023 roku zarejestrowano 169 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 84 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Konopiska 85. W tym samym roku dwie osoby zameldowały się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 2. 58,8% mieszkańców gminy Konopiska jest w wieku produkcyjnym, 18,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 23,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym¹.

2.2 Demografia

Według stanu na 31 grudnia 2024 roku, liczba ludności gminy Konopiska wyniosła 10 873 osób, natomiast według stanu na koniec 2023 roku liczba ludności wyniosła 10 574 mieszkańców.

Z danych za 2024r. wynika, że w zasobach infrastruktury społecznej gminy znajduje się 1 klub dziecięcy dysponujący 20 miejscami, 7 przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach oraz 2 przedszkola niepubliczne, dysponujące 448 miejscami, 9 świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży w tym: 7 przyszkolnych i 2 pozaszkolne.

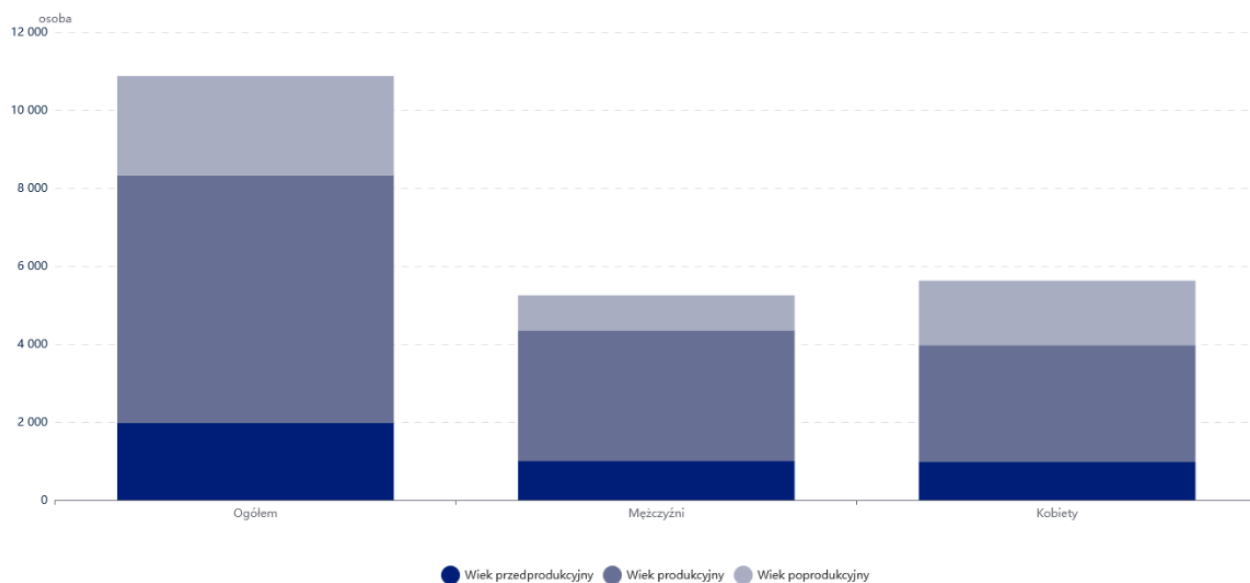
W gminnym zasobie mieszkaniowym w 2024r. znajdowało się 35 lokali (20 socjalnych i 15 komunalnych).

¹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Konopiska#dane-demograficzne (data dostępu: 2025-11-28)

Ludność zamieszkującą gminę Konopiska w 2024r. według płci i wieku prezentuje wykres 1, a ludność gminy Konopiska według ekonomicznych grup wieku i płci w 2024 rok – wykres 2.

Wykres 1 Ludność gminy Konopiska w 2024r. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/3/183> (data dostępu: 2025-11-28)

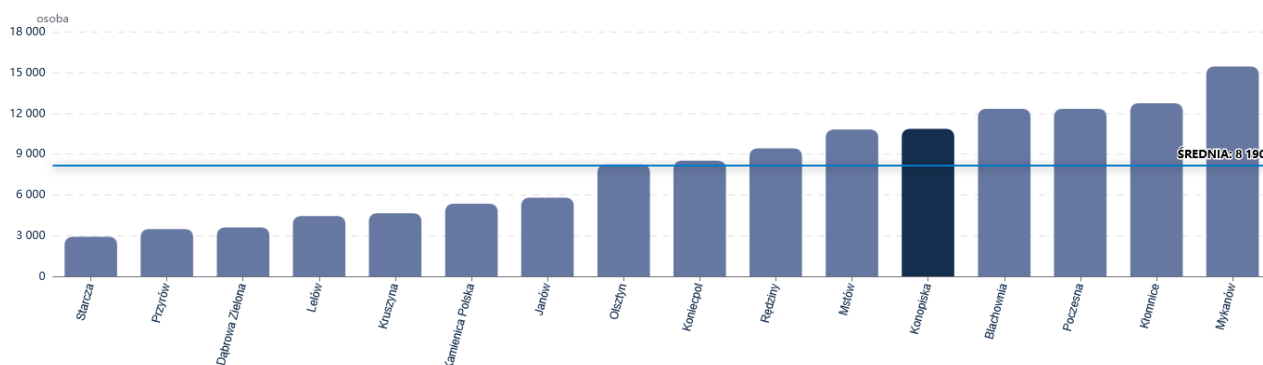
Wykres 2 Ludność gminy Konopiska według ekonomicznych grup wieku i płci w 2024 roku. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/11/101> (data dostępu: 2025-11-28)

Jak wynika z analizy struktury płci i wieku mieszkańców gminy, przedstawionej na powyższych wykresach:

- wśród ludności w wieku do 54 roku życia, istnieje przewaga liczebna mężczyzn nad kobietami;
- wśród ludności w wieku powyżej 55 roku życia, istnieje przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami (jest to szczególnie widoczne w populacji powyżej 65 roku życia);
- piramida płci i wieku jest typu regresywnego, co oznacza tendencję do starzenia społeczności.

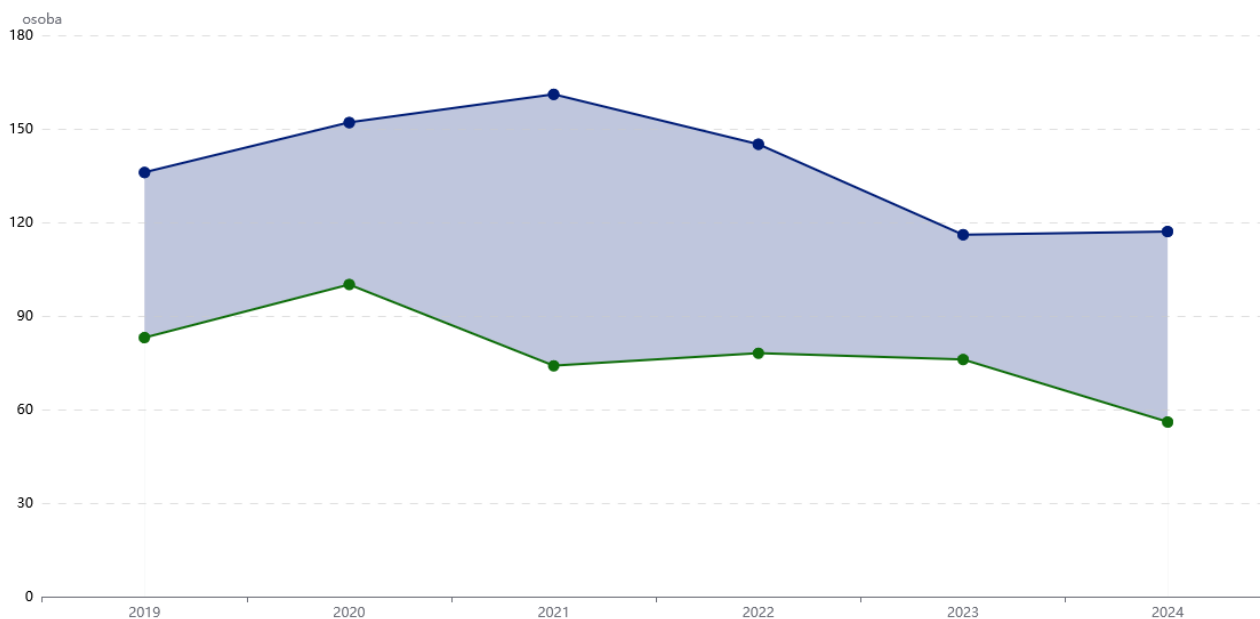
Gęstość zaludnienia gminy Konopiska wynosiła w 2024 roku 137 osób na km².

Gmina Konopiska jest piątą pod względem liczby ludności gminą w powiecie częstochowskim (wykres 3).

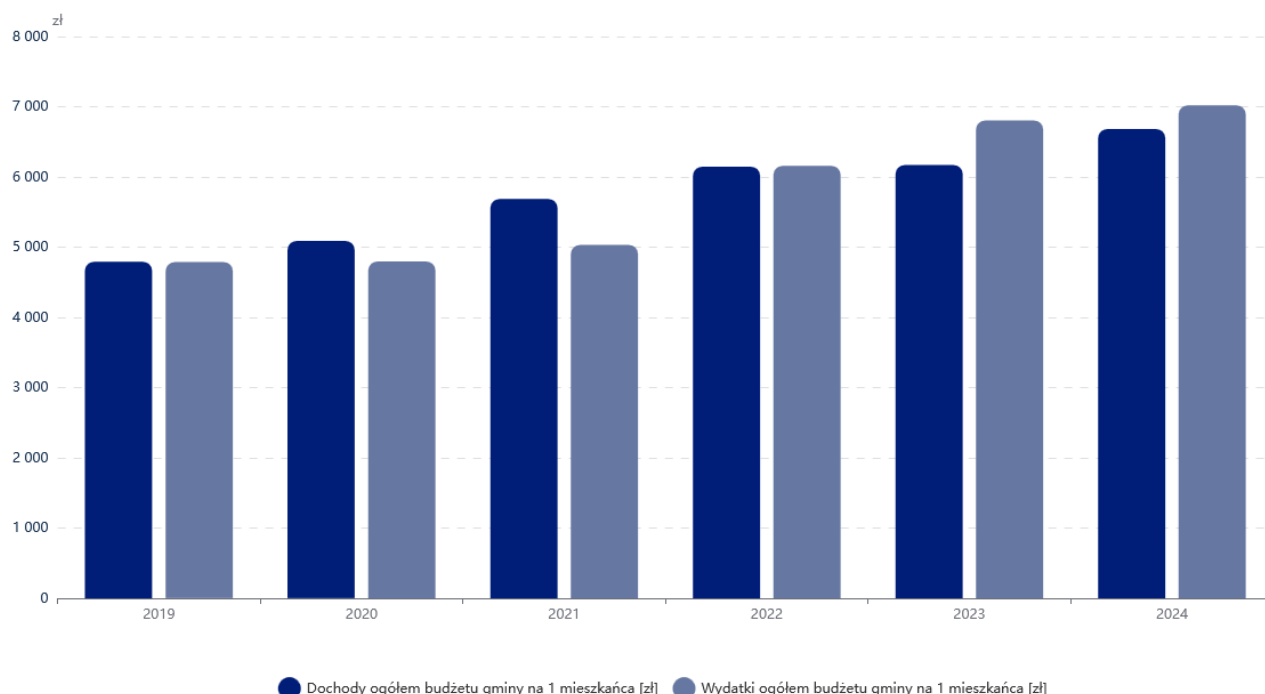
Wykres 3 Porównanie gminy Konopiska z innymi gminami powiatu częstochowskiego według liczby mieszkańców w 2024 roku. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/17/31> (data dostępu: 2025-11-28)

W gminie Konopiska w latach 2019-2024 występuje ujemny przyrost naturalny, co ilustruje wykres 4.

Wykres 4 Urodzenia żywe i zgodny w gminie Konopiska w latach 2019-2025. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/17/31> (data dostępu: 2025-11-28)

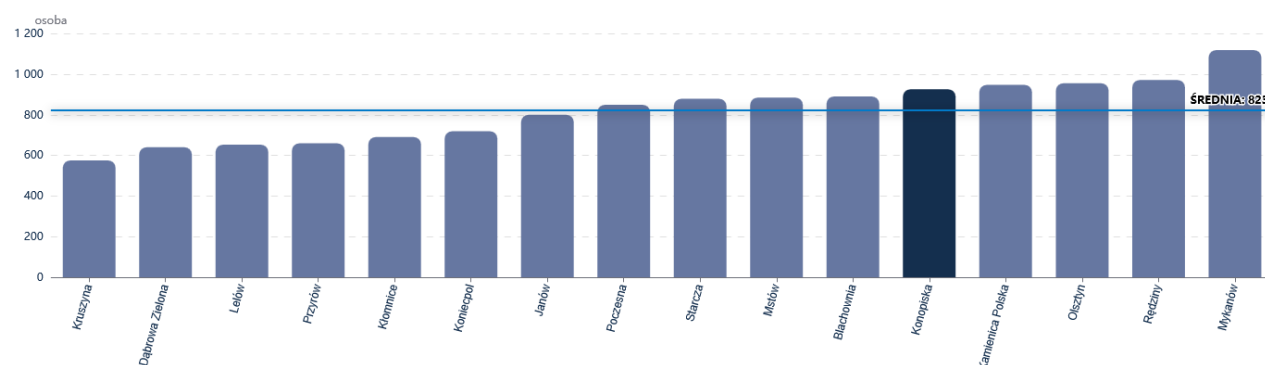
Rokrocznie w gminie Konopiska zauważalny jest wzrost dochodów i wydatków przypadających na 1 mieszkańca gminy (wykres 5). W 2019 roku wydatki gminy Konopiska na 1 mieszkańca wynosiły 4785,22 zł, a w 2024 roku wyniosły już 7018,54 zł. W odniesieniu do dochodów to wzrosły one od poziomu 4792,96 zł w 2019 roku do 6679,63 zł w 2024 roku.

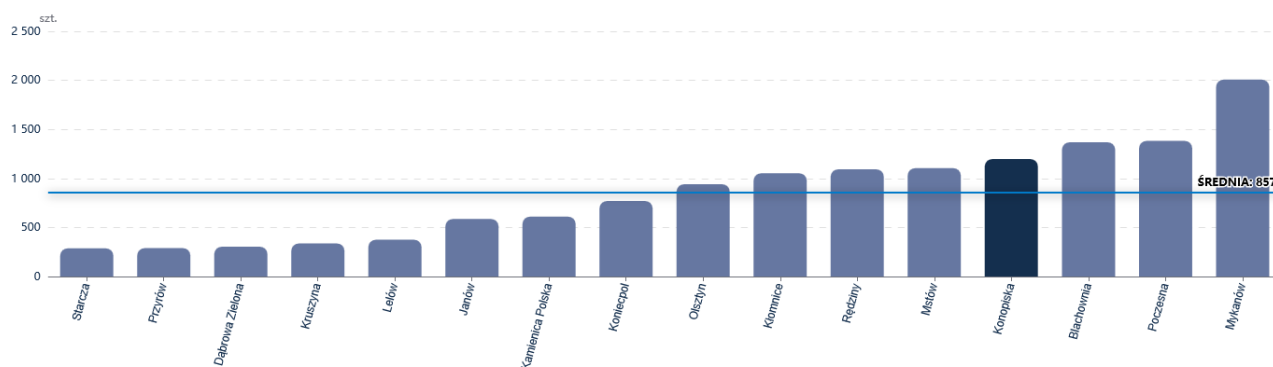
Wykres 5 Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w gminie Konopiska w latach 2019-2025. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/17/31> (data dostępu: 2025-11-28)

2.3 Przedsiębiorczość

Gmina Konopiska w 2024 roku była piątą gminą w powiecie częstochowskim pod względem liczby osób fizyczny prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności (wykres 6). Ze względu na liczbę podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON gmina Konopiska była czwartą gminą w powiecie częstochowskim (wykres 7).

Wykres 6 Porównanie gminy Konopiska z innymi gminami powiatu częstochowskiego według liczby osób fizyczny prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w 2024 roku. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/12/15> (data dostępu: 2025-11-28)

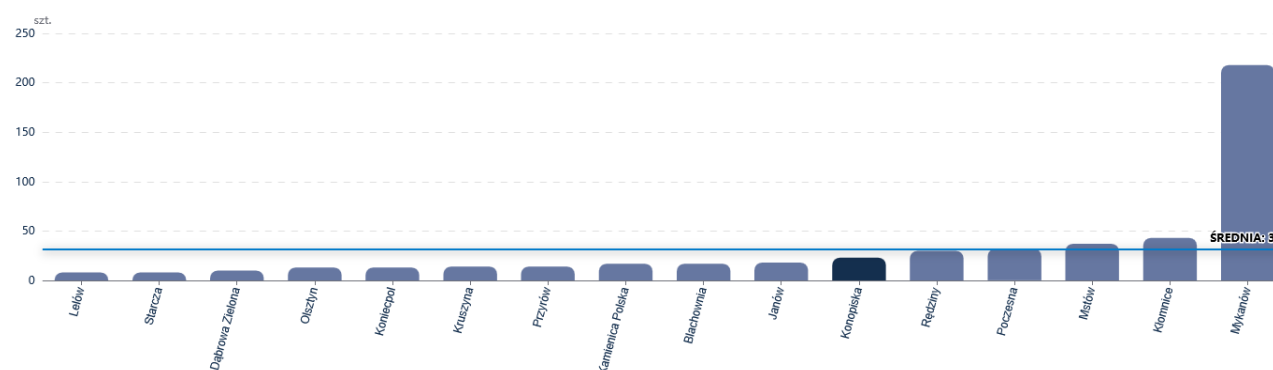

Wykres 7 Porównanie gminy Konopiska z innymi gminami powiatu częstochowskiego według liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2024 roku. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/12/9> (data dostępu: 2025-11-28)

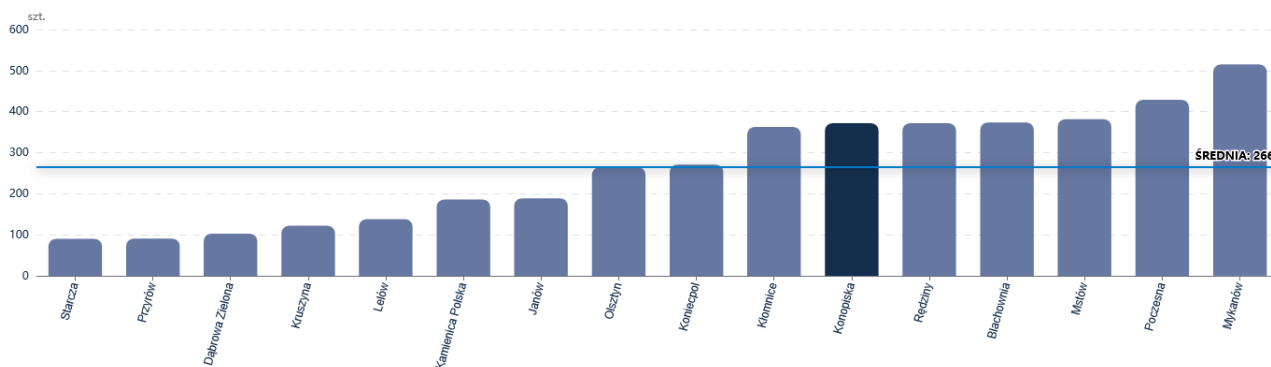
Wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości w gminie Konopiskach w latach 2019-2024 prezentuje tabela 1. Widocznym jest wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej w ostatnich 6 latach. Na stałym poziomie kształtuje się liczba podmiotów w sektorze rolnictwa (zajmując szóste miejsce w powiecie częstochowskim – liczba podmiotów poniżej średniej w powiecie (wykres 8)), na wzrost składa się liczba podmiotów działających w sektorze przemysłowym i budowlanym (zajmując piąte miejsce w powiecie częstochowskim na równi z gminą Rędziny (wykres 9)).

Nazwa wskaźnika	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON [szt.]	971	1 004	1 075	1 133	1 159	1 198
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sektorze rolniczym [szt.]	23	24	24	23	23	23
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sektorze przemysłowym i budowlanym [szt.]	299	318	326	350	361	372
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sektorze budowlanym [szt.]	142	161	172	184	192	198
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności [szt.]	904	936	1 001	1 051	1 071	1 102
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. Ludności [osoba]	761	792	845	887	901	926

Tabela 1 Przedsiębiorczość w gminie Konopiska w latach 2019-2024. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/12/9> (data dostępu: 2025-11-28)

Wykres 8 Porównanie gminy Konopiska z innymi gminami powiatu częstochowskiego według liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sektorze rolniczym w 2024 roku. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/12/10> (data dostępu: 2025-11-28)

Wykres 9 Porównanie gminy Konopiska z innymi gminami powiatu częstochowskiego według liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w sektorze przemysłowym i budowlanym w 2024 roku. Źródło: Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. <https://svs.stat.gov.pl/2884/12/12> (data dostępu: 2025-11-28)

2.4 Zadania pomocy społecznej realizowane przez Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn.zm.) pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W/w. ustawa stwierdza, że pomoc społeczna udzielana jest w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy domowej;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Konopiska odpowiedzialne jest Centrum Usług Społecznych w Konopiskach. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie usług opiekuńczych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

W 2024 roku ze świadczeń, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej skorzystało 168 rodzin (w sumie 278 osób, co stanowiło 2,6 % wszystkich mieszkańców gminy). W stosunku do 2023 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia wzrosła o 26 osób. Ze świadczeń, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej skorzystały 262 osoby, a 16 osób uzyskało pomoc tylko w formie paczek żywnościowych w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027.

Liczbę rodzin w podziale na powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w 2024r. prezentuje poniższa tabela, pochodząca ze sprawozdania przekazanego do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach. Jedna rodzina mogła skorzystać z pomocy społecznej z kilku powodów.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
		OGÓŁEM	w tym: NA WSI ¹⁾	
0		1	2	3
UBÓSTWO	1	85	84	113
SIEROCTWO	2	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	3	4	4	4
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4	7	7	32
W TYM (z wiersza 4): POTRZEBA OCHRONY WIELODZIELNOŚCI	5	1	1	6
BEZROBOCIE	6	56	56	77
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	7	71	70	91
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	8	110	110	142
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	9	26	25	71
W TYM (z wiersza 9): RODZINY NIEPEŁNE	10	11	10	30
RODZINY WIELODZIELNE	11	3	3	16
PRZEMOC DOMOWA	12	2	2	7
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	13	0	0	0
ALKOHOLIZM	14	29	29	45
NARKOMANIA	15	1	1	1
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	16	4	4	4
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODŹCY, OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ LUB ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY (art. 7 pkt 11)	17	0	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	18	4	4	8
SYTUACJA KRYZYSOWA	19	0	0	0
KŁĘSKA ŻYWIŁOWA LUB EKOLOGICZNA	20	0	0	0

Tabela 2 Powody przyznawania pomocy społecznej w 2024r. Źródło: sprawozdanie MRPiPS-03 za I-XII 2024r.

Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w porównaniu do 2018 roku znacznie zmniejszyła się, przy czym w latach 2022-2023 uległa stabilizacji (tabela 3). Oprócz zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, Centrum Usług Społecznych w Konopiskach realizuje działania wynikające z programu „Posiłek w szkole i w domu”, a także programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027r. oraz programu „Opieka 75+”.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2018	237	470
2019	216	417
2020	183	339
2021	194	344
2022	161	281
2023	143	238
2024	168	262

Tabela 3 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w gminie Konopiska w latach 2018-2023. Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2024 rok.

Świadczenia pieniężne lub rzeczowe przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

a) **zasiłki stałe** – w 2024r. zasiłki stałe wypłacono dla 36 osób (34 osoby samotnie gospodarujące i 2 osoby w rodzinie). Na w/w. świadczenia wydatkowano 313.928,00zł. Dla obywatela Ukrainy wypłacono świadczenie na kwotę 2. 378,88 zł wraz ze składką na ubezpieczenie zdrowotne.

b) **zasiłki okresowe** - wypłacono 109 świadczeń dla 23 rodzin/osób samotnie gospodarujących (27 osób w rodzinach) – wydatkowana kwota 44.268,00 zł (w tym zasiłki na kwotę 688 zł przekazano w formie rzeczowej w postaci żywności, a 746,30 zł w postaci zapłaty za rachunek za energię elektryczną).

c) **zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe** - wypłacono dla 84 rodzin (w tym zasiłki celowe specjalne dla 32 rodzin), ogółem 124 osób w rodzinach, na kwotę 130 071,00zł (w tym w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” w kwocie 49.200,00 zł), w tym w formie rzeczowej: zakup żywności i/lub środków czystości- 8.400,00 zł; opłata rachunku za energię elektryczną – 2026,50 zł (kwota ogółem zasiłków celowych w naturze 10.426,50 zł).

Ponadto wypłacono trzy zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniem losowym- kwota zasiłku wyniosła 12.000,00zł.

d) **sprawienie pogrzebu** – brak tego rodzaju wsparcia w 2024r.

e) **udzielenie schronienia** – udzielono schronienia dla 2 osób na kwotę ogółem 40 010 zł (w tym jedna osoba z uwagi na stopień niepełnosprawności korzysta ze schroniska z usługami opiekuńczymi)

Praca socjalna świadczona była dla 77 rodzin (127 osób w rodzinach).

Usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze

W 2024r. usługi opiekuńcze świadczone dla 45 osób (w tym 26 w ramach Programu „Opieka75+”), w tym 1 dziecko korzystało ze specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze są odpłatne, a osoba z nich korzystająca ponosi odpłatność zgodnie z uchwałą Rady Gminy w Konopiskach z dnia 4 września 2015 roku Nr 79/XIII/2015 w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania (Dz. Urz. Województwa Śląskiego z 2015 poz. 4670 z późn.zm.). Ogółem w 2023r. wpłaty odpłatności za usługi opiekuńcze wyniosły 32.022,60 zł.

Od 2018r. Gmina Konopiska corocznie realizuje Program "Opieka 75+", co przyczyniło się do poprawy dostępności do usług opiekuńczych dla mieszkańców gminy w wieku 75 lat i więcej. W Gminie Konopiska w 2024 z usług opiekuńczych korzystało 27 seniorów w wieku 75 lat i więcej, przy czym ogółem z usług opiekuńczych w ramach Programu skorzystało 26 seniorów, w tym 12 z nich miało świadczone usługi opiekuńcze w ramach Programu w latach poprzednich i w 2024 roku kontynuowały udział w Programie, a kolejne 14 osób przystąpiło do Programu w 2024 roku. Ogółem dla osób w wieku powyżej 75 roku życia wykonano 3308 godzin usług opiekuńczych, w tym w ramach Programu wykonano 3155,5 godzin usług opiekuńczych. Na realizację Programu w 2024 r.

Gmina Konopiska otrzymała kwotę 43.056 zł, z czego faktycznie wydatkowała kwotę 43.056,00 zł. Całkowity koszt świadczenia usług opiekuńczych w ramach Programu wynosił 75.732,00 zł (kwota 32.676,00 zł stanowiła wkład własny Gminy Konopiska w realizację Programu).

Do 31 października 2025r. z usług opiekuńczych skorzystały 32 osoby w wieku powyżej 75 roku życia, w tym 29 osób w ramach Programu „Opieka 75+” – ogółem w ramach Programu wykonano 3374 godzin usług opiekuńczych, przy czym kwota dotacji wykorzystanej na w/w. dzień wyniosła 36554,04 zł.

Usługi opiekuńcze (oprócz specjalistycznych usług opiekuńczych, świadczonych na podstawie umowy cywilnoprawnej) świadczone były przez opiekunki zatrudnione w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej na podstawie umowy o pracę.

Realizacja Programu „Posilek w szkole i w domu”

Program zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzielaniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W 2024r. w ramach w/w programu rządowego:

a) przyznano zasiłek celowy na zakup posiłku lub żywności/świadczenia rzeczowe na kwotę ogółem 49.200,00 zł.

b) objęto dożywianiem 26 dzieci z terenu gminy Konopiska, na kwotę ogółem 16.277,00 zł, w tym objęto dożywianiem 5 dzieci w ramach gminnego programu osłonowego w zakresie dożywiania na lata 2024-2028 (jest to pomoc w formie posiłku nie wymagająca przeprowadzenia wywiadu środowiskowego).

Ogółem koszt realizacji programu rządowego „Posilek w szkole i w domu” wyniósł w 2024r. 65.477,00zł, w tym dotacja 38.464,00zł, wkład własny gminy 27.013,00zł.

Pomocą w formie posiłku były objęte również dzieci i młodzież – obywatele Ukrainy, którzy przebywają na terytorium RP w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie – ogółem skorzystało 7 osób na kwotę 1.576,20 zł. Posiłki dla nich finansowane były w całości z Funduszu Pomocy.

W I półroczu 2025 roku z Programu skorzystało 48 osób dorosłych oraz 30 dzieci i młodzieży, w tym 4 dzieci w ramach gminnego programu osłonowego w zakresie dożywiania na lata 2024-2028.

Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027r. Podprogram 2023

Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027r. (FEPŻ) współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) i został przyjęty w drodze decyzji wykonawczej Komisji Europejskiej nr C(2022) 9063 z dnia 12 grudnia 2022 r. Stanowi on kontynuację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)

Od 12 lutego 2024r. obowiązywały następujące kryteria dochodowe uprawniające do korzystania z pomocy żywnościowej :

- dla osoby samotnie gospodarującej – 2 056,40 zł
- dla osoby w rodzinie – 1 590 zł.

Od 1 stycznia 2025 r. dochód uprawniający do pomocy żywnościowej z Programu wynosi odpowiednio:

- 2 676,50 PLN dla osoby samotnie gospodarującej;
- 2 180,95 PLN dla osoby w rodzinie.

W 2024r. paczki żywnościowe przekazano ogółem 179 osobom, w tym 49 dzieciom do 18 roku życia i 20 osobom w wieku powyżej 65 roku życia. 39 osób korzystających z tego rodzaju wsparcia posiadały orzeczoną niepełnosprawność.

Ogółem rozdysponowano: 1172 sztuk groszku z marchewką, 846 sztuk dżemu truskawkowego, 1352 sztuk makaronu jajecznego świderki, 1006 sztuk mąki pszennej, 846 sztuk kaszy jęczmiennej, 506

sztuk płatków owsianych, 348 sztuk herbatników maślanych, 669 sztuk kawy zbożowej rozpuszczalnej, 1498 sztuk mleka UHT, 1161 sztuk sera podpuszczkowego dojrzewającego, 1006 sztuk szynki wieprzowej mielonej, 1172 sztuk szynki drobiowej, 998 sztuk pasztetu wieprzowego, 1156 sztuk szprota w oleju, 1006 sztuk cukru białego, 1006 sztuk oleju rzepakowego, 846 sztuk fasolki po bretońsku.

W 2023r. Gmina Konopiska przekazała środki na realizację Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową Podprogram 2023 kwotę 2400 zł, a w 2024r. na Podprogram 2024 kwotę 2600 zł.

W 2025 roku paczki żywnościowe wydano 162 osobom, w tym 44 dzieciom do 18 roku życia i 23 seniorom. Z pomocy żywnościowej skorzystały 42 osoby niepełnosprawne.

Ogółem rozdysponowano 1434 sztuk groszku z marchewką, 1432 sztuk dżemu truskawkowego, 1755 sztuk koncentratu pomidorowego, 1594 sztuk makaronu jajecznego świderki, 1266 sztuk mąki pszennej, 1113 sztuk płatków owsianych, 1107 sztuk herbatników maślanych, 640 sztuk kawy zbożowej rozpuszczalnej, 1750 sztuk mleka UHT, 802 sztuk sera podpuszczkowego dojrzewającego, 1437 sztuk szynki wieprzowej mielonej, 1437 sztuk szynki drobiowej, 1118 sztuk pasztetu wieprzowego, 1437 sztuk szprota w oleju, 1432 sztuk cukru białego, 635 sztuk miodu wielokwiatowego, 1266 sztuk oleju rzepakowego, 1116 sztuk fasolki po bretońsku.

2.5 Kwestia osób uzależnionych

Wg. danych GUS spożycie w 2024 r. wyniosło 8,8 litrów 100% alkoholu w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Od trzech lat notuje się obniżenie wielkości spożycia napojów alkoholowych, przede wszystkim za sprawą zmniejszania ilości wypijanego piwa. Wielkość spożywania mocnych napojów alkoholowych pozostaje w tym czasie na porównywalnym poziomie². Z kolei z raportu OECD opublikowanego 4 lutego 2025r. wynika, że Polacy wypijają średnio 11 litrów czystego alkoholu na osobę rocznie, co plasuje nasz kraj w czołówce konsumpcji alkoholu w OECD. Od 2010 roku spożycie alkoholu w Polsce wzrosło o 10 proc., podczas gdy w większości krajów OECD w tym czasie spadło³.

Z „Raportu o stanie narkomanii w Polsce 2020” opublikowanego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii bazującym na badaniach z lat 2018/2019 dotyczących skali używania substancji psychoaktywnych w populacji generalnej, odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu 2018 roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata). Grupą wiekową, która jest często brana pod uwagę w prowadzeniu działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii są osoby w wieku 15-34 lata, czyli młodzi dorośli. W przypadku tej grupy rozpowszechnienie używania narkotyków w ciągu ostatniego roku jest wyższe niż w całej populacji (15-64 lata).

Według badania Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Kantar Polska z 2018 roku w populacji generalnej marihuana była najczęściej używanym narkotykiem z odsetkiem 12,1%. Do jej zażywania przyznało się 7,8% badanych w wieku 15-34 lata. Natomiast w całej badanej populacji (15-64 lata) wyższy odsetek odnotowano wśród mężczyzn – 16,4% niż wśród kobiet – 7,7% w przypadku wskaźnika używania kiedykolwiek w życiu. Drugą substancją, z powodu której osoby podejmowały leczenie, jest amfetamina. Jest ona o wiele rzadziej używana w populacji generalnej. Do zażywania amfetaminy w ciągu ostatniego roku przyznało się 1,4% badanych (15-34 lata). Wskaźnik używania jest wyższy wśród mężczyzn niż kobiet. Kokaina należy do grupy nielegalnych substancji psychoaktywnych, których poziom rozpowszechnienia w Polsce nie jest wysoki. Wyniki

² <https://kcpu.gov.pl/wp-content/uploads/2025/09/Spozycie-napojow-alkoholowych2024.pdf> (data dostępu: 2025-10-02)

³ https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/02/oecd-economic-surveys-poland-2025_3d6f79bd/483d3bb9-en.pdf (data dostępu: 2025-10-02)

badan w populacji generalnej pokazują, że wsród młodych doroslych odsetek użytkowników wynist 0,5%, a według danych dotyczących zgłaszalności do leczenia, tylko 2,2% osób podjelo leczenie z powodu uzależnienia od kokainy⁴.

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka wielu mieszkancw gminy Konopiska. Osoby uzależnione od alkoholu nie są w stanie konsekwentnie kontrolowa swojego picia. Nadużywanie alkoholu bardzo często przyczynia się do powstawania innych problemów takich jak: pogorszenie stanu zdrowia, problemy materialne, zawodowe, wychowawcze, prawne. Powoduje zaburzenie relacji między czlonkami rodziny. Nadużywanie alkoholu często bywa przyczyn agresji, stosowania przemocy wobec czlonkw rodziny (w tym stosowania niewasciwych metod wychowawczych wobec dzieci), prowadzi do kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

Szacunkowa liczba osób uzależnionych i wspoluzalenionych na terenie gminy objęta wsparciem (na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiazywania Problemów Alkoholowych w Konopiskach).

Działania	2022 rok	2023 rok	2024 rok	2025 rok (I polrocze)
Liczba osób zgłoszonych na Komisj	19	26	19	14
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	18	16	15	8
Liczba osób, które podjely leczenie dobrowolnie	12	16	15	8
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	7	10	4	1
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	32	43	42	29

Tabela 4 Liczba osób uzależnionych i wspoluzalenionych na terenie gminy objęta wsparciem

rodo: dane Gminnej Komisji Rozwiazywania Problemów Alkoholowych w Konopiskach

	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok	2025 rok (I polrocze)
Liczba rodzin	31	30	25	29	27
Liczba osób w rodzinach	53	51	39	45	39

Tabela 5 Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. rodo: dane Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

⁴ <https://www.cinn.gov.pl/portal?id=105923> (data dostępu: 2025-10-02)

	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok	2025 rok (I półrocze)
Liczba rodzin	0	0	0	1	1
Liczba osób w rodzinach	0	0	0	1	1

Tabela 6 Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu narkomanii. Źródło: dane Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

Skala problemowa na terenie Gminy Konopiska wynikająca z uzależnienia od narkotyków jest trudna do ustalenia. Działania w tym kierunku regulowane są ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii. Z powodu uzależnienia od narkotyków ze świadczeń z pomocy społecznej korzysta jedna osoba.

W odniesieniu do narkotyków warto zauważyć, że z dokumentu pn. „Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruc środków zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi w Polsce” opublikowanego w marcu 2025r., a dotyczącego 2024r. wynika, że w województwie śląskim doszło do 112 przypadków interwencji medycznych zakwalifikowanych jako zatrucie lub podejrzenie zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną, w tym 3 z nich zakończyła się zgonem. Większą liczbę interwencji medycznych zanotowało tylko województwo małopolskie (aż 167). Wskaźnik interwencji medycznych zakwalifikowanych jako zatrucie lub podejrzenie zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną na 100 tys. mieszkańców wyniósł 2.6 (i był wyższy od wskaźnika ogólnopolskiego 1.48). Wyższą wartość wskaźnik osiągnął w województwie lubuskim (6.48) i małopolskim (4.87). W kraju najwyższy wskaźnik interwencji medycznych związanych z zatruciem środkami zastępczymi/nowymi substancjami psychoaktywnymi na 100 tys. mieszkańców dotyczył następujących grup wiekowych: 16-18 lat (4.8), 19-24 lata (4.65), 25-29 lat (4.17).

Ogółem w Polsce w 2024 roku doszło do 31 zgonów spowodowanych zatruciem substancji działających na ośrodkowy układ nerwowy. Spośród wszystkich przypadków zgonów 7 związanych było z użyciem nowej substancji psychoaktywnej. Przypadki te związane były z użyciem wyłącznie nowej substancji psychoaktywnej lub w skojarzeniu z innymi substancjami. Pozostałe zgony były spowodowane użyciem substancji psychotropowych lub środków odurzających, często stosowanych w połączeniu⁵.

Na stronach internetowych Głównego Inspektoratu Sanitarnego pojawiają się ostrzeżenia na temat pojawienia się nowych narkotyków, w tym np. substancji NEP⁶.

Nowe substancje psychoaktywne (tzw. NPS) są coraz trudniejsze do monitorowania i kontroli. Do końca 2024 roku zidentyfikowano ich ponad 1000, z czego 47 zostało wykrytych po raz pierwszy w ciągu ostatniego roku. Największym wyzwaniem są syntetyczne kannabinoidy, które są silnie toksyczne i często powiązane z zatruciami zbiorowymi⁷.

Z informacji uzyskanych od Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie wynika, że w okresie od 1 stycznia 2024r. do 30 listopada 2025r. na terenie gminy Konopiska zatruciu z powodu użycia substancji psychoaktywnej uległo dwóch mieszkańców – w pierwszym przypadku przyczyną zatrucia była syntetyczna marihuana K2, natomiast w drugim Katyna oraz D-norpseudoefedryna.

Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. dr Emila Cyrana w Lublińcu przekazał informację, że liczba mieszkańców gminy Konopiska hospitalizowanych z rozpoznaniem uzależnienia od alkoholu w 2024r. wyniosła 3, a w pierwszym półroczu 2025r. – 2. Liczba mieszkańców gminy Konopiska hospitalizowanych z rozpoznaniem uzależnienia od narkotyków i dopalaczy w 2024r. wyniosła 4, a

⁵ <https://www.gov.pl/web/gis/raporty-glownego-inspektora-sanitarnego-w-sprawie-srodkow-zastepczych-i-nowych-substancji-psychoaktywnych> (data dostępu: 2025-12-08)

⁶ <https://www.gov.pl/web/gis/uwaga-na-tzw-nowe-narkotyki> (data dostępu: 2025-12-08)

⁷ <https://kcpu.gov.pl/europejski-raport-narkotykowy-2025-edr-opracowanego-przez-europejska-agencje-ds-narkotykow-z-lizbony-euda-edr-przedstawia-sytuacje-narkotykowa-w-europie-wskazujac-na-glowne-trendy-zagrozenia/> (data dostępu: 2025-12-08)

w pierwszym półroczu 2025r. – 2. Do w/w. szpitala w 2024 i I półroczu 2025r. nie przyjęto mieszkańców gminy Konopiska z rozpoznaniem zatrucia substancją psychoaktywną.

Niestety nie udało się uzyskać analogicznych jak powyżej danych od NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień Sp. z o.o. w Parzymiechach – instytucja ta dała odpowiedź, że nie jest w stanie udzielić informacji, z uwagi na duży zakres obowiązków wynikających z funkcjonowania i działalności.

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Najświętszej Maryi Panny w Częstochowie przekazał informację, że zgodnie z zamieszkaniem pacjentów w gminie Konopiska w I półroczu 2025r. przyjęto: 2 osoby przewiezione przez policję w celu badania poziomu alkoholu, 9 osób z zaburzeniami spowodowanymi użyciem alkoholu oraz 26 osób z zaburzeniami spowodowanymi użyciem narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Szpital zaznaczył, że dane te nie odzwierciedlają faktycznej liczby pacjentów ze wskazanymi problemami z powodu braku wprowadzonych do systemu AMMS procedur lub rozpoznań z tym powiązanych. Pacjenci przekazywani są najczęściej do oddziałów szpitalnych z rozpoznaniem właściwym do ich stanu zdrowia: zachorowanie lub uraz – co z reguły jest następstwem bycia pod wpływem alkoholu, zażywania narkotyków lub substancji psychoaktywnych. W/w. placówka medyczna nie przekazała informacji dotyczących 2024 roku.

Szpital NZOZ Polskiej Grupy Medycznej im. Polonii Świata Szpital im. Rudolfa Weigla w Błachowni przekazał informacje dotyczące mieszkańców gminy Konopiska z rozpoznaniem związanym z uzależnieniem od alkoholu:

- alkoholowa choroba wątroby, nieokreślona: 2024 rok – 3 osoby, I półrocze 2025 roku - 3 osoby
- alkoholowa marskość wątroby: 2024 rok – 2 osoby, I półrocze 2025 roku - 0
- alkoholowa niewydolność wątroby: 2024 rok – 2 osoby, I półrocze 2025 roku - 3 osoby
- alkoholowe stłuszczenie wątroby: 2024 rok – 1 osoba, I półrocze 2025 roku - 0
- alkoholowe zapalenie wątroby: 2024 rok – 1 osoba, I półrocze 2025 roku - 2 osoby
- alkoholowe zapalenie żołądka: 2024 rok – 1 osoba, I półrocze 2025 roku – 0
- zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane użyciem alkoholu, następstwa szkodliwego używania substancji: 2024 rok – 1 osoba, I półrocze 2025 roku – 0.

Kwestią osób uzależnionych z terenu gminy Konopiska zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Konopiskach (zwana dalej Komisją). Komisja w ramach swojego działania współpracuje z Centrum Usług Społecznych w Konopiskach, Urzędem Gminy Konopiska i placówkami oświatowymi. Jeden członek Komisji pracuje w Zespole Interdyscyplinarnym przy Centrum Usług Społecznych w Konopiskach z rodzinami, w których występuje przemoc domowa.

Posiedzenia Komisji odbywają się w godzinach popołudniowych przeciętnie raz w miesiącu.

Zaproszonej osobie na Komisję proponowane jest uczestniczenie w poradach w naszym Punkcie Konsultacyjnym. Komisja kieruje osoby uzależnione od alkoholu do biegłych sądowych celem uzyskania opinii o uzależnieniu od alkoholu. Po uzyskaniu opinii osoby uzależnione kierowane są do sądu rodzinnego w celu wydania przez sąd postanowienia o przymusie leczenia. Ponadto Komisja wydaje postanowienia na sprzedaż alkoholu w sklepach, gastronomii i na imprezy jednorazowe w plenerze Komisja prowadzi również kontrole punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy. Na posiedzeniach Komisji omawia się uczęszczanie do Punktu Konsultacyjnego osób z problemem alkoholowym

Przy Komisji działa Punkt Konsultacyjny w którym porad udziela dwóch terapeutów z certyfikatem uprawniającym prowadzenie porad dla osób uzależnionych od alkoholu i ich członków rodziny. Porady udzielane są w każdą środę w godz. 17.00 – 20.00 oraz sobotę w godz. 16.30 – 19.30.

Działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży prowadzi Placówka Wsparcia Dziennego Promyk działająca w ramach Centrum Usług Społecznych w Konopiskach. Podstawowym źródłem finansowania Placówki Wsparcia Dziennego Promyk są środki pochodzące z opłat uzyskanych w ciągu roku za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i środków finansowych na przeciwdziałanie narkomanii. W 2024 roku Gmina Konopiska przekazała na realizację zadań przez PWD Promyk w ramach Rozdziału 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi kwotę 167.464,57 zł. Rok wcześniej była to kwota zaledwie 82.834,05 zł, a w 2022 roku 118.076,62 zł.

Placówka Wsparcia Dziennego Promyk powstała dzięki dofinansowaniu w ramach konkursu pn. „Wspieranie lokalnych systemów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie śląskim w 2016 roku”. Od tego czasu Gmina Konopiska rokrocznie uzyskuje ze szczebla samorządu wojewódzkiego dofinansowanie do działalności Placówki Wsparcia Dziennego Promyk – otrzymane środki finansowe przeznaczone są na zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz poradnictwo dla ich rodziców lub opiekunów. Stałym elementem dofinansowanych w ten sposób projektów jest organizowanie poradnictwa psychologicznego, zajęć o charakterze profilaktyki uzależnień i socjoterapeutycznym, a także zajęć z zakresu logopedii, gimnastyki korekcyjnej, ekspresji artystycznej oraz zajęć wyrównawczych. W ramach powyższych funduszy zakupywane są również artykuły żywnościowe dla wychowanków PWD Promyk, z których na zajęciach z wychowawcami przygotowywany jest posiłek. Wsparciem w ramach projektów objęci są zarówno wychowankowie Placówki, jak i ich rodzice lub opiekunowie. W 2024 roku, w ramach środków finansowych uzyskanych w konkursie ogłoszonym przez Zarząd Województwa Śląskiego pn. „Wzmocnienie lokalnych systemów przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim w 2024 roku”, zrealizowano projekt pn. „Mozaika wydarzeń”. Dofinansowanie projektu wyniosło 33.110,00 zł, a wkład własny Gminy Konopiska - 63.758,20 zł. Skorzystało z niego 76 dzieci i młodzieży oraz 29 rodziców. W ramach projektu odbyły się następujące działania: 30 godzin indywidualnego poradnictwa z profilaktyki uzależnień dla rodziców, 14,5 godzin programu rekomendowanego „Wspólne kroki w cyberswiecie” (prowadzonego przez uprawnionych wychowawców), 45 godzin zajęć socjoterapeutycznych, 30 godzin logorytmiki, 45 godzin gimnastyki korekcyjnej, 45 godzin mozaiki szklano-ceramicznej, 24 godziny nauki gry na bębnach oraz wyjazd edukacyjny (na warsztaty w Europejskim Centrum Bajki w Pacanowie oraz w Domu Malarek w Zalipiu).

W 2025 roku w ramach konkursu „Wzmocnienie lokalnych systemów przeciwdziałania uzależnieniom w województwie śląskim w 2025 roku” Placówka Wsparcia Dziennego Promyk zrealizowała projekt „Moc radości”, na który otrzymała dotację w kwocie 19.110,00 zł. Wkład własny Gminy Konopiska wyniósł 63.450,00 zł. W jego ramach odbyły się następujące zajęcia: program rekomendowany Unplugged (12 godzin), zajęcia z profilaktyki uzależnień (32 godziny), gimnastyka korekcyjna (45 godzin), aerobik (33 godziny), grafika warsztatowa (40 godzin), zajęcia krawieckie (30 godzin) oraz warsztaty dla rodziców z elementami pozytywnej dyscypliny (10 godzin).

Aby samodzielnie realizować na zajęciach rekomendowane programy profilaktyczne, pracownicy Placówki ukończyli szkolenia z zakresu takich programów jak: „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, „Spójrz inaczej”, „Wspólne kroki w cyberswiecie”, „Iskra odporności” i „Unplugged”. Ponadto uczestniczyli w takich szkoleniach, jak m.in.: „Słowa są ścianami lub oknami”, „Mógoki- jak pracować z dziećmi nad wytrwałością”, „Trening interpersonalny”, „Rozwijanie kompetencji społecznych”, „Trening umiejętności społecznych”, „Trening relaksacyjny dzieci i młodzieży”, „Lapbook – aktywna metoda pracy z uczniem”, „Kamishibai – teatr ilustracji”, „Kolorem dmuchane”, „Łatwe i przyjemne zabawy z gliną”, „Małe formy rzeźbiarskie”. Uczestniczenie w różnorodnych szkoleniach pozwala wychowawcom na prowadzenie atrakcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży oraz stosowanie szerokiego wachlarza oddziaływań wychowawczych. Szkolenia finansowane są ze środków własnych Gminy Konopiska.

Działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży prowadzą również placówki oświatowe zlokalizowane na terenie gminy Konopiska.

Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Mikołaja Kopernika w Hutkach oferuje uczniom indywidualne spotkania z wychowawcami i specjalistami, organizowanie pogadanek, warsztatów, organizowanie wyjazdów i wycieczek, organizowanie uroczystości i wydarzeń, tworzenie gazetek na korytarzu szkolnym, realizowanie programu wychowawczo-profilaktycznego, realizację programu „Trzymaj formę”, realizację programu wychowawczo-profilaktycznego „Spójrz inaczej”, realizację projektu „Aktywny do kwadratu” i SKS.

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rększowicach oferuje rekomendowane programy profilaktyczne, spotkania z higieniską szkolną, warsztaty i prelekcje.

Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Jamkach-Korzonku realizuje programy

rekomendowane „Spójrz inaczej”, „Spójrz na agresję”, „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, „Deбата”. Ponadto rokrocznie szkoła ta ma w swojej ofercie działania zaplanowane w programie wychowawczo-profilaktycznym, w którym w 2024r. zrealizowała cykl lekcji „Internetowa szkoła słońca Spacjusza” dla klas 1-3, Program Kreatywnego Umuzykalnienia „Kreatywność budzi w nas muzyka” w oddziale przedszkolnym, cykl webinarów w ramach projektu edukacyjnego Bankowcy dla Edukacji Finansowej Dzieci i Młodzieży – BAKCYL dla klas 1-8, Program „Aktywny do kwadratu”.

Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Kopalni oferuje uczniom udział w programach, akcjach, organizowanie różnych uroczystości i imprez.

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łażcu podejmuje projekty edukacyjne w ramach szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego.

Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Konopiskach realizuje program profilaktyczny „Spójrz inaczej”. Tematyka zajęć profilaktycznych zawarta jest w wewnątrzszkolnym programie profilaktycznym. Szkoła oferuje również działania profilaktyczne pedagoga i psychologa, a także edukację zdrowotną zawierającą tematy profilaktyczne.

Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Kochanowskiego w Aleksandrii prowadzi warsztaty o szkodliwości alkoholu, narkotyków, dopalaczy czy papierosów np. Program „Bieg po zdrowie”, debata o dopalaczach, spotkania z pedagogiem, psychologiem lub policjantami na temat zagrożeń związanych z używkami, łamaniem prawa itp., organizowanie tygodnia profilaktyki, konkursów, warsztatów o bezpieczeństwie w Internecie – ochrona danych osobowych, cyberprzemoc, uzależnienie od Internetu, spotkania z policjantem nt. odpowiedzialności karnej w sieci, zajęcia z zakresu radzenia sobie ze stresem i emocjami, anonimowe skrzynki zaufania, spotkania ze specjalistami, programy edukacyjne o zdrowym stylu życia (prawidłowe odżywianie, aktywność fizyczna, higiena), realizacja programu „Trzymaj formę”.

Przyczyny problemów w obszarze:

- zmiana modeli spędzania wolnego czasu;
- osłabienie więzi w rodzinie;
- samotność i izolacja społeczna;
- łatwy dostęp do alkoholu, nikotyny i środków psychoaktywnych;
- presja środowiska, „moda”;
- dziedziczenie nawyków związanych z alkoholem, nikotyną.

Kluczowe grupy narażone na wystąpienie problemów:

- dzieci i młodzież;
- rodzina;
- dorośli.

Prognozowanie zmian wpływających na obszar problemowy:

- pojawianie się nowych czynników i środków powodujących uzależnienia;
- brak wystarczających usług wsparcia dla osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem;
- osłabienie roli szkoły w procesach wychowawczych;
- brak pozytywnych wzorców.

2.6 Kwestia osób starszych

Z raportu pn. „Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za 2023 r.” Ministra ds. Polityki Senioralnej opublikowanego w Warszawie w 2024 roku, wynika, że proces starzenia się społeczeństw jest zjawiskiem globalnym i nieodwracalnym. Zmiany te nie tylko bardzo widocznie wpływają na kwestie społeczne, demograficzne, czy gospodarcze, ale także wymuszają potrzebę refleksji nad tematem starości oraz funkcjonowaniem seniorów w dzisiejszym świecie. W 2023 r. liczba ludności Polski wyniosła 37,6 mln, w tym blisko 9,9 mln stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej (26,3%). W stosunku do 2022 r. liczba osób w wieku senioralnym wzrosła o 96 tys. osób tj. o 1,0%. W subpopulacji osób starszych najliczniejszą grupę (25,5%) stanowiły osoby w wieku 65-69 lat. Drugą pod względem liczebności grupę stanowiły osoby w wieku 60-64 lata, których udział zmniejszył się

w stosunku do roku poprzedniego o 1,2 p. proc, osiągając poziom 23,7%. Mniej liczna, ale rosnącą w ostatnich latach jest grupa osób w wieku 70-74 lata. W 2023 r. w stosunku do roku poprzedniego liczba osób w tym wieku wzrosła o 2,7%, a ich udział w populacji osób starszych osiągnął poziom 21,3%. W 2023 r. w stosunku do roku poprzedniego najbardziej wzrosła liczba osób w wieku 75-79 lat (o 11,3%) i osiągnęła udział w populacji osób starszych na poziomie 13,3%. Należy zwrócić uwagę, że około 16,2% (wobec 16,3% w 2022 r.) osób starszych stanowiły osoby w wieku co najmniej 80 lat. W populacji osób starszych większość stanowią kobiety (kobiety 5743,5 tys., mężczyźni 4150,2 tys.).

Spadek liczby ludności ogółem i wzrost liczby ludności w wieku senioralnym skutkuje wzrostem wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (liczby osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku od 15 do 64 lat). Dynamiczny wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego zauważalny jest od 2011 r. Wskaźnik ten ukształtował się w 2023 r. na poziomie 30,9. Starzenie się społeczeństwa obserwowane jest z różnym natężeniem w poszczególnych województwach. W 2023 r. najwyższym odsetkiem osób w wieku 60 lat i więcej charakteryzowało się woj. łódzkie i woj. świętokrzyskie (oba po 35,2%), natomiast najniższym – małopolskie (z udziałem wynoszącym 27,9%). Wyniki Prognozy ludności na lata 2023–2060 wskazują na pogłębianie się procesu starzenia społeczeństwa. Mimo przewidywanego ubytku ludności o ponad 7 mln do 2060 r. spodziewany jest postępujący proces starzenia się ludności Polski, co oznacza wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej. Populacja osób w tym wieku wzrośnie w końcu horyzontu prognozy do 11,8 miliona i będzie stanowiła prawie 40% ogółu ludności⁸.

Wśród ministerialnych rekomendacji w zakresie polityki senioralnej znalazło się m.in.⁹:

- kontynuacja działań mających na celu zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej – w tym opieki długoterminowej i geriatrycznej;
- dalsze przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu seniorów z uwzględnieniem sytuacji ekonomicznej i społecznej;
- tworzenie warunków do włączenia jeszcze większej liczby osób starszych w aktywności społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnego potencjału i obszarów z ograniczoną dostępnością do różnorodnej oferty zajęć, dostosowanej do potrzeb lokalnej społeczności;
- ograniczenie skali wykluczenia cyfrowego wśród osób starszych;
- podejmowanie działań, zmierzających w kierunku tworzenia zachęt dla pracodawców do zatrudniania starszych pracowników i zatrzymywania ich na rynku pracy tak, aby jak najdłużej mogli uczestniczyć w życiu społecznym i zawodowym;
- upowszechnianie wiedzy na temat przejawów przemocy i jej przeciwdziałania zarówno wśród opiekunów osób starszych jak i wśród samych osób starszych;
- wdrażanie rozwiązań, które przeorganizują infrastrukturę i przestrzeń publiczną w środowisku lokalnym w taki sposób, aby była ona bardziej przyjazna seniorom;
- dostrzeżenie i docenienie potencjału lokalnego oraz wiedzy, które są nam przekazywane przez starsze pokolenie;
- wzmacniania idei międzypokoleniowej społeczności.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć : samotność, przewlekłą chorobę, niepełnosprawność, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli już mieszkają razem z dziećmi, to przede wszystkim ich świadczenia emerytalne stanowią źródło pewnego i stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych.

Seniorzy objęci systemem pomocy społecznej w Konopiskach korzystają z różnych form wsparcia,

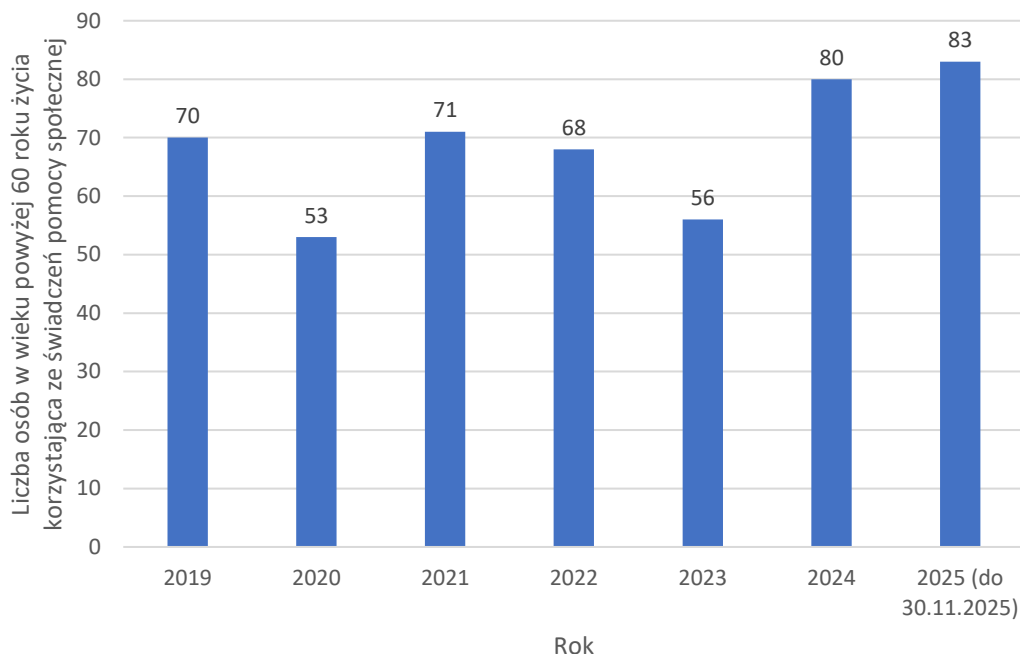
⁸<https://das.mpips.gov.pl/source/2024/Informacja%20o%20sytuacji%20osob%20starszych%20w%20Polsce%20za%202023%20r..pdf> (data dostępu: 2025-11-25)

⁹ Tamże

w tym między innymi :

- usług opiekuńczych;
- pomocy materialnej,
- zapewnieniem pobytu w domu pomocy społecznej.

Liczbę seniorów korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w Konopiskach w ostatnich siedmiu latach prezentuje wykres nr 10. Zauważyć można, że liczba seniorów objętych wsparciem w ostatnich latach wzrasta. Wynika to m.in. ze wzrostu liczby osób korzystających z usług opiekuńczych oraz od marca 2025r. ośrodka wsparcia.

Wykres 10 Liczba osób w wieku powyżej 60 roku życia korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2019-2025. Źródło: dane Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

Starość jest okresem trudnym, człowiek musi zostać do niej odpowiednio przygotowany. Znamieną rolę w tym procesie odgrywają ośrodki wsparcia w formie dziennej, Kluby Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku, instytucje wspierające osoby starsze, rodzina, znajomi i cała społeczność. Na terenie gminy Konopiska funkcjonuje Gminne Koło Emerytów i Rencistów. Wiele kobiet z terenu gminy Konopiska w wieku powyżej 60 roku życia jest członkiniami Kół Gospodyń Wiejskich. Obecnie tego rodzaju organizacji w gminie Konopiska jest 11:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Aleksandrii, Aleksandria ul. Gościnną 148, 42-274 Konopiska
- Koło Gospodyń Wiejskich w Hutkach, Hutki 24, 42-274 Konopiska
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jamkach, Jamki 112, 42-274 Konopiska
- Koło Gospodyń Wiejskich w Konopiskach, ul. Opolska 20, 42-274 Konopiska
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kopalni, Kopalnia ul. Klonowa 1, 42-274 Konopiska
- Koło Gospodyń Wiejskich w Korzonku, Korzonek 87, 42-274 Konopiska
- Koło Gospodyń Wiejskich w Łażcu, Łaziec 66, 42-274 Konopiska
- Koło Gospodyń Wiejskich w Rększowicach, Rększowice 77, 42-274 Konopiska
- Koło Gospodyń Wiejskich w Walaszczykach, Dom Sołecki w Walaszczykach
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wygodzie, Dom Sołecki „Wygodzianka” Wygoda 17, 42-274 Konopiska
- Koło Gospodyń Wiejskich Wąsosz "Kwiatami Malowane" Wąsosz 138, 42-274 Konopiska.

To organizacje niezwykle istotne dla Gminy i mieszkańców – żadna ważna impreza nie może się odbyć bez zaangażowania Pań działających w Kołach. Ich barwne stroje, pyszne potrawy i śpiew na

stałe wpisały się w koloryt naszej Gminy i stały się wizytówką w kraju. Członkinie KGW zdobywają liczne nagrody i wyróżnienia, reprezentując Gminę podczas imprez i konkursów, a także są zapraszane do programów telewizyjnych o ogólnopolskim zasięgu. Nie można również zapomnieć o wkładzie Kół w podtrzymywanie tradycji i - do dziś kultywuje się w nich takie zwyczaje jak: pierzajki, gaik czy ostatki. Koła organizują także wyjazdy, podczas których poznają nie tylko polskie zabytki i krajobrazy, ale i mają możliwość obejrzenia przedstawień w najlepszych teatrach i operach w kraju.

Ponadto Gminne Centrum Kultury i Sportu w Konopiskach ma również swoją ofertę skierowaną dla osób 60+, tj. zumba i joga dla seniorów. Są utworzone ścieżki piesze i rowerowe, dające możliwość spacerowania, uprawiania nordick-walkingu oraz rekreacyjnej jazdy na rowerze.

Seniorzy mogą również realizować się artystycznie w gminnych zespołach: Zespół KGW Wiosenne Kwiaty oraz Zespół Śpiewaczy Gminy Konopiska.

Część seniorów z gminy Konopiska wymaga wsparcia w formie instytucjonalnej - na dzień 30 listopada 2025r. w domach pomocy społecznej przebywa 8 osób w wieku powyżej 60 roku życia.

Do 30 listopada 2025r. usługi opiekuńcze były świadczone dla 56 osób w wieku powyżej 60 roku życia. W 2024 r. z usług opiekuńczych skorzystało 43 osoby w w/w. przedziale wiekowym. Przewiduje się, że w kolejnych latach liczba seniorów korzystających z usług społecznych będzie rosnąć.

Od marca 2025 roku w gminie Konopiska funkcjonuje Dzienny Dom Pomocy zlokalizowany w Konopiskach przy ul. Częstochowskiej 26.

Dzienny Dom Pomocy powstał w ramach projektu „A w sercu ciągle maj”. Jest to projekt skierowany do mieszkańców gminy Konopiska w wieku 60 lat i więcej, którzy potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Projekt realizowany jest od lutego 2025 do czerwca 2029 roku. Wnioskowana kwota dofinansowania w ramach Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (Europejski Fundusz Społeczny+) dla Priorytetu: FESL.07.00-Fundusze Europejskie dla społeczeństwa, Działania: FESL.07.04-Uslugi społeczne: 3 943 870.37 zł. W ramach projektu seniorzy otrzymują wsparcie m.in.: w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych przez pracowników dziennego domu pomocy (opiekunki, pielęgniarkę), terapii zajęciowej, usług rehabilitacyjnych i usprawniających zaburzone funkcje organizmu (świadczone przez fizjoterapeutę), grupowej gimnastyki, indywidualnego poradnictwa psychoterapeutycznego, wyjść grupowych do kina, teatru, filharmonii i muzeów, spotkań edukacyjnych. Dzienny dom pomocy społecznej zapewnia usługę cateringową (3 posiłki dziennie) oraz dowóz dom – placówka - dom. Pobyt w dziennym domu pomocy jest odpłatny.

W okresie styczeń 2024 – luty 2025r. na potrzeby „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w Gminie Konopiska” przeprowadzono badania ankietowe CAWI, jak i wywiady FGI oraz wywiady IDI. Odnosząc się do grupy seniorów oraz osób z niepełnosprawnością, badani mieszkańcy za największe zapotrzebowanie wskazali usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (71). Następnie wskazano na wsparcie w zakresie zmniejszenia izolacji społecznej i zapewnienia towarzystwa (42), dostęp do ośrodków wsparcia dziennego (42) oraz wsparcie w codziennych czynnościach (41). Najmniej badanych uznało za istotne wdrożenie seniorów w procesy decyzyjne w mieście (5) czy wsparcie w dożywianiu (15) oraz promowanie informacji o potrzebach i możliwościach osób starszych (15).

Za najczęstsze problemy społeczne zdefiniowane przez respondentów, które dotyczą osoby starsze i z niepełnosprawnościami, uznano: ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i diagnostyki (64) oraz izolację społeczną i poczucie samotności (54). Następnie wskazano na problemy finansowe i brak stabilności materialnej (43) oraz brak możliwości korzystania z rehabilitacji (39). Najmniej badanych wskazało na doświadczenie przemocy domowej (1).

Kolejnym obszarem badania było określenie rozwiązań i usług, które mogłyby ułatwić osobom starszym i z niepełnosprawnościami, a także ich rodzinom codzienne funkcjonowanie i bardziej aktywny udział w życiu społecznym. Za najważniejsze wskazano potrzebę rozszerzenia usług specjalistycznych w tym wsparcia pielęgniarki środowiskowej (55). W dalszej kolejności wskazano na zapewnienie dostępu do mobilnych usług doradczych (50) i zwiększenie dostępności istniejących

usług opiekuńczych (45). Najmniej badanych wskazało na zasadność organizowania programów aktywizacyjnych w zakresie kształcenia, rekreacji, sportu, turystyki (24) oraz tworzenia sieci wsparcia sąsiedzkiego oraz wolontariatu (24).

Ważnym problemem społecznym, na który należy zwrócić uwagę jest demencja osób w podeszłym wieku – osoby nią dotknięte wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz usług specjalistycznych, a ich opiekunowie / członkowie rodziny wsparcia w codziennej opiece.

Według „Światowego Raportu Choroby Alzheimera 2019: Postawy wobec demencji”, stygmatyzacja wokół demencji uniemożliwia ludziom szukanie informacji, porad, wsparcia i pomocy medycznej, które mogłyby radykalnie poprawić ich długość i jakość życia w związku z jedną z najszybciej rosnących na świecie przyczyn śmierci na świecie. Przewiduje się, że liczba osób żyjących z demencją wzrośnie ponad trzykrotnie z ponad 50 milionów obecnie do 152 milionów do 2050 roku. Szacuje się że w Polsce jest 370-460 tys. Chorych na chorobę Alzheimera, a ogółem na demencję ponad 600 tys¹⁰.

Aktywizacja i integracja w środowisku lokalnym osób w wieku poprodukcyjnym powinna być realizowana przez promowanie i wspieranie rozwiązań służących pełniejszej integracji społecznej. Przede wszystkim chodzi o wzmacnianie różnych form samoorganizacji, samodzielności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Ważne są także działania wspierające więzi międzypokoleniowe i poczucie odpowiedzialności młodszych pokoleń za osoby starsze z otoczenia rodzinnego i sąsiedzkiego. W pomocy społecznej dąży się do tego, aby działania podejmowane dla tej grupy osób przyczyniały się do większej aktywności, samodzielności i utrzymania kondycji psychofizycznej osób starszych na jak najwyższym poziomie. W większym zakresie wykorzystanie zasobów intelektualnych i twórczych osób starszych do aktywizacji środowiska lokalnego.

Przyczyny problemów w obszarze:

- pogłębianie się niekorzystnych tendencji demograficznych;
- osłabienie więzi w rodzinie;
- osłabienie więzi międzyludzkich;
- choroby, w tym choroby cywilizacyjne pojawiające się u seniorów i wpływające na ich sprawność.

Kluczowe grupy narażone na wystąpienie problemów:

- seniorzy,
- rodzina.

Prognozowanie zmian wpływających na obszar problemowy:

- dalsze pogłębianie się niekorzystnych tendencji demograficznych;
- zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym, którzy wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- zwiększenie się liczby osób w wieku senioralnym prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe;
- rozwijanie aktywności wśród seniorów;
- rozwijanie opieki specjalistycznej, w tym geriatrycznej;
- rozwój usług opiekuńczych i asystenckich skierowanych do seniorów.

2.7 Kwestia dziecka i rodziny

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem dziecka, której obowiązkiem jest zaspokojenie wszystkich jego potrzeb. Wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji, systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję. W rodzinach dysfunkcyjnych często występują

¹⁰ https://www.alzheimer-waw.pl/wp-content/uploads/2019/09/World-Alzheimer-Report-2019-media-release_-members-polish-ver..pdf (data dostępu: 2025-12-03)

u dzieci problemy w nauce, problemy wychowawcze aż do wkraczania na drogę przestępstwa. Bezradność osób w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest jednym z ważniejszych problemów dotyczących w głównej mierze rodzin o niskiej świadomości wychowawczej, o zaburzonych relacjach małżeńskich, zagrożonych przemocą domową, powielających nieprawidłowe wzorce rodzicielskie. Wśród wielu zewnętrznych czynników zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, istotnymi są również bezrobocie i ubóstwo. Bezrobocie stanowi główne uwarunkowanie wykluczenia społecznego i zaburza wypełnianie ekonomicznej funkcji rodziny. Rodzice skupiając się na zaspakajaniu najbardziej podstawowych potrzeb, nie są w stanie zaspokoić potrzeb wyższego rzędu, a to z kolei hamuje rozwój jej członków. Długotrwałe pozostawanie bez pracy najczęściej prowadzi do narastania wewnętrznych konfliktów w rodzinie, różnego typu uzależnień, przemocy domowej, pogorszenia stosunków między jej członkami a tym samym jest przyczyną nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny.

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność wielu instytucji i podmiotów skupia się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do edukacji, służby zdrowia, wypoczynku.

Z raportu przygotowanego przez UNICEF pn. „Prawa dziecka w Polsce 2024” wskazuje, że „kondycja psychospołeczna dzieci i młodzieży pogarsza się. Spora i rosnąca część z nich nie odczuwa szczęścia. Poczucie szczęścia deklaruje łącznie 59 proc. dzieci i młodzieży, co jest wynikiem o 16 punktów procentowych. gorszym od uzyskanego w 2019 roku. Rodzice pozostają bardziej optymistyczni – podobnie jak wówczas, ponad 80 proc. uważa swoje dzieci za szczęśliwe. Najważniejszymi powodami szczęścia w opinii dzieci są: spędzanie czasu z przyjaciółmi, czy czas wolny, które zyskały na znaczeniu względem pomiaru z 2019 roku. Dzieci rzadziej wskazują relacje z rodziną, czy bycie kochanym przez rodzinę jako źródło szczęścia, choć rodzice nadal uznają to za kluczowy czynnik. Z drugiej strony rodzina jest według dzieci i młodzieży często wskazywana jako źródło negatywnych emocji – poczucia nieszczęścia, odczuwania strachu przed reakcją rodziców lub poczucia osamotnienia. Jeszcze rzadziej odczuwanie szczęścia jest związane ze szkołą, która tworzy mało sprzyjający dobremu samopoczuciu klimat i często jest powodem negatywnych odczuć u młodych ludzi. Wielu odczuwa niechęć do chodzenia do szkoły, która jeśli jest dla nich atrakcyjna, to głównie ze względu na możliwość spotykania się z rówieśnikami”¹¹.

Z opracowania „Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023” przygotowanej przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę wynika, że większość dzieci i nastolatków (79%) doświadczyła w swoim życiu choć raz przemocy lub zaniedbania (wzrost w porównaniu z rokiem poprzedzającym badanie o 27 punkty procentowe. Najczęściej zgłaszanymi formami przemocy były: przemoc ze strony rówieśników (66%), przemoc ze strony bliskiego dorosłego (32%), wykorzystanie seksualnie bez kontaktu fizycznego (26%). Ponadto 23% dzieci i nastolatków było zaniedbywanych emocjonalnie, 20% – doświadczało parentyfikacji, a 14% – było świadkami przemocy w domu. Wykorzystywania seksualnego z kontaktem fizycznym doświadczyło 8% respondentów, tyle samo (8%) było zaniedbywanych fizycznie. Co piąty nastolatek (22%) okaleczał się, a co jedenasty (9%) miał za sobą próbę samobójczą. Wyniki badania wskazują na związek między doświadczaniem przemocy a podejmowaniem zachowań autodestrukcyjnych. Na okaleczanie się najsilniej wpływa doświadczenie przemocy rówieśniczej, a na próby samobójcze – doświadczenie wykorzystania seksualnego z kontaktem fizycznym. Z niniejszej diagnozy wynika również, że wzrósł odsetek osób, które doświadczyły ze strony rówieśników przemocy fizycznej (z 41% w 2013 r. do 48% w 2023 r.) i przemocy psychicznej (odpowiednio, z 28% do 43%), a spadł odsetek osób, które doświadczyły przemocy fizycznej ze strony bliskich dorosłych (odpowiednio, z 33% do 24%)¹².

¹¹ https://unicef.pl/co-robimy/baza-wiedzy/raporty-unicef/prawa-dziecka-w-polsce-2024?gad_source=1&gad_campaignid=23172581660&gclid=CjwKCAjw04HIBhB8EiwA8jGNbcQU-RXtyAQ9ksliNZDmHTMhuAsCnAxnoKprHI3nu2d4xA_mkFCu2BoCCesQAvD_BwE (data dostępu: 2025-10-28)

¹² <https://fdds.pl/Resources/Persistent/4/0/d/e/40de383c074981a2c2061800f8a565d2f4d53b55/Raport%20Diagnoza%20Przemocy%20wobec%20Dzieci%202023.pdf> (data dostępu: 2025-10-28)

Dane statystyczne Centrum Usług Społecznych Konopiska wskazują, że liczba rodzin wspomaganych z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego utrzymuje się od kilku lat na stałym poziomie, choć w porównaniu z poprzednią dekadą zmniejszyła się o połowę.

	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok	2025 rok (I półrocze)
Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	21	21	25	26	25
rodziny niepełne	17	11	14	11	13
rodziny wielodzietne	2	2	4	3	2

Tabela 7 Liczba rodzin i, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Źródło: dane Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko przedszkolne i szkolne pod kątem występowania zachowań dysfunkcyjnych wśród przedszkolaków i uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych, prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. Wyniki ankiety prezentują tabele 8 i 9.

Lp.	Cechy dysfunkcji społecznej wśród uczniów	Liczba uczniów			
		w 2024 roku		w I półroczu 2025 roku	
		Chłopcy	Dziewczynki	Chłopcy	Dziewczynki
1	2	3	4	5	6
1.	Konflikty dziecka z rodzicami (opiekunami)	1	1	4	1
2.	Konflikty dziecka z rodzeństwem	5	2	4	2
3.	Konflikty dziecka z nauczycielami	6	5	1	0
4.	Konflikty dziecka z kolegami szkolnymi	30	19	4	0
5.	Dokuczanie przez dziecko młodszym uczniom	5	0	1	0
6.	Kłamstwa	6	4	0	1
7.	Wagary	0	0	0	0
8.	Alkoholizowaniem się	0	0	0	0
9.	Narkotyzowanie się / stosowanie dopalaczy	0	0	0	0
10.	Palenie papierosów	4	0	0	0

11.	Uzależnienia behawioralne np. od internetu, hazardu itp.	8	1	0	0
12.	Prostituowanie się	0	0	0	0
13.	Zmuszanie kolegów/koleżanek do zachowań seksualnych	0	0	0	0
14.	Ucieczki z domu	1	0	1	0
15.	Kradzieże	1	1	0	0
16.	Dokonywanie przemocy rówieśniczej: poniżanie, zatraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do zażywania używek (papierosów, alkoholu, dopalaczy itp.)	6	0	0	0
17.	Autoagresja	0	1	0	1
18.	Niszczenie mienia szkolnego	3	0	0	1
19.	Drugoroczność	0	1	2	1
20.	Udział w subkulturach/grupach negatywnych	0	0	0	0
21.	Opieka kuratora rodzinnego	10	7	8	5
22.	Przemoc domowa	3	1	0	0
23.	Alkoholizm rodzica	0	2	0	0
24.	Narkomania rodzica	0	0	0	0
25.	Zaniedbywanie ucznia przez rodzica	6	3	3	2
26.	Doświadczenie przez ucznia wykorzystania seksualnego	0	0	0	0
27.	Inne. Jakie?	0	0	0	0

Tabela 8 Cechy dysfunkcji społecznych wśród uczniów. Źródło: dane placówek oświatowych z terenu gminy Konopiska

Lp.	Cechy patologii społecznej wśród przedszkolaków	Liczba przedszkolaków			
		w 2024 roku		w I półroczu 2025 roku	
		Chłopcy	Dziewczynki	Chłopcy	Dziewczynki
1	2	3	4	5	6
1.	Konflikty dziecka z kolegami przedszkolnymi	12	0	10	0
2.	Dokuczanie przez dziecko młodszym dzieciom	1	0	0	0
3.	Kłamstwa	7	3	6	3
4.	Kradzieże	0	0	0	0
5.	Dokonywanie przemocy rówieśniczej: poniżanie,	0	0	0	0

	zatrzaszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy itp.				
6.	Autoagresja	0	0	0	0
7.	Niszczenie mienia przedszkolnego	0	0	0	0
8.	Opieka kuratora rodzinnego	0	0	0	1
9.	Przemoc domowa	0	0	0	0
10.	Alkoholizm rodzica	1	1	1	1
11.	Narkomania rodzica	0	0	0	0
12.	Zaniedbywanie przedszkolaka przez rodzica	0	0	0	0
13.	Doświadczenie przez dziecko wykorzystania seksualnego	0	0	0	0
14.	Inne. Jakie?	0	0	0	0

Tabela 9 Cechy dysfunkcji społecznych wśród przedszkolaków. Źródło: dane placówek oświatowych z terenu gminy Konopiska

W roku szkolnym 2024/2025 orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego posiadało 39 uczniów. Szkoły w roku szkolnym 2024/2025 skierowały 61 uczniów do Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (zwanej dalej PPPP). Skierowania te były wynikiem trudności edukacyjnych, wychowawczych, zaburzeń zachowania, wad wymowy, ponownej konsultacji, kontynuacji orzeczeń, prośb rodziców, stresu związanego z uczęszczaniem do szkoły.

W odniesieniu do przedszkolaków w roku szkolnym 2024/2025, 17 dzieci zostało skierowanych do Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, w tym najczęściej (10 przypadków) z powodu wady wymowy. Dzieci przedszkolne kierowane były do PPPP także z uwagi na diagnozę w kierunku zaburzeń ze spektrum autyzmu, ocenę gotowości szkolnej, obniżony poziom funkcjonowania w grupie, problemy z wyrażaniem emocji, obniżone lub zwiększone napięcie mięśniowe.

Jako najczęstszy problem uczniów w środowisku szkolnym w ankietach wymieniane były:

- niewłaściwe zachowanie na lekcji;
- zaburzenia zachowania;
- dysleksja;
- zachowania związane z agresją słowną;
- problemy edukacyjne, w tym nieumiejętność uczenia się;
- problemy wychowawcze;
- problemy emocjonalne;
- konflikty rówieśnicze;
- trudności w nawiązywaniu relacji rówieśniczych;
- negatywny wpływ rówieśników;
- brak motywacji u uczniów;
- brak aktywności i zaangażowania;
- trudności w zakresie sfery grafomotorycznej, kaligraficznej i pisanie;
- trudności w pisaniu i formułowaniu wypowiedzi pisemnej i ustnej;
- trudności w czytaniu ze zrozumieniem;
- niechęć do czytania lektur, książek;
- trudności w zakresie logicznego myślenia;
- trudności w koncentracji, skupienia uwagi, rozkojarzenie;
- trudności w komunikowaniu się i budowaniu relacji;
- brak zainteresowań;

- ogólne zniechęcenie, znużenie, zmęczenie.

Za najczęstsze podłoże problemów uczniów w środowisku szkolnym uznano:

- używanie telefonów;
- granie w gry komputerowe;
- brak snu;
- małe zaangażowanie rodziców w problemy dzieci;
- brak prac domowych;
- brak obowiązków;
- problemy z koncentracją;
- problemy z organizacją czasu na naukę;
- problemy z komunikacją rówieśniczą;
- brak jasnych komunikatów co do norm i zasad ze strony rodziców;
- brak konsekwencji;
- brak systematyczności;
- brak współpracy ze strony rodziców;
- nieumiejętność uczenia się;
- brak motywacji u uczniów;
- brak wsparcia ze strony rodziców;
- trudności z poprawnym nawiązywaniem relacji;
- nadużywanie internetu;
- brak kontroli rodzicielskiej np. w telefonach;
- zmęczenie;
- zmiany cywilizacyjne.

Jako sposoby przeciwdziałania występowania zachowań niepożądanych wśród uczniów w ankietach wymieniano:

- warsztaty i pogadanki z psychologiem i pedagogiem;
- lekcje wychowawcze;
- zajęcia profilaktyczne;
- rozmowy wychowawcze;
- mediacje;
- prelekcje;
- spotkania z psychologiem, pedagogiem;
- prewencje i profilaktyczne spotkania z Policją;
- współpraca z Centrum Usług Społecznych w Konopiskach;
- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym w Konopiskach;
- współpraca z kuratorami sądowymi;
- obserwacja;
- wywiad, ankiety;
- rozmowy z rodzicami;
- współpraca z Powiatową Przychodnią Psychologiczno-Pedagogiczną;
- współpraca z Policją;
- akcje profilaktyczne i projekty wychowawczo-profilaktyczne np. dzień kropki – każdy ma talent, dzień bezpiecznego internetu – higiena cyfrowa, zagrożenia w sieci, dzień osób niepełnosprawnych- empatia, szacunek dla innych, zrozumienie inności, wyjątkowości innych osób, projekt „Ławczka przyjaźni”, kampania „Dzieciństwo bez przemocy”;
- konkursy;
- organizowanie uroczystości i różnych wydarzeń;
- organizowanie wyjazdów i wycieczek;
- gazetki na korytarzu szkolnym;
- organizacja programu profilaktyki;

- organizacja programu wychowawczego;
- lekcje o cyberbezpieczeństwie;
- realizacja przez wychowawców programu wychowawczo-profilaktycznego „Spójrz inaczej”;
- organizacja czasu poza obowiązkowymi zajęciami.

Do najczęstszych problemów przedszkolaków, z którymi w codziennej praktyce spotykają się wychowawcy należą:

- trudności z adaptacją do przedszkola;
- niska odporność emocjonalna;
- nieumiejętność wyrażania emocji;
- trudności w nawiązywaniu relacji;
- trudności z przestrzeganiem zasad;
- opóźniony rozwój mowy;
- niewłaściwe formy komunikacji;
- brak umiejętności słuchania;
- nierównomierny rozwój – np. dobrze rozwinięta mowa, ale opóźniona motoryka (lub odwrotnie);
- trudności w koncentracji i skupieniu uwagi;
- problemy z motoryką małą i dużą;
- nieumiejętność samodzielnego ubierania się, jedzenia, korzystania z toalety;
- zachowania obsesyjno-kompulsyjne, schematyczne, nadmierne przywiązanie do rutyn;
- nadmierna nadpobudliwość lub wycofanie;
- brak konsekwencji wychowawczych;
- częste infekcje;
- trudności w nawiązywaniu relacji rówieśniczych;
- obniżona motywacja do podejmowania aktywności edukacyjnych;
- nadmierna nieśmiałość, lęk separacyjny.

Wśród najczęstszych przyczyn problemów dzieci w wieku przedszkolnym zaliczono:

- zastępowanie relacji z dzieckiem elektroniką – nadmiar czasu przed ekranem wpływa negatywnie na rozwój społeczny, emocjonalny i językowy;
- nadmiar bodźców ruchowych;
- opóźnienia w rozwoju mowy – dziecko ma trudność w komunikacji, co często przekłada się na frustrację i problemy społeczne;
- brak stymulacji mowy w domu rodzinnym;
- nadmiar mediów;
- brak czytania bajek, opowiadań w domu;
- zaburzenia integracji sensorycznej – nadwrażliwość lub niedowrażliwość na bodźce może powodować nietypowe reakcje (np. agresję lub wycofanie);
- zaburzenia koncentracji i uwagi – dziecko nie potrafi się skupić, nie kończy zadań, działa impulsywnie;
- niskie poczucie własnej wartości – dziecko boi się podejmować działania, unika kontaktów społecznych;
- brak umiejętności regulowania emocji – prowadzi do wybuchów złości, agresji lub wycofania;
- brak kontaktów z rówieśnikami przed przedszkolem – dziecko nie ma doświadczenia w interakcjach społecznych;
- zbyt mało okazji do nauki samodzielności – wszystko robią za dziecko dorośli (ubieranie, jedzenie, porządkowanie zabawek);
- niewykryte wady słuchu lub wzroku – wpływają na komunikację i koncentrację;
- choroby przewlekłe lub częste infekcje – wpływają na samopoczucie i rozwój społeczny (częste nieobecności);
- niewystarczająca ilość czasu poświęcanego przez dzieci na aktywności rozwijające mowę i komunikację w środowisku domowym;
- nadmierna ekspozycja na urządzenia cyfrowe kosztem aktywności ruchowych i społecznych;
- zróżnicowany poziom dojrzałości emocjonalno-społecznej;

- czynniki środowiskowe, w tym brak regularności dnia, niewystarczająca liczba wspólnych aktywności rodzinnych.

Do najczęściej stosowanych przez przedszkola sposobów przeciwdziałania występowania zachowań niepożądanych wśród przedszkolaków należą:

- ustalanie prostych, zrozumiałych reguł obowiązujących w grupie (np. „nie bijemy”, „dzielimy się zabawkami”) i konsekwentne wdrażanie zasad obowiązujących w grupie;
- stosowanie pozytywnego wzmacniania i systemu nagród za właściwe zachowania;
- budowanie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji;
- wizualizacja zasad – np. za pomocą obrazków lub plansz (szczególnie skuteczne dla młodszych dzieci);
- konsekwencja wychowawcza – każde dziecko wie, że określone zachowanie niesie za sobą konkretne konsekwencje;
- uważna obserwacja dziecka – wychwytywanie momentów, kiedy dziecko potrzebuje wsparcia;
- rozmowy indywidualne – poświęcanie czasu na rozmowę, wysłuchanie, zrozumienie emocji dziecka;
- okazywanie zrozumienia i empatii – ważne szczególnie przy wybuchach emocji czy konfliktach;
- pozytywne wzmacnianie zachowań pożądanых;
- rozwijanie umiejętności społecznych i emocjonalnych;
- zajęcia z zakresu edukacji emocjonalnej – nauka rozpoznawania, nazywania i regulowania emocji;
- odgrywanie scenek, zabawy tematyczne, bajkoterapia – uczą empatii, rozwiązywania konfliktów, współpracy;
- praca w małych grupach – ułatwia nawiązywanie relacji i buduje odpowiedzialność;
- przekierowanie uwagi dziecka – zamiast karania, pokazanie alternatywnego zachowania;
- modelowanie właściwego zachowania przez nauczyciela – nauczyciel jest wzorem: jak rozwiązuje konflikty, mówi o emocjach, reaguje na trudności;
- indywidualne podejście do dziecka;
- dostosowanie oczekiwań do możliwości rozwojowych – inne dla 3-latka, inne dla 5-latka;
- praca indywidualna z dzieckiem dostosowana do jego możliwości i potrzeb;
- współpraca z rodzicami – rozmowy, konsultacje, wspólne strategie działania;
- włączanie specjalistów – np. psychologa, pedagoga specjalnego, logopedy – w przypadku powtarzających się trudności;
- zarządzanie przestrzenią i organizacją dnia;
- dobrze zorganizowane środowisko edukacyjne – jasno wyznaczone strefy do zabawy, pracy, odpoczynku;
- stały rytm dnia – dzieci czują się bezpiecznie, gdy wiedzą, czego się spodziewać;
- interwencje w sytuacjach konfliktowych;
- rozwiązywanie konfliktów z udziałem dzieci – nauczyciel jako mediator, który uczy dzieci wyrażać swoje potrzeby i słuchać innych;
- zachęcanie do przeproszania i naprawienia szkody – np. „Zepsułeś koledze budowlę – może pomożesz mu zbudować nową?”;
- ćwiczenie narządu mowy;
- wprowadzanie innowacji pedagogicznych;
- udział w projektach czytelniczych;
- zapraszanie gości na zajęcia;
- dni tematyczne poświęcone problemom;
- zajęcia tematyczne skupione na rozwoju emocjonalnym;
- udział w spektaklach teatralnych;
- codzienne czytanie w przedszkolu;
- kodeks postępowania;
- konsekwencja.

Szkoły i przedszkola z terenu gminy Konopiska nie tylko działają na rzecz dzieci i młodzieży, ale również na rzecz ich rodziców. Szkoły współdziałają z rodzicami poprzez:

- współpracę przy organizacji przedsięwzięć;
- pedagogizację;
- zebrania i konsultacje;
- poradnictwo;
- współpracę z Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną;
- proponowanie udziału w szkole dla rodziców i wychowawców;
- warsztaty dla rodziców;
- przysyłanie broszur informacyjnych przez dziennik elektroniczny;
- zamieszczanie przydatnych informacji na stronie internetowej szkoły;
- przysyłanie linków do webinarów dla nauczycieli i rodziców (np. z tematyki relacji rówieśniczych, bezpieczeństwa w sieci, radzenia sobie z kryzysami psychicznymi).

Przedszkola współdziałają z rodzicami poprzez:

- zebrania ogólne i grupowe – informowanie o planach dydaktycznych, postępach dzieci, zasadach funkcjonowania przedszkola;
- indywidualne rozmowy z nauczycielami – omawianie rozwoju dziecka, trudności, potrzeb;
- konsultacje specjalistyczne – z pedagogiem, psychologiem, logopedą;
- udział w uroczystościach i wydarzeniach – Dzień Babci i Dziadka, pasowanie na przedszkolaka, festyny;
- zajęcia otwarte lub warsztaty z udziałem rodziców – wspólne zabawy, zajęcia plastyczne, muzyczne czy ruchowe (Dzień Rodziny);
- współorganizowanie wycieczek, kiermaszy, akcji charytatywnych, inicjatyw społecznych;
- wspólne akcje integracyjne;
- udostępnianie materiałów edukacyjnych – broszury, gazetki, artykuły, tablice informacyjne;
- ustalanie wspólnych zasad wychowawczych – przedszkole i dom stosują podobne metody, np. w zakresie granic, reagowania na trudne zachowania;
- tworzenie planów wsparcia dziecka – wspólna praca z nauczycielami i specjalistami w przypadku dzieci z trudnościami;
- aplikacje mobilne / dzienniki elektroniczne – szybki kontakt, zdjęcia z zajęć, ogłoszenia;
- grupy na Facebooku, e-mail, tablice informacyjne – formy komunikowania się z rodzicami na bieżąco;
- udzielanie wsparcia informacyjnego w zakresie dostępnej oferty specjalistycznej.

Placówki oświatowe z terenu gminy Konopiska aktywnie współpracują z organizacjami pozarządowymi, takimi jak: lokalne koła gospodyń wiejskich i ochotnicze straże pożarne, TPD Częstochowa, Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Częstochowie, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, lokalne parafie, Stowarzyszenie Miłośników Gminy Konopiska „TIIS”, Fundation Kulczyk, Hospicjum Ziemi Częstochowskiej (w ramach akcji „Żonkilowe Pola Nadziei”) oraz takimi instytucjami, jak: Biblioteka Publiczna w Konopiskach wraz z filiami, Centrum usług Społecznych w Konopiskach, Parki Krajobrazowe „Nad Górną Liswartą” – Ośrodek Edukacji w Kalinie, Gminne Centrum Kultury i Sportu w Konopiskach, Policję, Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Częstochowie.

Należy podkreślić, że lokalne szkoły i przedszkola chętnie korzystają z finansowych źródeł zewnętrznych. Przykładem w tym zakresie może służyć Zespół Szkolno-Przedszkolny im. M. Kopernika w Hutkach, który w roku szkolnym 2024/2025 realizował następujące projekty:

- **projekt V4 Gen Mini-Grant.** Projekt jest współfinansowany przez rządy Czech, Węgier, Polski i Słowacji za pośrednictwem grantów wyszehradzkich z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego, którego misją jest promowanie pomysłów na zrównoważoną współpracę regionalną w Europie Środkowej. V4 Gen Mini-Grant wspiera krótkoterminową mobilność młodzieży w wieku 12–30 lat w celu promowania wartości demokratycznych, uczestnictwa obywatelskiego i dialogu transgranicznego wśród młodych ludzi.
- **„Aktywny do kwadratu”** - inicjatywa polegająca na organizowaniu dodatkowych, pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, mająca na celu promowanie aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia. Zajęcia odbywają się w atrakcyjnych formach, prowadzonych przez wykwalifikowanych trenerów, oferując uczniom

możliwość rozwijania pasji, dbania o kondycję, a także rozwijania umiejętności społecznych i budowania poczucia własnej wartości.

- **"Dobra edukacja to dobra przyszłość"** współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) w ramach projektu „Zagraniczna mobilność edukacyjna uczniów i kadry edukacji szkolnej”. Projekt jest realizowany na zasadach programu Erasmus+ i związany jest z rozwojem kompetencji językowych.

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łażcu realizował projekt szkolny „Eco friendly” w ramach Programu Erasmus + Akredytacja.

Zespół szkolno-Przedszkolny im. J. Kochanowskiego w Aleksandrii realizował program “Doposażenie szkół w środki higieny menstruacyjnej” oraz “Cyfrowi Eksperti w przedszkolach”.

Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Jamkach Korzonku w roku 2024/2025 zrealizowała takie programy, jak:

- Cyfrowi Eksperti w przedszkolach w podregionie bytomskim, częstochowskim, katowickim i sosnowieckim”

- „Wsparcie edukacji matematycznej z użyciem narzędzia AI zeszyt.online” dla klas IV.

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rększowicach realizuje program Erasmus+.

Publiczne Przedszkole w Konopiskach realizuje projekt “Cyfrowi Eksperti w przedszkolach”.

Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Konopiskach realizowała takie projekty, jak: Erasmus+, Poznaj Polskę, WF z AF, „Mały mistrz”, „Dzieci uczą rodziców”, „Spójrz inaczej”, „Przyjaciele Zippiego”, „Młode horyzonty Edukacji Filmowej”, „Aktywny z kuratorem”, „Odblaskowa szkoła”, „Bezpieczni w sieci”, „Śląskie, przywracamy błękit”, szkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej 4-8 + WOŚP, ogólnopolski projekt edukacyjny „1000-lecie Królestwa Polskiego”, Owoce i warzywa, mleko w szkole, Lekcje prawa w praktyce Fundacji Studenckiej Młodzi-Młodym we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Częstochowie.

Inicjatywy szkół przekładają się na liczne sukcesy, zarówno indywidualne, jak i zespołowe w różnego rodzaju konkursach i turniejach dla uczniów szkół podstawowych oraz przedszkolaków.

Podczas badań ankietowych wykonywanych na potrzeby „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w Gminie Konopiska” na największe zapotrzebowanie na usługi społeczne w Gminie dedykowane młodzieży wskazano w większości profilaktykę uzależnień, w tym uzależnień od Internetu i komputera w szkołach (71) oraz zasygnalizowano zwiększenie potrzeb w obszarze poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego (60). Następnie wskazano poszerzenie ofert spędzania wolnego czasu (53) oraz rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej (43). Najmniej wskazań dotyczyło wdrożenia młodzieży w procesy decyzyjne.

W maju 2025 roku w gminie Konopiska powołano Młodzieżową Radę Gminy Konopiska – jej opiekunem jest Michał Nowak, a Przewodniczącym Piotr Kijas. Rada ta liczy 7 radnych – uczniów lokalnych szkół podstawowych.

Celem działania Młodzieżowej Rady jest:

- kształtowanie i utrwalanie postaw demokratycznych wśród młodzieży oraz wyrabianie umiejętności
- podejmowania decyzji;
- wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej wśród młodzieży,
- wyrażanie opinii w sprawach społecznych i oświatowych;
- inicjowanie i koordynowanie działań na rzecz młodych mieszkańców gminy Konopiska, w zakresie nauki, kultury i sportu;
- prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie funkcjonowania samorządów lokalnych;
- reprezentowanie interesów młodzieży przed organami samorządowymi Gminy Konopiska oraz organizacjami i instytucjami działającymi na terenie Gminy;
- nawiązywanie współpracy z Młodzieżowymi Radami innych jednostek samorządu terytorialnego.

Rada ta działa na podstawie uchwały nr 64/X/2025 Rady Gminy Konopiska z dnia 11 lutego 2025 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Gminy Konopiska i nadania jej Statutu (Dz. Urz. Woj.

Śląskiego z 2025r. poz. 1172).

Ważną jednostką realizującą zadania na rzecz dzieci i młodzieży jest Placówka Wsparcia Dziennego „Promyk”, działająca w ramach struktury organizacyjnej Centrum Usług Społecznych w Konopiskach. Placówka ta prowadzona jest w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Pobyt w niej jest nieodpłatny. Działa ona w roku szkolnym od poniedziałku do piątku w godzinach 13.00-19.00, a w okresie wakacyjnym w godzinach od 8.00-14.00.

W 2024 r. z oferty Placówki skorzystało ogółem 145 dzieci i młodzieży.

Oprócz działań i projektów o charakterze profilaktycznym Placówka realizuje również projekty finansowane ze środków Unii Europejskiej - od marca 2018 roku do lutego 2020 roku, PWD Promyk realizowała projekt „Poszerzamy horyzonty” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020 (Europejski Fundusz Społeczny) dla osi priorytetowej IX. Włączenie społeczne, działania 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne, poddziałania 9.2.2 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – RIT. Całkowita wartość projektu wynosiła 214.537,31 zł, w tym kwota dofinansowania ze środków Unii Europejskiej – 199.519,70 zł. Dzięki wsparciu finansowemu dzieci i młodzież, w szczególności zagrożeni ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, mogli uczestniczyć w takich zajęciach, jak: warsztaty matematyczne, pracownia naukowo-techniczna, rytmika, zajęcia z edukacji międzykulturowej, warsztaty historyczno-kulturowe, zajęcia z języka niemieckiego, terapia integracji sensorycznej dla dzieci z niepełnosprawnościami, warsztaty ekologiczne, warsztaty pisanie, zajęcia rękodzielnicze oraz logorytmika. Projekt „Poszerzamy horyzonty” kierował swoją ofertę również do rodziców/opiekunów wychowanków Placówki – w jego ramach prowadzona była Akademia Dobrego Rodzica organizująca spotkania z takimi specjalistami, jak: dietetyk, pielęgniarka, prawnik, terapeuta uzależnień, pedagog, psycholog, seksuolog i ratownik medyczny. Z uwagi na konieczność zapewnienia trwałości projektu zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz Akademia Dobrego Rodzica prowadzone były do lutego 2022 roku, finansowane ze środków własnych budżetu Gminy Konopiska. Na zajęcia w ramach projektu „Poszerzamy horyzonty” uczęszczali ogółem 152 osoby. Dzięki funduszom z Unii Europejskiej wyposażono salę do indywidualnej terapii integracji sensorycznej, służącej dzieciom doświadczającym problemów rozwojowych (w tym z niepełnosprawnością) do chwili obecnej.

Od sierpnia 2024 roku PWD Promyk jest realizatorem projektu „Lepsze jutro”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (Europejski Fundusz Społeczny+) dla Priorytetu: FESL.07.00-Fundusze Europejskie dla społeczeństwa, Działania: FESL.07.07-Wsparcie rodziny, dzieci i młodzieży oraz deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej. Zakładane zakończenie projektu to maj 2029 roku. Celem projektu jest rozwój, podniesienie jakości i dostępności usług wsparcia dla rodzin w Placówce Wsparcia Dziennego Promyk w Konopiskach, w tym rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych lub w kryzysie. Całkowita wartość projektu wynosi 1.636.512,00 zł, przy czym uzyskane dofinansowanie opiewa na kwotę 1.554.686,40 zł. Dzięki uzyskanym środkom finansowym zwiększona została liczba miejsc w PWD Promyk (do 60 – wsparcie finansowe pozwoliło na zatrudnienie od sierpnia 2024r. kolejnych dwóch wychowawców) oraz wprowadzone zostały dodatkowe bezpłatne zajęcia tematyczne, takie jak: akademia kreatywnego myślenia, sensoplastyka, warsztaty ekologiczne, zajęcia wyrównawcze z języka angielskiego oraz matematyki, indywidualna terapia integracji sensorycznej, warsztaty rękodzielnicze (w tym kaligrafia, wikliniarstwo oraz tworzenie ceramiki), warsztaty teatralne, zajęcia taneczne, muzykoterapia, zajęcia z dietetykiem, indywidualne poradnictwo psychologiczne. Ponadto dzieci i młodzież uczęszczająca do Placówki mają możliwość uczestniczenia w wycieczkach rekreacyjno-edukacyjnych oraz wyjazdach do różnego rodzaju instytucji kultury. Oferta projektu skierowana jest do dzieci i młodzieży w wieku 3-17 lat, zamieszkujących teren gminy Konopiska oraz ich rodziców lub prawnych opiekunów, a w szczególności do członków rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych lub w kryzysie, a także osób z niepełnosprawnością, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, rodzin niepełnych, rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Rodzice

doświadczający problemów opiekuńczo-wychowawczych w ramach projektu mają zapewnione indywidualne poradnictwo psychologiczne.

Kolejnym elementem gminnego systemu wspierania rodziny w gminie Konopiska jest asystent rodziny. Warto zaznaczyć, że usługi asystenta rodziny świadczone są w Gminie Konopiska nieprzerwanie od czerwca 2010 roku (tj. przed wejściem w życie ustawowego obowiązku świadczenia tej formy wsparcia).

Liczbę rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w latach 2020 – 2025 (I półrocze) przedstawia poniższa tabela.

	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok	2025 rok (I półrocze)
Liczba rodziny objętych asystencją rodzicielską	9	12	11	14	15	15

Tabela 10 Liczba rodzin objętych asystencją rodzicielską w latach 2020-2025. Źródło: dane Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

Ustawowym limitem rodzin przypadających na jednego asystenta rodziny jest 15. W Gminie Konopiska zatrudniony jest jeden asystent rodziny – pracujący na podstawie umowy o pracę w Centrum Usług Społecznych w Konopiskach.

Przyczyny problemów w obszarze:

- zmiana modelu rodziny;
- osłabienie więzi w rodzinie;
- dziedziczenie nieprawidłowych wzorców rodzicielskich;
- zbyt mała ilość czasu poświęcana przez rodziców na wychowywanie i wspieranie dzieci;
- zbyt duża ilość czasu spędzana przez dzieci i młodzież w Internecie i mediach;
- zmiana modelu spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież;
- osłabienie więzi rówieśniczych.

Kluczowe grupy narażone na wystąpienie problemów:

- dzieci i młodzież;
- rodzina.

Prognozowanie zmian wpływających na obszar problemowy:

- pogłębienie się problemów związanych z nawiązywaniem relacji rówieśniczych wśród dzieci i młodzieży;
- zwiększenie ilości czasu spędzanego przez dzieci i młodzież w Internecie i na mediach społecznościowych;
- rozwój korzystania przez dzieci i młodzież ze sztucznej inteligencji, co może przyczynić się do problemów z przyswajaniem wiedzy oraz samodzielnym rozwiązywaniem zadań;
- zmniejszenie dobrostanu dzieci i młodzieży z powodu przebodźcowania, nadmiernych oczekiwań stawianych przez rodziców i nauczycieli;
- zmniejszenie umiejętności wśród dzieci i młodzieży z zakresu nawiązywania relacji społecznych;
- osłabienie roli szkoły w procesach wychowawczych;
- częstsze występowanie wśród dzieci i młodzieży problemów sensorycznych oraz wad postawy;
- brak pozytywnych wzorców.

2.8 *Kwestia bezrobocia*

Bezrobocie jest problemem złożonym i różnie definiowanym. Szerszą kategorią jest pozostawanie bez pracy lub nieaktywność zawodowa. Są to kategorie szczególnie ważne z punktu widzenia opisu klientów pomocy społecznej oraz programów adresowanych do nich w ramach tego systemu.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz tego zjawiska głównie ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz „pracy na czarno”.

Bezrobocie obniża standard życia i rozszerza obraz patologii społecznej. Bezpośrednio wpływa na poziom życia rodzin i prowadzi często do :

- dezintegracji rodziny;
- osłabienia więzi emocjonalnych między członkami rodziny;
- zwiększa ryzyko zaistnienia patologii życia społecznego;
- utraty poczucia bezpieczeństwa i wpływu na własne życie;
- degradacji ekonomicznej i społecznej.

Bezrobocie jest dotkliwe nie tylko dla osób pozostających bez pracy, lecz także dla ich rodzin. W funkcjonowaniu rodzin dotkniętych bezrobociem dochodzi do poważnych zakłóceń. Negatywne zmiany mogą dotyczyć wszystkich funkcji rodziny. Negatywny wpływ bezrobocia na więź małżeńską niesie ze sobą niebezpieczeństwo osłabienia związków uczuciowych i zaburzenia ról małżeńskich i rodzicielskich. Utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstawanie napięć i konfliktów w rodzinie. Z drugiej strony, ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia podstawowych potrzeb. Bezrobocie rodziców nie stwarza poczucia bezpieczeństwa u dzieci i negatywnie wpływa na ich dalszą edukację. Często prowadzi do rozpadu rodziny i może być zagrożeniem przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego. Problem bezrobocia zwłaszcza długotrwałego wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływania.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to w głównej mierze rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na aktywne poszukiwanie zatrudnienia i pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego. Forma, wysokość i okres wypłacania świadczenia powinna być uzależniona od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dotyczącymi stopy bezrobocia rejestrowanego w Polsce w końcu lipca 2025 roku, wyniosła ona 5,4 proc (dane Głównego Urzędu Statystycznego). Odczyt ten był o 0,4 pkt proc. wyższy niż w lipcu 2024 roku i o 0,2 pkt proc. wyższy niż w końcu czerwca 2025 roku.

W końcu lipca 2025 roku w urzędach pracy zarejestrowanych było 830,8 tys. bezrobotnych, o 65,4 tys. więcej niż w końcu lipca 2024 roku. W porównaniu do poprzedniego miesiąca liczba bezrobotnych wzrosła o 33,8 tys.

Wzrost bezrobocia rejestrowanego był konsekwencją procesów zachodzących na rynku pracy, ale wynikał też z wejścia w życie 1 czerwca 2025 r. nowych przepisów wprowadzonych ustawą o rynku pracy i służbach zatrudnienia.

W istotny sposób, w porównaniu do sytuacji sprzed wejścia w życie ustawy, zmniejszyła się liczba wyrejestrowań osób bezrobotnych, co powoduje, że liczba osób bezrobotnych jest większa niż przed wejściem w życie ustawy, mimo, że napływ nowych bezrobotnych nie jest bardzo duży. Mniejsza liczba wyrejestrowań wynika m.in. ze zniesienia obowiązku potwierdzania przez bezrobotnego gotowości do podjęcia pracy, zniesienia sankcji wykreślenia z rejestru bezrobotnych za nieprzyjęcie przez bezrobotnego oferty pracy, ale też niższej liczby osób rozpoczynających aktywne formy wsparcia (przede wszystkim staże, prace interwencyjne i roboty publiczne). Dodatkowo, część nowych rejestracji jako osoba bezrobotna, może wynikać z uelastycznienia warunków przyznania statusu osoby bezrobotnej.

W ostatnim okresie obserwujemy też m.in. spadek liczby ofert pracy dostępnych zarówno w urzędach pracy jak i na portalach prywatnych oraz wstrzymywanie się z procesami rekrutacyjnymi przez pracodawców.

Liczona zgodnie z metodologią Eurostatu stopa bezrobocia w Polsce w czerwcu 2025 roku wyniosła 3,5 proc. – odczyt był o 0,2 pkt. proc. wyższy niż miesiąc wcześniej i o 0,6 punktu proc. wyższy niż

w czerwcu 2024 roku. To trzecie miejsce w Unii Europejskiej. Najniższą stopę bezrobocia w Unii Europejskiej odnotowała Malta (2,5 proc.), drugie były Czechy (3 proc.). Najwyższe bezrobocie w czerwcu br. było w Hiszpanii (10,4 proc.).

W czerwcu 2025 średnie bezrobocie w Unii Europejskiej wyniosło 5,9 proc., a w strefie euro – 6,2 proc¹³.

Omawiając kwestię bezrobocia w gminie Konopiska należy wziąć pod uwagę sytuację w całym powiecie częstochowskim.

Kwestią bezrobocia w powiecie częstochowskim zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie (zwanego dalej PUP).

Ze statystyk prowadzonych przez PUP wynika, że w końcu października 2025 r. w PUP w Częstochowie zarejestrowanych było 6 901 bezrobotnych, o 116 więcej (o 1,7%) niż miesiąc wcześniej. Bezrobotni poprzednio pracujący (5 848 osób) stanowili 84,7% ogółu zarejestrowanych, natomiast dotychczas niepracujący (1 053 osoby) – 15,3%. W mieście Częstochowa liczba bezrobotnych wynosiła 4 169 osób i w stosunku do września zwiększyła się o 50 osób (o 1,2%). W powiecie częstochowskim poziom bezrobocia wyniósł 2 732 osoby, tj. o 66 więcej (o 2,5%), niż w poprzednim miesiącu.

W powiecie częstochowskim wzrost bezrobocia wystąpił w 9 gminach: Janów o 5 osób, Kamienica Polska i Kłomnice po 4, Koniecpol o 21, Konopiska o 12, Lelów o 5, Mstów o 11, Mykanów o 20 i Olsztyn o 7. Spadek liczby bezrobotnych wystąpił w 5 gminach: Blachownia o 3 osoby, Kruszyna o 6, Poczesna o 7, Przyrów o 2, Rędziny o 5. W gminach Dąbowa Zielona i Starcza liczba bezrobotnych nie zmieniła się w porównaniu z poprzednim miesiącem.

Liczbę osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu częstochowskiego zarejestrowanych w PUP na koniec października 2025r. prezentuje poniższa tabela.

Gmina	Liczba bezrobotnych
Blachownia	232
Dąbowa Zielona	145
Janów	114
Kamienica Polska	97
Kłomnice	226
Koniecpol	362
Konopiska	183
Kruszyna	85
Lelów	127
Mstów	161
Mykanów	269
Olsztyn	154
Poczesna	224
Przyrów	132
Rędziny	170
Starcza	51
Razem	2 732

Tabela 11 Liczba bezrobotnych w układzie gmin powiatu częstochowskiego. Stan w końcu października 2025 roku. Źródło: <https://czestochowa.praca.gov.pl/documents/d/powiatowy-urzad-pracy-w-czestochowie/statystyka-informacja-pazdziernik-2025> (data dostępu: 2025-12-01)

Struktura osób bezrobotnych ze względu na wiek, wykształcenie i stażu pracy prezentują tabele 12-14.

Wiek	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60 lat i więcej
Liczba bezrobotnych	666	1 468	1 858	1 713	749	447
% do ogółu	9,6	21,3	26,9	24,8	10,9	6,5

Tabela 12 Struktura bezrobotnych według wieku. Stan na 31.10.2025 r. Źródło:

¹³ <https://www.gov.pl/web/rodzina/bezrobocie-w-polsce-w-lipcu-2025-gus-potwierdzil-nasze-szacunki> (data dostępu: 2025-11-28)

<https://czestochowa.praca.gov.pl/documents/d/powiatowy-urząd-pracy-w-czestochowie/statystyka-informacja-pazdziernik-2025> (data dostępu: 2025-12-01)

Wykształcenie	wyższe	policealne i średnie zawodowe/branżowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawod/branżowe	gimnazjalne podstawowe i poniżej
Liczba bezrobotnych	1 278	1 673	717	1 466	1 767
% do ogółu	18,5	24,3	10,4	21,2	25,6

Tabela 13 Struktura bezrobotnych według wykształcenia. Stan na 31.10.2025 r. Źródło: <https://czestochowa.praca.gov.pl/documents/d/powiatowy-urząd-pracy-w-czestochowie/statystyka-informacja-pazdziernik-2025> (data dostępu: 2025-12-01)

Staż pracy	do 1 roku	1-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	20-30 lat	30 lat i więcej	bez stażu
Liczba bezrobotnych	1 456	1 522	1 105	970	632	163	1 053
% do ogółu	21,1	22,0	16,0	14,0	9,2	2,4	15,3

Tabela 14 Struktura bezrobotnych według stażu pracy. Stan na 31.10.2025 r. Źródło: <https://czestochowa.praca.gov.pl/documents/d/powiatowy-urząd-pracy-w-czestochowie/statystyka-informacja-pazdziernik-2025> (data dostępu: 2025-12-01)

Z danych PUP wynika, że w październiku 2025 r. zarejestrowało się (jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy) 32 obywateli Ukrainy (25 kobiet, 7 mężczyzn), w tym ze statusem uchodźcy 17 osób (16 kobiet, 1 mężczyzna).

W październiku 2025 r. pracodawcy z Częstochowy i powiatu częstochowskiego zgłosili do PUP w Częstochowie 121 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Najwięcej, bo 81 wolnych miejsc zgłoszono z Częstochowy a następnie z gmin Blachownia, Poczesna, Koniecpol i Mstów. Pracodawcy zgłosili wolne miejsca m.in. w zawodzie: magazynier, sprzedawca, pracownik utrzymania czystości (sprzątaczką), salowa. Z sektora publicznego wpłynęło 17 wolnych miejsc a z prywatnego – 104. W końcu miesiąca w dyspozycji PUP pozostawało 341 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

W miesiącu sprawozdawczym podjęcie zatrudnienia zgłosiło 785 osób (379 kobiet, 406 mężczyzn). Pracę niesubsydiowaną rozpoczęło 765 osób (371 kobiet, 394 mężczyzn), natomiast pracę subsydiowaną rozpoczęło 20 osób (8 kobiet, 12 mężczyzn).

W październiku 2025 r. wpisano do ewidencji 260 oświadczeń podmiotu nieświadczącego usług w zakresie pracy tymczasowej o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi oraz oświadczeń podmiotu działającego jako agencja pracy tymczasowej (w tym najwięcej, bo aż 121, o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi w charakterze pracownika tymczasowego¹⁴).

Liczbę osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2021-2025 w gminie Konopiska prezentuje poniższa tabela.

	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok	2025 rok (I półrocze)
Liczba rodzin	67	57	56	56	38
Liczba osób w rodzinach	108	90	88	77	53

Tabela 15 Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z

¹⁴ <https://czestochowa.praca.gov.pl/documents/d/powiatowy-urząd-pracy-w-czestochowie/statystyka-informacja-pazdziernik-2025> (data dostępu: 2025-11-27)

powodu bezrobocia. Źródło: dane Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

Od kwietnia 2018r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Konopiskach realizowany był projekt socjalny pn. „W drodze do sukcesu” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (Europejski Fundusz Społeczny) dla osi priorytetowej IX. Włączenie społeczne, działanie 9.1 Aktywna integracja, poddziałanie 9.1.6 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – projekty OPS i PCPR. Wnioskowana i rozliczona kwota dofinansowania to 383.153,85 zł. Planowany okres realizacji projektu miał zakończyć się w dniu 31 grudnia 2020r., jednakże z uwagi na opóźnienia spowodowane pandemią wirusa SARS-CoV-2 został przedłużony do dnia 31 grudnia 2021r.

W ramach projektu zrekrutowano i podpisano kontrakty socjalne z 43 klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach. Dla w/w. osób określono ścieżkę reintegracji społeczno – zawodowej. W trakcie realizacji projektu trzech uczestników projektu zrezygnowało z dalszego uczestnictwa.

W 2025 roku Gmina Konopiska otrzymała dofinansowanie na realizację projektu „Lokalny Ośrodek Wiedzy i Edukacji w Gminie Konopiska”. Projekt ten finansowany jest w ramach Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (Europejski Fundusz Społeczny+) dla Priorytetu: FESL.06.00- Fundusze Europejskie dla edukacji dla Działania: FESL.06.09-Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji – LOWE. Otrzymana kwota dofinansowania to 736.250,00 zł.

Celem projektu jest aktywizacja i włączenie w różnorodne formy edukacji minimum 100 osób dorosłych, w szczególności osób z grup w niekorzystnej sytuacji m.in. osób starszych, o niskich kwalifikacjach, z niepełnosprawnościami - na rzecz rozwoju umiejętności, kwalifikacji i kompetencji, stanowiących podstawę dla uczenia się przez całe życie, przydatnych do poruszania się na rynku pracy, dla rozwoju osobistego i rozwoju wspólnot lokalnych, poprzez stworzenie lokalnego punktu wsparcia kształcenia osób dorosłych w oparciu o model LOWE (Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji) opracowany w perspektywie 2014-2020 w ramach programu krajowego POWER. Termin realizacji projektu: 01.08.2025 r. do 31.07.2027 r.

Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących działań:

- aktywizację edukacyjną osób dorosłych, w szczególności biernych edukacyjnie i/lub doświadczających trudności w dostępie do spełniających ich potrzeby i oczekiwania ofert edukacyjnych;
- utrzymanie zaangażowania edukacyjnego osób dorosłych poprzez dobór odpowiednich form i zakresu oferty edukacyjnej, dostosowanej do indywidualnych potrzeb i oczekiwań,
- aktywizacja instytucji i organizacji z otoczenia szkół i placówek edukacyjnych z terenu gminy Konopiska na rzecz rozwoju umiejętności, kompetencji i kwalifikacji osób powyżej 18. roku życia.

Projekt zostanie skierowany do minimum 100 osób powyżej 18-go roku życia zamieszkałych, pracujących lub uczących się w gminie Konopiska (w szczególności na terenach oddalonych od dużych ośrodków edukacyjnych, wiejskich), zainteresowanych rozwojem umiejętności, kompetencji życiowych, społecznych i zawodowych w LOWE. Dzięki realizacji niniejszego projektu w Gminie Konopiska utworzony zostanie LOWE z siedzibą w Zespole Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Kopalni (ul. Szkolna 2). Rezultatem projektu będzie efektywne rozwiązywanie problemów społecznych wynikających z niskiego poziomu kompetencji kluczowych.

Przyczyny problemów w obszarze:

- niski poziom kwalifikacji zawodowych;
- niski poziom wykształcenia;
- niskie aspiracje zawodowe i edukacyjne;
- dziedziczenie postaw związanych z aktywnością zawodową;
- wykluczenie komunikacyjne osób nie posiadających prawa jazdy.

Kluczowe grupy narażone na wystąpienie problemów:

- bezrobotni, w szczególności długotrwale bezrobotni;

- osoby wchodzące na rynek pracy;
- mieszkańcy o niskich kwalifikacjach;
- osoby z niepełnosprawnością;
- osoby w wieku po ukończeniu 55 roku życia.

Prognozowanie zmian wpływających na obszar problemowy:

- utrzymywanie się korzystnej sytuacji na rynku pracy;
- nowe formy pracy z wykorzystaniem technologii komunikacyjnych;
- zmiana specyfiki gospodarki regionu i miasta;
- spadek liczby miejsc pracy związany z rozwojem technologii sztucznej inteligencji;
- wzrost udziału w rynku pracy obcokrajowców;
- rozwój miejsc pracy w sektorze usługowym;
- rozwój idei uczenia się przez całe życie i przekwalifikowania.

2.9 Kwestia przemocy domowej

Przemoc domową, zwaną też przemocą w rodzinie, można najogólniej zdefiniować jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024r. poz. 1673) oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Najczęściej przyczyną przemocy i agresji w rodzinie jest: alkoholizm, konflikty rodzinne, nieprawidłowe wzorce zachowania, środowisko społeczne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody, upadek dobrych obyczajów w rodzinach.

U osób doznających przemocy domowej obserwuje się szereg konsekwencji przemocy. Są to m.in.: zaniżone poczucie wartości, przekonanie o nieważności swoich potrzeb, marzeń, planów, poczucie braku wpływu na własne życie, braku siły, mocy wewnętrznej, rozwiniętą silną zależność, przekonanie, że nic nie zmieni mojej sytuacji (bierność), obniżony nastrój, drażliwość, dolegliwości psychosomatyczne, brak szacunku dla siebie, poczucie winy, obwinianie siebie za akty przemocy, zaburzenia snu, zaburzenia lękowe, zaburzenia depresyjne, problemy z nadużywaniem alkoholu, leków¹⁵.

Szacowania kosztów przemocy domowej podjęły się wspólnie dwa zespoły: Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Niebieskiej Linii IPZ opracowując raport pn. „(Nie)widzialne koszty przemocy domowej w Polsce. Wnioski i rekomendacje” wydany przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie we wrześniu 2025 roku. Z raportu wynika, że przemoc domowa pozostaje w statystykach publicznych zjawiskiem niedoszacowanym - w Polsce zjawisko to pozostaje w dużej mierze ukryte, a wiele osób doświadczających przemocy nie zgłasza się po pomoc. Mogą na to wpływać chociażby stopień skomplikowania procedur, dostępność form pomocy i ich zakres. Ponadto, nie każda przemoc jest prawidłowo zdiagnozowana czy też może nie być uznana za przestępstwo, przez co umyka statystykom. Ogromną rolę w kwestii gotowości ujawnienia krzywdy odgrywają funkcjonujące w danym społeczeństwie przekonania, mity i stereotypy. Często przy okazji próby ujawnienia dochodzi

¹⁵ <https://kcpu.gov.pl/przemoc/charakterystyka-zjawiska-przemocy-w-rodzinie/> (data dostępu: 2025-11-27)

do tzw. wtórnej wiktyimizacji osób doznających przemocy, co generuje kolejne koszty psychiczne, ale także ekonomiczne. Jak można przeczytać w dokumencie „badanie pokazało, że przemoc domowa generuje znaczne koszty, a tym samym stratę stanowią zaniechania w zakresie jej przeciwdziałania. Warto podkreślić, że wcześniejsze reagowanie skraca czas procesów pomocowych i w rezultacie obniża długotrwałe koszty. Konsekwencje przemocy domowej mają nie tylko charakter fizyczny, psychiczny czy społeczny, ale także bardzo wyraźny skutek ekonomiczny. Koszty ponoszone są zarówno przez osoby doznające przemocy w przebiegu ich życia, jak i przez system publiczny. Chociaż koszty te w oczywisty sposób różnią się w zależności od intensywności i czasu doświadczania przemocy, to w wariancie maksymalnym rzutują na sytuację ekonomiczną jednostki przez cały pozostały okres życia. Są one też długotrwałe i wysokie z punktu widzenia wydatków publicznych. Koszty ponoszone przez system związane są tu bowiem z szeregiem obszarów: funkcjonowaniem systemu profilaktyki, sądownictwa i prokuratury oraz wykonaniem kar i oddziaływań terapeutycznych względem sprawców przemocy, pomocą i oddziaływaniem terapeutycznym względem osób doznających przemocy, kwestią zdrowia oraz dobrostanu psychicznego osób poszkodowanych i zagrożonych konsekwencjami przemocy, doraźną i długofalową pomocą społeczną, aktywizacją społeczną i edukacją. Tak jak w realiach życia konsekwencje doświadczania przemocy dotyczą wielu obszarów życia osób pokrzywdzonych, tak i w perspektywie różnych obszarów polityki publicznej widoczne są wielowymiarowe koszty związane z minimalizowaniem skutków przemocy i jej profilaktyką”¹⁶.

Pomoc ofiarom przemocy domowej wymaga zintegrowanego działania wielu instytucji i podmiotów wykonujących zadania z tego zakresu. Analiza danych zgromadzonych w Centrum Usług Społecznych w Konopiskach (wcześniej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Konopiskach) pozwala stwierdzić, że poziom korzystania z pomocy społecznej przez rodziny dotknięte przemocą jest niewielki. W latach 2022 – 2025 z różnych form wsparcia korzystało : w 2022 roku – 1 rodzina, 2023 – brak , 2024 – 2 rodziny, a w 2025 roku (I półrocze)- 3 rodziny. Przemoc domowa to wciąż temat tabu, dlatego ofiarom przemocy tak trudno uzyskać fachową pomoc. Również dlatego dane statystyczne daleko odbiegają od rzeczywistej liczby i skali zjawiska.

Pomoc ofiarom przemocy ułatwiają działania w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, która jest dokumentem służbowym wypełnianym w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych. Ułatwia ona uporządkowaną rejestrację wydarzeń. Pomaga w prowadzeniu działań prewencyjnych wobec rodziny, w której dochodzi do przemocy. Dokumentacja „Niebieskiej Karty” jest wykorzystywana i stanowi podstawę przy kierowaniu sprawy na drogę postępowania sądowego.

W roku 2023 został uchwalony Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (uchwała Rady Gminy Konopiska Nr 507/LXV/2023 z dnia 19 grudnia 2023r.). W 2023 roku powołano Zespół Interdyscyplinarny, który realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, wchodzących w jego skład, w szczególności przez: diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym; inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom; inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową; opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej; rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym; powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;

¹⁶ https://www.niebieskalinia.pl/_userfiles/uploads/niewidzialne_koszty_przemocy_akceptOK.pdf (data dostępu 2025-11-27)

monitorowanie procedury "Niebieskie Karty"; kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową; składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 2119). Zespół ten zastąpił Zespół Interdyscyplinarny działający od 2011 roku na podstawie ówczesnej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Podejmowane działania w ramach Zespołu służą zwiększeniu świadomości społecznej na temat przemocy domowej, motywowaniu ofiar przemocy w rodzinie do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy.

Z informacji otrzymanych od Zespołu Interdyscyplinarnego działającego gminie Konopiska wynika, iż w okresie od 1 stycznia 2024r. do 31.12.2024r.:

- odbyło się 7 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w Konopiskach;
- funkcjonowały 22 grupy diagnostyczno-pomocowe;
- odbyły się 133 posiedzenia grup diagnostyczno-pomocowych;
- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie 65, w tym: 20 kobiet (4 osoby niepełnosprawne, 5 osoby starsze) 14 mężczyzn, w tym: (1 osoba niepełnosprawna, 0 osób starsze) oraz 31 dzieci, w tym: (13 dziewczynek, 18 chłopców, 3 osoby niepełnosprawne);
- liczba rozmów pracownika socjalnego z osobami doświadczającymi przemocy domowej: 92;
- liczba osób doświadczających przemocy domowej korzystających z pracy socjalnej: 15;
- liczba osób doświadczających przemocy domowej korzystających z pomocy pieniężnej lub rzeczowej: 8;
- liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny, w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia: 0;
- liczba wniosków o wgląd w sytuację rodziny, w przypadku podjęcia przypuszczenia, że dziecko doznaje przemocy i/lub rodzice nienależycie wykonują władzę rodzicielską lub nadużywają władzy rodzicielskiej: 12;
- liczba rodzin objęta procedurą Niebieskiej Karty ze względu na problem przemocy fizycznej: 23, przemocy psychicznej: 31, przemocy seksualnej: 1;
- w okresie sprawozdawczym wszczęto procedurę Niebieskiej Karty w 21 rodzinach: (Policja wszczęła 15 procedur Niebieskiej Karty, 4 pracowników systemu oświaty, 3 pracownik ośrodka pomocy społecznej, ponadto w 13 rodzinach kontynuowano procedurę Niebieskiej Karty wszczętą przed 2024 rokiem);
- w ramach prowadzonych Niebieskich Kart 22 osoby objęto poradnictwem socjalnym;
- sporządzono 31 formularzy Niebieskiej Karty część-C wypełnione z osobą doświadczającą przemocy domowej;
- zakończono 18 procedur Niebieskich Kart, w tym wszystkie z powodu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy;
- upowszechnianie informacji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w rodzinie w bezpłatnej prasie lokalnej „Pasma” nr 3/2024 (str.27)
- liczba osób stosujących przemoc: 36, w tym 4 kobiety, 32 mężczyzn;
- liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty”- cz. D, wypełnionych z osobą stosującą przemoc: 27;
- liczba wszczętych postępowań w sprawach związanych z przemocą domową: 9;
- liczba zawiadomień skierowanych do Prokuratury Rejonowej: 3;
- liczba osób zawiadomień skierowanych do Sądu Rejonowego: 9;
- liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem sądu w związku z przemocą domową: 1;
- liczba orzeczeń w zakresie władzy rodzicielskiej z uwagi na stosowanie przemocy domowej: 4;
- liczba wniosków, które wpłynęły do GKRPA dotyczących osób stosujących przemoc domową: 5;
- liczba osób stosujących przemoc, którzy podjęli terapię lub leczenie odwykowe: 5;
- liczba spraw, dotyczących osób stosujących przemoc domową, które zostały skierowane do biegłych sądowych: 1;

- liczba wniosków o przymusowe leczenie odwykowe skierowanych do sądu: 1;
- liczba osób stosujących przemoc wobec których wydano nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania: 3;
- liczba osób stosujących przemoc wobec których wydano zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia: 3;
- liczba osób, które przystąpiły do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym: 2.

Aby przeciwdziałać przemocy domowej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Gmina Konopiska w latach: 2017, 2018, 2020 i 2021 pozyskała na działalność PWD Promyk środki ministerialne w ramach Programu Ośłonowego pn. „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Projekt zrealizowany w 2017 roku nosił nazwę „Sztuka życia” i obejmował takie zajęcia dla dzieci i młodzieży, jak: warsztaty z psychologiem, seksuologiem i dietetykiem, warsztaty teatralne, jazda konna, wspinaczka skałkowa, obóz survivalowy, 5 wycieczek górskich. Całkowity koszt projektu wyniósł 82.960 zł, w tym kwota dotacji 54.900 zł oraz wkład własny gminy – 28.060 zł. Projekt realizowany był od czerwca do grudnia 2017r. Ogółem w projekcie wzięło udział 136 dzieci.

W kolejnym roku uzyskano dotację ministerialną na realizację projektu pn. „Promyk szczęścia”. W jego ramach zorganizowane zostały: warsztaty tworzenia witraży, warsztaty lalkarskie, akrobatyka, zawody sportowe dla dzieci i ich rodziców oraz wychowawców, wycieczki kajakowe dla dzieci oraz rodziców, wycieczki rowerowe dla dzieci oraz rodziców, obóz terapeutyczny dla 30 dzieci, gra wiejska dla dzieci, młodzieży oraz rodziców, rejs po Kanale Gliwickim. Całkowity koszt projektu opiewał na kwotę 73.900,00 zł, w tym dotacja wyniosła 50.000,00 zł. Projekt realizowany był od czerwca do grudnia 2018r. Ogółem wzięło w nim udział 129 dzieci oraz 62 rodziców.

Rok 2020 to realizacja projektu „Promyczek szczęścia” wyróżnionego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Projekt ten nie został w pełni zrealizowany ze względu na pandemię COVID-19. W okresie lipiec - grudzień 2020 roku dzieci i młodzież z terenu gminy Konopiska wzięły udział w: warsztatach z psychologiem, w tym treningu zastępowania agresji oraz treningu asertywności, warsztatach z doradcą zawodowym „Mogę być kim zechcę”, muzykoterapii, relaksacji, zajęciach techniczno-modelarskich i treningach copeiry.

Rodzice mogli wspólnie z dziećmi uczestniczyć w warsztatach rękodzielniczych obejmujących m.in. wytwarzanie zabawek z produktów ekologicznych, tworzenie makram. Ze względu na obostrzenia wynikające z pandemii koronawirusa nie odbyły się planowane warsztaty kulinarne dla dzieci i ich rodziców. Ponadto dzieci i rodzice mieli okazję uczestniczyć w trzech jednodniowych wycieczkach górskich, a dzieci w okresie wakacyjnym brały udział w 2-dniowym wyjeździe edukacyjnym „Śladami tajemnic II Wojny Światowej” (Sudety). Ogółem w projekcie wzięło udział 114 dzieci i młodzieży oraz 61 rodziców. Na realizację wparcia dla mieszkańców gminy Konopiska uzyskano dofinansowanie w kwocie 66.900,00 zł (wykorzystano kwotę 48.397,17 zł).

Z kolei w 2021 roku w ramach środków ministerialnych na realizację Programu Ośłonowego pn. „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” dofinansowanie w kwocie 59.134,00 zł otrzymał projekt pt. „Mogę więcej”. Dzięki temu wsparciu finansowemu od lipca do grudnia 2021r. został zorganizowany szereg aktywności dla dzieci i młodzieży, w tym: bajkoterapia z elementami teatru lalek i ożywionej formy, terapia racjonalnego zachowania, choreoterapia z elementami biodanza, zajęcia łucznicze, warsztaty edukacyjno-zawodowe, 3-dniowa wycieczka do Łodzi i Torunia. Dodatkowo, zorganizowane zostały zajęcia integracyjne dla dzieci, młodzieży i ich rodziców, w tym: warsztaty radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych (z policjantem, psychologiem, strażakiem, interwentem kryzysowym, terapeutą uzależnień), cykl 6 wycieczek pieszych z elementami survivalu z leśnikiem, warsztaty artystyczne (warsztaty tworzenia komiksu, warsztaty stolarskie, warsztaty tworzenia witrażu), warsztaty kulinarne z dietetykiem oraz przedstawicielką Koła Gospodyń Wiejskich. W projekcie wzięło udział 105 dzieci.

Od 2022 roku Gminie Konopiska nie udało się pozyskać środków finansowych w ramach konkursów organizowanych przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na przeciwdziałanie przemocy

w rodzinie/przemocy domowej.

Przyczyny problemów w obszarze:

- zmiana modelu rodziny;
- osłabienie więzi w rodzinie;
- dziedziczenie wzorców przemocowych;
- uzależnienia.

Kluczowe grupy narażone na wystąpienie problemów:

- dzieci i młodzież;
- rodziny i członkowie rodzin, w szczególności kobiety.

Prognozowanie zmian wpływających na obszar problemowy:

- rozwój społecznej świadomości na temat przemocy domowej;
- rozwój instrumentów przeciwdziałających przemocy i wspierających pomoc rodzinie;
- zaostrzenie przepisów w zakresie ochrony przed przemocą;
- pojawienie się nowych form przemocy, w tym związanych z cyberprzemocą.

2.10 Kwestia osób z niepełnosprawnością oraz osób długotrwale chorych

Jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata jest niepełnosprawność. Wiąże się to z powszechnością i rozmiarem tego zjawiska. Z niepełnosprawnością wiąże się niejednokrotnie tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Z raportu przygotowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w lipcu 2024r. pn. „Raport końcowy badania potrzeb osób niepełnosprawnych w Polsce” wynika, że zgodnie z danymi NSP z 2021 roku w Polsce funkcjonuje niemal 5,5 miliona osób z niepełnosprawnościami (osoby z prawnym potwierdzeniem niepełnosprawności to blisko 3,5 mln). W kontekście badania istotny jest obserwowany stały wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami, w tym proces feminizacji tej społeczności. Oznacza to, że kwestie dotyczące osób z niepełnosprawnościami (w tym ich potrzeby) stają się coraz bardziej priorytetowe jako element planowanych polityk publicznych zarówno aktualnie jak i w najbliższych dekadach.

W kontekście kluczowych potrzeb osób z niepełnosprawnościami badanie wykazało, że najczęściej deklarowane są one wśród ankietowanych badania ilościowego w obszarze: rehabilitacji (37,2%), a w dalszej kolejności komunikacji (30,5%), pracy (27,6%), czasu wolnego (26,8%), integracji (26,7%), mieszkalnictwa (25,9%), informacji (21,2%) oraz edukacji (19,6%).

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na dzień 31 grudnia 2024 roku w Polsce było 3,9 mln osób, które posiadały ważne orzeczenie o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności wydane przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne. Osoby te stanowiły 10,5% ogólnej liczby ludności¹⁷. Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności w Polsce są: upośledzenie narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia oraz choroby neurologiczne.

Przyczyna	Osoby w tys.
Upośledzenie narządu ruchu	1 382,4
Choroby układu oddechowego i krążenia	781,3
Choroby neurologiczne	655,2
Choroby psychiczne	351,4
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	270,5

¹⁷ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoleczna/osoby-niepelnosprawne-w-2024-r-26,7.html> (data dostępu: 2025-11-28)

Choroby układu moczowo-płciowego	179,9
Choroby narządu wzroku	163,5
Całościowe zaburzenia rozwojowe	119,6
Upośledzenie umysłowe	114,3
Choroby układu pokarmowego	111,9
Epilepsja	68,2
Inne	359,4

Tabela 16 Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności według przyczyn w 2024 r. Źródło: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/osoby-niepelnosprawne-w-2024-r-,26,7.html> (data dostępu: 2025-12-01)

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2024 roku w gminie Konopiska zamieszkiwało 109,1 osób z niepełnosprawnością na 1 tys. ludności¹⁸.

Liczbę osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2025 w gminie Konopiska prezentuje poniższa tabela.

	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok	2025 rok (I półrocze)
Liczba rodzin	70	63	61	71	67
Liczba osób w rodzinach	103	92	88	91	95

Tabela 17 Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Źródło: dane Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

Na dzień 31 października 2025r. w Centrum Usług Społecznych zasiłek pielęgnacyjny pobierało: 73 dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, 83 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz 85 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, których niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21. roku życia.

W październiku 2025r. Centrum Usług Społecznych w Konopiskach wypłaciło świadczenie pielęgnacyjne dla 96 opiekunów osób z niepełnosprawnością.

Na terenie Gminy Konopiska prężnie działa Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ruchowo, ich Rodzin i Przyjaciół Prometeus. Stowarzyszenie to organizuje różnego rodzaju zajęcia dla osób niepełnosprawnych oraz imprezy integracyjne. W ramach Stowarzyszenia osoby niepełnosprawne biorą udział w treningach boccia i zdobywają medale na ogólnopolskich i międzynarodowych zawodach.

Opiekunowie / członkowie rodziny sprawujący bezpośrednią opiekę nad osobami posiadającymi ustalony znaczny stopień niepełnosprawności (bądź równoważny zgodnie z zapisami art. 5 i 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) oraz dziećmi od ukończenia 2. roku życia do ukończenia 16. roku życia posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności, mają umożliwione uzyskanie doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej, tj. odciążenie ich od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością przez zapewnienie czasowego zastępstwa w tym zakresie. Opieka wytchnieniowa finansowana jest z Funduszu Solidarnościowego. Gmina Konopiska pozyskuje środki finansowe na realizację opieki wytchnieniowej od 2019 roku.

W 2024 r. na terenie gminy Konopiska realizowana była „Opieka wytchnieniowa” skierowana

¹⁸ Tamże

wyłącznie do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę, wymagają wsparcia w postaci doraźnej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki. Opieka wytnieniowa świadczona była w 14 gospodarstwach domowych przez opiekunki zatrudnione w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Konopiskach (opiekunki te świadczą również usługi opiekuńcze). Ogółem wykonano 2650 godzin usług opieki wytnieniowej, w tym w ramach dotacji z Funduszu Solidarnościowego 2236 godzin. Dofinansowanie ze środków z Funduszu Solidarnościowego wyniosło 68.900,55 zł.

W 2025 roku z opieki wytnieniowej korzysta 11 opiekunów / członków rodzin osób z niepełnosprawnością, w tym 1 dziecka do ukończenia 16. roku życia. W 2025 wykonanych zostało w ramach Programu „Opieka wytnieniowa” 1700 godzin usługi. Kwota dofinansowania z Funduszu Solidarnościowego wyniosła 55.488,00 zł.

Dzięki temu wsparciu, osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobą z niepełnosprawnością dysponować będą czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytnieniowej będą mogły służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy członkowie rodzin lub opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków.

W gminie Konopiska w 2021 roku wprowadzono usługi asystencji osobistej jako formę ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, której adresatami są:

- dzieci od ukończenia 2. roku życia do ukończenia 16. roku życia posiadające orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem w pkt 7 i 8 w orzeczeniu o niepełnosprawności – konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz
- osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o niepełnosprawności:
 - o stopniu znacznym lub
 - o stopniu umiarkowanym albo
 - traktowane na równi z wyżej wymienionymi.

Usługi asystencji osobistej polegają na wspieraniu przez asystenta osoby z niepełnosprawnością w różnych sferach życia, w tym:

- wsparcia uczestnika w czynnościach samoobsługowych, w tym utrzymaniu higieny osobistej;
- wsparcia uczestnika w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wypełnianiu ról w rodzinie;
- wsparcia uczestnika w przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania;
- wsparcia uczestnika w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem.

Usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością finansowane są z Funduszu Solidarnościowego.

W 2024r. z tego rodzaju wsparcia skorzystały 4 osoby z niepełnosprawnością (trzy osoby posiadające znaczny stopień niepełnosprawności, jedno dziecko w wieku poniżej 16 r. ż. posiadające niepełnosprawność ze wskazaniem). W sumie od stycznia do grudnia 2024r. wykonano 1777 godzin asystencji, w tym sfinansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego 1598. Dofinansowanie z Funduszu Solidarnościowego na tego rodzaju usługi wyniosło 58.038,00 zł. W 2025 r. z asystencji osobistej również skorzystały 4 osoby z niepełnosprawnością (trzy osoby posiadające znaczny stopień niepełnosprawności, jedno dziecko w wieku poniżej 16 r. ż. posiadające niepełnosprawność ze wskazaniem). W ramach Programu wykonano 1456 godzin usług. Dotacja z Funduszu Solidarnościowego wyniosła 61.863,00 zł.

Gmina Konopiska otrzymała dotację z Funduszu Solidarnościowego na realizację usług asystenta osobistego osób z niepełnosprawnością na 2026 rok – planowane jest objęcie wsparciem 4 osób z niepełnosprawnością na łączną liczbę godzin 1752. Dotacja z Funduszu Solidarnościowego będzie wynosić 84.292,80 zł.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem.

Formułując kierunki polityki społecznej gminy Konopiska należy pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działań, których celem jest przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych, prowadzących do większej ich aktywności zawodowej i społecznej. Problem osób niepełnosprawnych w gminie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym jak i społeczności lokalnej. Tym problemem na terenie gminy zajmują się głównie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie, Centrum Usług Społecznych w Konopiskach i organizacje pozarządowe. Działania tych podmiotów zmierzają do zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych a także działań integrujących osoby niepełnosprawne ze społecznością lokalną.

W grudniu 2025 roku uruchomione zostanie mieszkanie treningowe dla 1 osoby z niepełnosprawnością. Mieszkanie to zostało doposażone w ramach dotacji celowej z Programu „Za życiem”.

Na terenie gminy Konopiska funkcjonują dwa podmioty ochrony zdrowia oferujące mieszkańcom gminy Konopiska poradnictwo medyczne: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Konopiskach (liczba osób zdeklarowanych w 2024 roku: 8210) oraz Almed Zdzieżyński w Aleksandrii (placówka nie przekazała danych z prowadzonej działalności).

Z informacji uzyskanych od Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Konopiskach wynika, że najczęstszymi rozpoznanymi jednostkami chorobowymi pacjentów powyżej 19. roku życia w 2024 roku było: choroby układu krążenia, choroba nadciśnieniowa i cukrzyca. Liczba schorzeń rozpoznanych u osób w wieku 19 lat i więcej objętych opieką czynną prezentuje poniższa tabela.

Rozpoznanie [kody rozpoznania według ICD 10]	Liczba osób, u których stwierdzono schorzenie - stan na 31 grudnia 2024	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w 2024 roku
0	1	6
Gruźlica [A15—A19, B90]	1	0
Nowotwory [C00—C97, D00—D48]	94	62
Choroby tarczycy [E00—E07]	283	155
Cukrzyca [E10—E14]	389	155
w tym leczeni insuliną	102	33
Niedożywienie [E40—E46]	0	0
Zaburzenia odżywiania [F50]	0	0
Otyłość [E65—E68]	15	6
Niedokrwistość [D50—D64]	87	30
Choroby obwodowego układu nerwowego [G50—G59]	141	45
Choroby układu krążenia [I00—I99]	1 280	456
Przewlekła choroba reumatyczna serca [I05—I09]	0	0
Choroba nadciśnieniowa [I10—I15]	1 080	456
Choroby naczyń mózgowych [I60—I69]	68	12
Niedokrwienność serca [I20—I25]	228	31
w tym przebyty zawał serca [I25,2]	6	3
Przewlekłe choroby dolnych dróg oddechowych [J40—J47]	161	80
Przewlekłe choroby układu trawiennego [K25—K93]	200	49

Choroby układu mięśniowo-szkieletowego i tkanki łącznej [M00—M99]	789	74
Inne niż wymienione powyżej schorzenia wymagające opieki czynnej	27	14

Tabela 18 Liczba schorzeń rozpoznanych u osób w wieku 19 lat i więcej objętych opieką czynną (stan na 31 grudnia 2024). Źródło: dane Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Konopiskach

Wśród dzieci i młodzieży w wieku do ukończenia 18. roku życia najczęściej występowały w 2024 roku następujące schorzenia: zniekształcenia kręgosłupa, zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, astma oskrzelowa i otyłość.

Rozpoznanie [kody rozpoznania według ICD 10]	Liczba dzieci i młodzieży, u których stwierdzono schorzenie — stan w dniu 31 grudnia 2024	Liczba osób, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w 2024 roku
Nowotwory [C00—C97, D00—D48]	7	2
Niedokrwistość [D50—D59]	8	3
Choroby tarczycy [E00—E07]	14	0
Cukrzyca [E10—E14]	5	2
Niedożywienie [E40—E46]	5	3
Otyłość [E65—E68]	41	15
Zaburzenia odżywiania [F50]	4	4
Upośledzenie umysłowe [F70—F79]	1	0
Padaczka [G40]	5	3
Mózgowe porażenie dziecięce [G80]	4	3
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka [H52]	65	12
Choroba nadciśnieniowa [I10—I15]	3	0
Astma oskrzelowa [J45]	57	18
Alergiczne pokarmowe zapalenie żołądka, jelita cienkiego i okrężnicy [K52.2]	18	5
Zapalenie skóry wywołane przez spożyte pokarmy [L27.2]	9	1
Zniekształcenia kręgosłupa [M40—M41]	76	20
Choroby układu moczowego [N00—N23]	3	0
Wady rozwojowe układu nerwowego [Q00—Q07]	2	0
Wady rozwojowe układu krążenia [Q20—Q28]	8	0
Wady rozwojowe narządów płciowych [Q50—Q56]	0	0
Aberracje chromosomowe [Q90—Q99]	2	0
Inne wady rozwojowe	2	0
Brak oczekiwanego prawidłowego rozwoju fizjologicznego [R62]	3	1
Inne braki w porównaniu do oczekiwanego prawidłowego rozwoju fizjologicznego [R62.8]	1	1
Opóźnienie etapów rozwoju fizjologicznego [R62.0]	0	0
Utrudnienie poruszania się niesklasyfikowane gdzie indziej [R26.2]	13	0

Inne niż wymienione powyżej schorzenia wymagające opieki czynnej	71	58
--	----	----

Tabela 19 Liczba schorzeń rozpoznanych u dzieci i młodzieży w wieku 0–18 lat objętych opieką czynną (stan na 31 grudnia 2024). Źródło: dane Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Konopiskach

Dodać należy, że powyższe dane nie są pełne – część mieszkańców gminy Konopiska leczy choroby przewlekłe w specjalistycznych poradniach.

Liczbę osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu długotrwałej w lub ciężkiej choroby latach 2021-2025 w gminie Konopiska prezentuje poniższa tabela.

	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok	2025 rok (I półrocze)
Liczba rodzin	124	109	94	110	92
Liczba osób w rodzinach	175	161	133	142	115

Tabela 20 Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Źródło: dane Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

Ze spostrzeżeń pracowników socjalnych wynika, że szczególnej pomocy wymagają osoby z chorobą nowotworową (oraz członkowie ich rodzin) oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Nowotwory złośliwe stanowią narastający problem zdrowotny, społeczny i ekonomiczny w Polsce. Skalę tego problemu określa liczba nowych zachorowań - około 170 tys. oraz liczba zgonów - ponad 100 tys. zgonów. Obecnie ponad 1,17 mln Polaków żyje z chorobą nowotworową (w końcu drugiej dekady XXI wieku). Szacuje się, że pod koniec drugiej dekady XXI wieku na każde 100 tys. polskiej populacji co roku u około 440 osób zdiagnozowano nowotwór, a ponad 3 tysiące żyło z chorobą nowotworową zdiagnozowaną w ciągu ostatnich 10 lat. Nowotwory są drugą w kolejności przyczyną zgonu w Polsce (po chorobach układu krążenia) odpowiadając za około ¼ zgonów. Udział nowotworów jako przyczyny zgonu jest uzależniony od wieku. W najmłodszej grupie wieku (0-19 lat) nowotwory stanowią około 6-7% przyczyn zgonów w tym wieku (nieco częściej wśród chłopców). Choroby nowotworowe stały się dominującą przyczyną zgonów młodych i w średnim wieku kobiet powodując w połowie drugiej dekady XXI wieku 1/3 przedwczesnych zgonów w grupie wiekowej 20-44 lat i około 50% w grupie 45-64 lat (choroby układu krążenia były odpowiedzialne za 25% zgonów w tej grupie wieku). Wśród mężczyzn w wieku średnim nowotwory opowiadają za około 1/3 zgonów, a w starszym wieku (65 i więcej lat) za 1/5)¹⁹.

Zgodnie z opublikowanym raportem IPSOS Health Service 2024, problemy ze zdrowiem psychicznym są drugą największą obawą zdrowotną Polek i Polaków. Wskazuje ją 40% polskich badanych. Według danych z raportu IPSOS Health Service 2024 tylko nowotwory w oczach badanych są większym zagrożeniem - 42%. W ciągu ostatnich sześciu lat liczba Polek i Polaków obawiających się o swoje zdrowie psychiczne wzrosło ponad dwukrotnie (2018 – 19%). Na samopoczucie psychiczne ogromny wpływ ma silny stres. Niestety w Polsce badani odczuwają go wyjątkowo często. Aż 45% twierdzi, że w ciągu ostatniego roku doświadczyło go kilka razy, podczas gdy na świecie odsetek ten wynosi 33%. Co trzeci badany (34%) wielokrotnie był na tyle przygnębiony, że czuł się smutny lub zrozpaczony prawie codziennie przez kilka tygodni. W tak krytycznym stanie znajdowało się więcej Polek (39%) niż Polaków (29%)²⁰.

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), zdrowie psychiczne to stan dobrego

¹⁹ <https://onkologia.org.pl/pl/epidemiologia/nawotwory-zlosliwe-w-polsce> (data dostępu: 2025-12-03)

²⁰ <https://www.ipsos.com/pl-pl/spoleczenstwo-w-stresie-raport-o-zdrowiu-psychicznym-w-polsce> (data dostępu: 2025-12-03)

samopoczucia, który umożliwia radzenie sobie ze stresem, rozwijanie umiejętności, naukę, pracę i aktywny udział w społeczności. Jest kluczowym elementem zdrowia i dobrego funkcjonowania, stanowiąc podstawę podejmowania decyzji, budowania relacji i kształtowania świata, w którym żyjemy. To fundamentalne prawo człowieka, istotne dla rozwoju osobistego i społecznego. Zdrowie psychiczne stanowi jeden z kluczowych filarów dobrostanu mieszkańców, dlatego też wspieranie zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałanie problemom z nim związanym to wyzwanie, które wymagają kompleksowych działań w zakresie profilaktyki.

Przyczyny problemów w obszarze:

- wzrost zachorowalności;
- zmiany środowiskowe;
- starzenie się społeczeństwa;
- niezdrowy tryb życia;
- narażenie na przewlekły stres.

Kluczowe grupy narażone na wystąpienie problemów:

- osoby z niepełnosprawnościami;
- opiekunowie osób z niepełnosprawnościami;
- seniorzy;
- osoby chore.

Prognozowanie zmian wpływających na obszar problemowy:

- starzenie się społeczeństwa;
- wydłużenie przeciętnej długości trwania życia;
- ograniczenia dostępu do usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych;
- wzmacnianie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym;
- pojawianie się nowych chorób;
- wzrost zachorowalności na choroby nowotworowe;
- brak wystarczających usług wsparcia dla osób w kryzysie;
- nasilenie się skali zjawisk wpływających na zdrowie psychiczne;
- wzrost zachorowalności na zaburzenia psychiczne, w tym depresję.

2.11 Kwestia przestępczości

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy. Poniższa tabela prezentuje liczbę przestępstw popełnionych na terenie gminy Konopiska w okresie od 1 stycznia 2024 roku do 31 października 2025 roku. Z danych Komistariatu Policji w Blachowni wynika, że w gminie Konopiska najwięcej przestępstw miało charakter oszustwa o charakterze kryminalnym.

Przestępstwo	Liczba przestępstw popełnionych na terenie gminy Konopiska w okresie od 1 stycznia 2024r. do 31 grudnia 2024r.	Liczba przestępstw popełnionych na terenie gminy Konopiska w okresie od 1 stycznia 2025r. do 31 października 2025r.
Zabójstwo	0	0
uszkodzenie ciała	1	1
bójka lub pobicie	2	0
narażenie na utratę zdrowia lub życia	0	0
Zgwałcenie	1	0

Rozbój	0	0
uszkodzenie mienia	4	3
kradzież z włamaniem	4	3
kradzież mienia:	5	4
w tym kradzież samochodu	1	0
oszustwo o charakterze kryminalnym	14	9
falszerstwo o charakterze kryminalnym	2	0
przestępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu	0	0
przestępstwo narkotykowe	3	2
Niealimentacja	3	5
przestępstwo drogowe	5	3
Inne. Jakie?	0	0

Tabela 21 Rodzaje przestępstw popełnianych w gminie Konopiska. Źródło: dane Komisariat Policji w Blachowni

Pomimo, że przestępstw narkotykowych od stycznia 2024r. do października 2025r. odnotowano tylko 5, to jednak warto zwrócić uwagę, że na terenie gminy Konopiska miała miejsce produkcja do dużej skali substancji psychoaktywnych – działania Policji przyczyniły się do likwidacji linii produkcyjnej i zabezpieczenia 55 kilogramów skryzalizowanych środków odurzających (4-CMC, klefedronu), 121 kilogramów narkotyków w trakcie krystalizacji oraz półproduktów służących do ich produkcji²¹. Produkcja i handel narkotykami stanowią przyczynę wzrostu liczby osób mających dostęp do substancji psychoaktywnych i przyczyniają się do wzrostu liczby osób uzależnionych.

Z danych Komisariatu Policji w Blachowni wynika, że w okresie od 1 stycznia 2024r. do 30 listopada 2025r. na terenie gminy Konopiska miało miejsce 7 przestępstw związanych z handlem nielegalnymi środkami psychoaktywnymi (4 x posiadanie marihuany, 3 x posiadanie amfetaminy). Liczba incydentów na terenie gminy Konopiska związanych z produkcją nielegalnych środków psychoaktywnych w okresie od 1 stycznia 2024r. do 30 listopada 2025r.: 2 x produkcja większej ilości substancji psychotropowych oraz środków odurzających (1 x marihuana, 1 x: amfetamina, metaamfetamina, kryształ).

Z danych Komisariatu wynika, że w okresie od 1 stycznia 2024r. do 30 listopada 2025r. zatrzymano łącznie 75 osób będących pod wpływem alkoholu oraz 2 osoby będące pod wpływem narkotyków/dopalaczy.

W okresie od 1 stycznia 2024 do 31 października 2025 Komisariat Policji w Blachowni przeprowadził 168 interwencji domowych, tylko 8,4% z nich dotyczyło przemocy domowej.

	1 styczeń 2024-31 październik 2015	
	Liczba interwencji ogółem	W tym związanych z przemocą domową
Liczba interwencji domowych na terenie gminy Konopiska	168	14

Tabela 22 Liczba interwencji domowych w gminie Konopiska. Źródło: dane Komisariat Policji w Blachowni

²¹ <https://slaska.policja.gov.pl/kat/informacje/wiadomosci/408839,Zlikwidowane-laboratorium-narkotykow-wspolne-dzialania-lodzkiej-i-slaskiej-Polic.html> (data dostępu 2025-12-08)

W okresie od 1 stycznia 2024 do 31 października 2025 liczba postępowań zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia wyniosła 41. Aż 72 postępowania zakończyły się umorzeniem postępowania, w tym z powodu niewykrycia sprawcy 39.

	W okresie 1 styczeń 2024 – 31 grudnia 2024	W okresie 1 styczeń 2025 – 31 październik 2025
Liczba postępowań zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia	22	19
Liczba postępowań zakończonych umorzeniem:		
a) z powodu niewykrycia sprawcy	22	17
b) innych powodów	18	15

Tabela 22 Zakończone postępowania karne w gminie Konopiska. Źródło: dane Komisariat Policji w Blachowni

Przyczyny problemów w obszarze:

- negatywny wpływ otoczenia, dysfunkcje społeczne;
- problemy z socjalizacją;
- brak pozytywnych wzorów w dzieciństwie;
- poszukiwania nielegalnych dochodów;
- wadliwość przepisów prawa;
- problemy z egzekwowaniem prawa.

Kluczowe grupy narażone na wystąpienie problemów:

- ogół społeczeństwa.

Prognozowanie zmian wpływających na obszar problemowy:

- zmniejszanie się ogólnej liczby przestępstw;
- zwiększanie się liczby cyberprzestępstw, zwłaszcza cyberataków;
- zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat prób oszustw „na wnuczka”, „na policjanta” itp.

2.12 Realizacja usług społecznych w gminie Konopiska

Gmina Konopiska w 2023 roku przystąpiła do projektu Partnerskiego pn. „CUS – Nowe spojrzenie na usługi społeczne”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, Priorytet FESL.07 Fundusze Europejskie dla społeczeństwa, Działanie 7.5 Strategiczne projekty dla obszaru usług społecznych, Typ 4. Koordynacja usług Społecznych – upowszechnienie i tworzenie CUS.

Celem niniejszego projektu jest zmiana sposobu realizacji usług społecznych w kierunku ich skoordynowania poprzez utworzenie i wsparcie funkcjonowania Centrów Usług Społecznych na terenie 10 gmin województwa śląskiego.

Projekt jest realizowany w partnerstwie, w którym bierze udział 10 gmin znajdujących się na terenie województwa śląskiego:

- Ruda Śląska,
- Czechowice-Dziedzice,
- Jaworze,
- Mikołów,
- Konopiska,
- Woźniki,
- Czeladź,

- Łazy,
- Radzionków,
- Kamienica-Polska.

Liderem Projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

Projekt realizowany będzie od 01.01.2024 roku do 31.12.2027 roku.

Całkowita wartość projektu wynosi 60 555 489,36 zł w tym:

- Dofinansowanie z Unii Europejskiej – 51.472.165,95 zł, co stanowi 85% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu,
- Dotacja celowa z budżetu krajowego – 6.055.548,94 zł, co stanowi 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu,
- Wkład własny Województwa Śląskiego – 3.027.774,47 zł, co stanowi 5% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu,
- Środki finansowe przekazane Gminie Konopiska – nie więcej niż 3.390.768,00 zł.

Wsparciem w ramach realizowanego projektu zostaną objęte:

- osoby zamieszkujące na terenie Gminy Konopiska, wymagające wsparcia w ramach Centrum Usług Społecznych (osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, opiekunowie faktyczni osób starszych i/lub osób niepełnosprawnych, rodziny wymagające wsparcia);
- osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym z powodu wieku, stanu zdrowia, niepełnosprawności) i ich otoczenie;
- osoby z niepełnosprawnościami i ich otoczenie (m.in. rodzina, środowisko lokalne);
- osoby świadczące usługi społeczne w społeczności lokalnej;
- pracownicy podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego.

Poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych rozszerzony zostanie zakres wsparcia oferowanego dla mieszkańców gminy – pojawiają się nowe usługi społeczne oraz działania animacyjne prowadzone przez organizatora społeczności lokalnej.

Usługi społeczne w ramach projektu świadczone będą od I kwartału 2026 roku.

Zaplanowane do realizacji usługi społeczne, określone zostały na podstawie wyników „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w Gminie Konopiska”.

Poniższa tabela przedstawia kluczowe potrzeby mieszkańców Gminy Konopiska oraz odpowiadające im rekomendowane usługi społeczne wynikające z diagnozy.

Zidentyfikowana potrzeba / problem	Grupa docelowa	Rekomendowane usługi / działania
Starzenie się społeczeństwa, samotność seniorów, brak wsparcia opiekunów	Seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, opiekunowie faktyczni	• Usługi asystenckie i opiekuńcze (np. mobilny fryzjer, „złota rączka”, mycie okien, koszenie/odśnieżanie) • Klub Seniora (zajęcia edukacyjne i ruchowe) • Poradnictwo psychologiczne • Warsztaty z pielęgnacji seniorów i osób z niepełnosprawnościami
Problemy z codziennym funkcjonowaniem (drobne naprawy, zaradność domowa)	Samotni seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami	• Usługa „Złotej rączki” • Usługi porządkowe (mycie okien, koszenie trawy, odśnieżanie)
Deficyty rozwojowe i potrzeby terapeutyczne dzieci, młodzieży i seniorów	Dzieci, młodzież, seniorzy	• Arteterapia (dla dzieci/młodzieży i osobno dla dorosłych) • Indywidualna hipoterapia, animaloterapia • Terapia w sali doświadczania świata (Snoezelen)

		• Indywidualna terapia logopedyczna • Indywidualna stymulacja słuchu Johansena IAS
Potrzeba wsparcia psychicznego i przeciwdziałania przemocy	Rodziny, osoby w kryzysie, opiekunowie	• Indywidualne poradnictwo psychologiczne • Poradnictwo specjalisty ds. przemocy domowej • Poradnictwo psychotraumatologiczne
Problemy zdrowotne i niska dostępność do profilaktyki	Seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, ogół mieszkańców	• Zajęcia w Klubie Seniora (edukacja i aktywizacja) • Włączenie elementów promocji i ochrony zdrowia do usług społecznych
Potrzeba wsparcia opiekunów faktycznych	Opiekunowie faktyczni osób starszych i z niepełnosprawnościami	• Poradnictwo psychologiczne • Warsztaty z zakresu pielęgnacji • Wsparcie edukacyjne i instruktażowe
Potrzeba poprawy jakości życia i funkcjonowania społecznego	Mieszkańcy w trudnej sytuacji życiowej lub zdrowotnej	• Indywidualne terapie dostosowane do potrzeb • Rozwój usług środowiskowych blisko miejsca zamieszkania

Tabela 24 Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców gminy Konopiska na usługi społeczne. Źródło: uchwała nr 119/XVIII/2025 Rady Gminy Konopiska z dnia 26 sierpnia 2025 r. w sprawie przyjęcia Programu Usług Społecznych w Konopiskach na lata 2025-2027 do projektu "CUS – nowe spojrzenie na usługi społeczne" (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2025r. poz. 5106).

Planuje się, że część usług społecznych zostanie zlecona w otwartym konkursie ofert, o którym mowa organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r (Dz.U. z 2025 r. poz. 1338). Będą to następujące usługi:

- usługa „złotej rączki“;
- usługa mycia okien;
- usługa koszenia trawy/odsnieżania;
- usługa mobilnego fryzjera;
- Klub Seniora (usługi edukacyjne: kursy językowe oraz obsługi nowych technologii, zajęcia ruchowe);
- artterapia dla dorosłych;
- indywidualna hipoterapia;
- indywidualne animaloterapie;
- indywidualna terapia w sali doświadczania świata;
- indywidualne poradnictwo psychologiczne dla opiekunów faktycznych seniorów i osób z niepełnosprawnością;
- warsztaty z zakresu pielęgnacji seniorów;
- warsztaty z zakresu pielęgnacji osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności;
- indywidualna stymulacja słuchu Johansena IAS;
- indywidualne poradnictwo psychotraumatologa;
- indywidualne poradnictwo specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Oprócz usług społecznych realizowanych w ramach w/w. projektu Gmina Konopiska świadczy usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, usługi opieki wytchnieniowej, usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, usługi świadczone w Placówce Wsparcia Dziennego Promyk oraz Dziennym Domu Pomocy.

W kolejnych latach planowane jest wprowadzanie kolejnych usług społecznych świadczonych przez

Centrum Usług Społecznych w Konopiskach na rzecz mieszkańców – usługi te będą wynikały z diagnozy potrzeb społeczności lokalnej.

2.13 Problemy społeczne w gminie Konopiska - trendy

Problemy społeczne w gminie Konopiska – trendy.

	2023	2024	2025 (I półrocze)	Trend
UBÓSTWO				
Liczba osób objęta wsparciem	153	113	72	
Miejsce pośród pozostałych problemów	I	II	III	
BEZDOMOŚĆ				
Liczba osób objęta wsparciem	5	4	4	
Miejsce pośród pozostałych problemów	VII	X	X	
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA				
Liczba osób objęta wsparciem	47	32	23	
Miejsce pośród pozostałych problemów	V	VII	VII	
BEZROBOCIE				
Liczba osób objęta wsparciem	88	77	53	
Miejsce pośród pozostałych problemów	III	IV	V	
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ				
Liczba osób objęta wsparciem	88	91	95	
Miejsce pośród pozostałych problemów	III	III	II	
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA				
Liczba osób objęta wsparciem	133	142	115	
Miejsce pośród pozostałych problemów	II	I	I	
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO				
Liczba osób objęta wsparciem	77	71	57	
Miejsce pośród pozostałych problemów	IV	V	IV	
PRZEMOC W RODZINIE				
Liczba osób objęta wsparciem	-	7	9	
Miejsce pośród pozostałych problemów	-	IX	VIII	
UZALEŻNIENIE OD ALKOHOLU I/LUB NARKOTYKÓW				
Liczba osób objęta wsparciem	39	46	40	
Miejsce pośród pozostałych problemów	VI	VI	VI	
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO				
Liczba osób objęta wsparciem	4	4	7	
Miejsce pośród pozostałych problemów	VIII	X	IX	
ZDARZENIE LOSOWE				
Liczba osób objęta wsparciem	1	8	-	
Miejsce pośród pozostałych problemów	IX	VIII	-	
SYTUACJA KRYZYSOWA				
Liczba osób objęta wsparciem	1	-	-	
Miejsce pośród pozostałych problemów	IX	-	-	

2.14 Analiza SWOT dla systemu pomocy społecznej w gminie Konopiska

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Centrum Usług Społecznych w Konopiskach. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

MOCNE STRONY - prężnie działające organizacje pozarządowe; - wykwalifikowana kadra pracowników pomocy społecznej i usług społecznych; - sprawnie prowadzona profilaktyka uzależnień wśród dzieci i młodzieży; - rozwój usług społecznych na rzecz mieszkańców gminy Konopiska; - dobra współpraca z różnymi instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej; - bardzo dobry stan infrastruktury oświatowej; - bardzo dobry dostęp do przedszkoli; - dożywianie dzieci; - zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego; - bardzo dobra baza kulturalno-sportowa; - dostępność do placówek służby zdrowia; - rozwinięta sieć komunikacji publicznej, w tym darmowe przejazdy na terenie gminy; - umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych; - działania samorządu na rzecz zapobiegania dysfunkcjom rodziny; - organizowanie imprez integracyjnych dla osób niepełnosprawnych; - stałe środki finansowe na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych; - dobre warunki życia w gminie: infrastruktura, Internet; - bezpieczna gmina; - rozwinięte usługi społeczne, w tym usługi opiekuńcze na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych; - prężnie działający ośrodek wsparcia dla seniorów Dzienny Dom Pomocy; - prężnie działająca Placówka Wsparcia Dziennego Promyk;	SŁABE STRONY - utrudniony dostęp do specjalistów służby zdrowia; - ujemny przyrost demograficzny; - słaba infrastruktura socjalna: zbyt mało mieszkań socjalnych/komunalnych; - niechęć do podejmowania leczenia przez uzależnionych oraz współpracy w tym zakresie przez współuzależnionych; - brak placówki świadczącej pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie emocjonalnym; - starzejące się społeczeństwo gminy; - niepełne rozpoznanie faktycznej liczby osób z niepełnosprawnościami; - niewykorzystanie pomocy wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym; - brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy; - brak organizacji pozarządowych, pomagających osobom uzależnionym; - niski poziom zaangażowania społeczności lokalnej w działania pomocowe; - niska aktywność środowiska do tworzenia grup samopomocowych i grup wsparcia; - niechęć do podejmowania leczenia przez uzależnionych oraz współpracy w tym zakresie przez współuzależnionych; - malejąca liczba uczniów w placówkach oświatowych gminy; - słabe więzi sąsiedzkie; - mała liczba inicjatyw obywatelskich.
--	--

- przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach w Centrum Usług Społecznych w Konopiskach; - wysoka świadomość społeczna władz samorządowych.	
- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych do finansowania działań społecznych, w tym usług społecznych; - potencjał turystyczny regionu; - rozwój społeczeństwa obywatelskiego; - rozwój ekonomii społecznej; - rozwój przedsiębiorczości; - rozwój turystyki; - korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne; - dostęp do nowoczesnych środków komunikowania się; - wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych w ramach robót publicznych, staży, prac interwencyjnych i prac społecznie użytecznych; - wzrost identyfikacji i wykrywalności przemocy domowej; - rozwój wolontariatu; - wzmocnienie więzi sąsiedzkich; - organizowanie społeczności lokalnej; - wzrost dostępności do usług w zakresie zdrowia psychicznego; - rozwój oferty edukacyjnej dla dorosłych mieszkańców gminy; - stałe szkolenie, doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej i usług społecznych; - oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania czasu wolnego; - wysoki poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną; - programy profilaktyczne w szkołach i Placówce Wsparcia Dziennego Promyk; - wzrost współpracy władz samorządowych z III sektorem oraz sektorem prywatnym; - zwiększenie liczby zadań publicznych zleczanych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - wzrost aktywności fizycznej i społecznej seniorów; - zwiększanie się dostępności kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich.	- starzenie się społeczeństwa; - bezrobocie wśród osób młodych; - rozluźnienie więzi sąsiedzkich; - rozbicie więzi społecznych; - społeczeństwo konsumpcyjne; - roszczeniowość; - wzrost liczby uzależnień behawioralnych; - zjawisko nielegalnego zatrudnienia; - zmniejszenie liczby mieszkańców gminy; - długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej; - braki kadrowe w sektorze usług społecznych; - braki kadrowe w systemie pomocy społecznej; - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych; - niewydolność wychowawcza rodzin; - występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc domowa, ubóstwo; - odpływ młodych osób do dużych ośrodków miejskich; - wzrost liczby mieszkańców z zaburzeniami zdrowia psychicznego; - rozwój zjawiska samotności wśród mieszkańców gminy; - kryzysy społeczne i ekonomiczne; - inflacja; - wzrost zapotrzebowania na miejsca w placówkach opieki stacjonarnej; - niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych; - ograniczone możliwości rynku pracy dla osób niepełnosprawnych; - zmniejszenie umiejętności społecznych wśród młodych osób prowadzące do samotności i izolacji społecznej; - rozwój sztucznej inteligencji powodująca zmniejszenie liczby miejsc pracy; - mniejsze wpływy do budżetu gminy; - wzrost zadań statutowych Centrum Usług Społecznych w Konopiskach i wzrost nakładów finansowych.

2.15 Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

Instytucją samorządową oferującą pomoc i wsparcie na terenie gminy jest Centrum Usług Społecznych w Konopiskach, zawierająca w swojej strukturze Placówkę Wsparcia Dziennego Promyk oraz Dzienny Dom Pomocy. Instytucja realizuje zadania wynikające m.in.: z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych oraz pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej, między innymi koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Kadre Centrum Usług Społecznych w Konopiskach na dzień 31 listopad 2025r. stanowi:

- Dyrektor Centrum Usług Społecznych/organizator usług społecznych – 1 etat
- Zastępca Dyrektora Centrum Usług Społecznych – 1/4 etatu
- Kierownik Dziennego Domu Pomocy – 1 etat
- Główna Księgowa – 1 etat
- Młodsza księgowa – 1/2 etatu
- pracownik ds. ekonomicznych i księgowości budżetowej – 1 etat
- pracownicy ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego – 3 pracowników (2 etaty), w tym 1 osoba zatrudniona na 1/2 etatu przebywa na urlopie macierzyńskim
- organizator pomocy społecznej – 3/4 etatu
- koordynator indywidualnych planów usług społecznych – 1 etat
- pracownicy socjalni – 4 pracowników (4 etaty), w tym 1 osoba przebywa na urlopie macierzyńskim
- asystent rodziny – 1 etat
- pracownik ds. obsługi administracyjnej pomocy społecznej – 1 etat
- asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – 1 etat
- opiekunki wykonujące pracę w miejscu zamieszkania osób korzystających z usług opiekuńczych – 7 pracowników (7 etatów)
- opiekun w Dziennym Domu Pomocy – 3 pracowników (3 etaty)
- osoba świadcząca specjalistyczne usługi opiekuńcze w Dziennym Domu Pomocy (pielęgniarka) – 1 etat
- terapeuta zajęciowy w Dziennym Domu Pomocy – 1 etat
- opiekun prowadzący gimnastykę grupową usprawniającą w DDP – 1/8 etatu
- wychowawca w PWD Promyk - 4 pracowników (3,25 etatu), w tym dwie osoby zatrudnione od miesiąca sierpnia 2024r. na 0,75 etatu w ramach projektu współfinansowanego ze środków UE „Lepsze jutro”
- pracownik ds. zamówień publicznych – 2 pracowników (1 etat), w tym 1 osoba zatrudniona na 1/2 etatu przebywa na urlopie macierzyńskim
- pomoc administracyjna – 3/4 etatu
- pracownik ds. zasobów archiwalnych – 1/4 etatu
- sprzątaczką – 2 pracowników (2 etaty)

Od dnia 1 stycznia 2026 planowane jest zatrudnienie organizatora społeczności lokalnej.

Kadra zatrudniona w Centrum Usług Społecznych w Konopiskach uczestniczy w licznych formach doskonalenia i podnoszenia swoich kwalifikacji. Pracownicy socjalni oraz pracownicy wykonujący pracę na rzecz rodziny mają możliwość skorzystania z usług certyfikowanego superwizora pracy socjalnej.

Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący mieszkańców korzystających ze wsparcia. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiedni akt prawa miejscowego, dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do III sektora. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie zlecania realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej organizacji oraz wsparcia lokalowego.

Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Konopiska to:

- Koła Gospodyń Wiejskich
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Aleksandrii
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Hutkach
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Jamkach
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Konopiskach

- Koło Gospodyń Wiejskich w Kopalni
- Koło Gospodyń Wiejskich w Korzonku
- Koło Gospodyń Wiejskich w Łączu
- Koło Gospodyń Wiejskich w Rększowicach
- Koło Gospodyń Wiejskich w Walaszczykach
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wygodzie
- Koło Gospodyń Wiejskich Wąsosz "Kwiatami Malowane"
- Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Aleksandrii
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Hutkach
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Jamkach
 - Ochotnicza Straż Pożarna Konopiskach
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Rększowicach
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Wąsoszu-Łączu
- Młodzieżowa Orkiestra Dęta Konopiska
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ruchowo ich Rodzin i Przyjaciół "Prometeus"
- Gminny Ludowy Klub Sportowy "LOT" Konopiska
- Ludowy Klub Sportowy "Alkas" Aleksandria
- Uczniowski Klub Sportowy "Orzeł"
- Stowarzyszenie Miłośników Gminy Konopiska "TIIS"
- Stowarzyszenie "Nasze Konopiska"
- Stowarzyszenie Centrum Odzieżowe
- Międzynarodowe Stowarzyszenie "POBRES"
- Gminne Koło Emerytów i Rencistów
- Klub Sportów Lotniczych "Orzeł"
- PKS "Waluś" (Parafialny Klub Sportowy)
- LUKS Konopiska
- ULKS "Pajaczek"
- ULKS "Alex"
- Stowarzyszenie Górników
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых
- Polski Związek Pszczelarzy
- Polski Związek Wędkarzy
- Rosa Private Golf Club
- Fundacja im. Edmunda Mzyka
- Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Wsi
- Fundacja Filary
- Fundacja Dzieci Wuja Toma
- Organizacja Ekologiczna "Eko-Hutki"

Ponadto na terenie gminy Konopiska funkcjonują trzy parafie wyznania rzymskokatolickiego i dwie parafie innych związków wyznaniowych.

Lokalne organizacje pozarządowe mające w zapisach statutowych działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością lub seniorów posiadają zdolność do realizacji usług społecznych zleconych w ramach konkursów otwartych.

Ponadto Centrum Usług Społecznych w Konopiskach współpracuje z organizacjami pozarządowymi mającymi siedziby poza gminą Konopiska, takimi jak:

- Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „AGAPE” z siedzibą w Częstochowie (współpraca na rzecz osób w kryzysie bezdomności)
- Stowarzyszenie Centrum Pomocy "PANACEUM" z siedzibą w Radomsku (współpraca na rzecz osób w kryzysie bezdomności);

- Fundacja Chrześcijańska "ADULLAM" z siedzibą w Częstochowie (współpraca na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin ubogich);
- Fundacja Przestrzeń Możliwości z siedzibą w Lisowie (współpraca na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową, dzieci i młodzieży).

Zasobem gminy Konopiska jest bezpośrednie sąsiedztwo z miastem Częstochowa i możliwość korzystania ze współpracy z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi na jego terenie i realizującymi działania na rzecz dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie emocjonalnym, seniorów, rodzin z problemem przemocy domowej, osób uzależnionych.

Przykładem tego rodzaju częstochowskich organizacji pozarządowych są m.in.: Stowarzyszenie YAVA, Fundacja Oczami Brata, Częstochowskie Stowarzyszenie Etoh, Fundacja "A jutro?", Stowarzyszenie Opieki Hospicyjnej Ziemi Częstochowskiej, Fundacja Dla Rozwoju, Fundacja Latarnia.

Organizacje te posiadają potencjał do realizacji zadań publicznych z zakresu usług społecznych realizowanych przez Centrum Usług Społecznych w Konopiskach.

Gmina Konopiska współpracuje również z Jurajskim Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej (JOWES) z siedzibą w Częstochowie Al. Najświętszej Maryi Panny 24 prowadzącym bazę podmiotów ekonomii społecznej i wspierającym ich rozwój.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego forum pomocy.

III. Część programowa

3.1 Misja i wizja gminy Konopiska

Określenie wizji w strategii rozwiązywania problemów społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Konopiska została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Wizja:

Konopiska – Gmina solidarna i włączająca, w której każdy mieszkaniec, niezależnie od wieku, zdrowia czy sytuacji życiowej, ma szansę na godne życie, rozwój i aktywne uczestnictwo w społeczności lokalnej.

Z kolei rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego, a także wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości.

Misja:

Misją Gminy Konopiska jest nowoczesna, skuteczna i zintegrowana polityka społeczna, koncentrująca się na problemach, potrzebach i oczekiwaniach wszystkich mieszkańców, zmierzająca do zapewnienia pożądanej jakości życia.

3.2 Cele strategiczne i operacyjne

Na podstawie wniosków wynikających z diagnozy społecznej Gminy Konopiska w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych wytyczono cele operacyjne, a także kierunki działań, które przyczynią się do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i podmioty współpracujące, ramy czasowe realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz potencjalne źródła finansowania.

Cele strategiczne Gminy Konopiska:

1. Aktywna polityka prorodzinna - wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym
2. Aktywna i zdrowa starość – rozwój kompleksowego systemu wsparcia seniorów i ich otoczenia
3. Profesjonalizacja kadr służb społecznych oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Opis celów strategicznych Gminy Konopiska:

Cel strategiczny 1. Aktywna polityka prorodzinna - wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym

Cel ten skupia się na wsparciu mieszkańców gminy Konopiska, którzy borykają się z najpoważniejszymi problemami społecznymi – ubóstwem, problemami w wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, bezrobociem, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, kryzysem emocjonalnym, bezdomnością. Jego znaczenie dla Gminy jest fundamentalne, ponieważ odzwierciedla potrzebę zapewnienia podstawowego bezpieczeństwa socjalnego i godnych warunków życia wszystkim mieszkańcom, szczególnie tym najbardziej bezbronnym. Realizacja tego celu strategicznego oznacza m.in. zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez skuteczne formy pomocy finansowej i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy. Działania w ramach tego celu – takie jak „szyte na miarę” świadczenia materialne, prace społecznie-użyteczne, zatrudnienie wspomagane oraz usługi edukacyjne mają bezpośrednio przełożyć się na spadek liczby rodzin żyjących w niedostatku oraz na reintegrację osób bezrobotnych z rynkiem pracy. Ważnym jest rozwój mieszkalnictwa socjalnego, służący przeciwdziałaniu bezdomności wśród mieszkańców gminy Konopiska, a także zapewnienie schronienia osobom jego pozbawionym.

Kolejnym istotnym priorytetem jest zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym. Poprzez rozwijanie usług asystenckich, usług społecznych dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami (w tym usług terapeutycznych) oraz programy integracyjne Gmina dąży do pełniejszego włączenia tej grupy mieszkańców w lokalną społeczność i rynek pracy. Gmina Konopiska dąży do rozwoju wsparcia skierowanego do opiekunów osób z niepełnosprawnością, tak aby uzyskali oni wsparcie w codziennej opiece nad osobą zależną, mieli zapewniony czas na regenerację i wypoczynek oraz umożliwiającą możliwość pozostania aktywnym zawodowo. W ten sposób podnosi się jakość życia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, co wpisuje się w nadrzędny cel poprawy sytuacji życiowej wszystkich mieszkańców.

Dla Gminy Konopiska istotnym jest zwiększenie skuteczności działań wobec przemocy domowej, kryzysów w zakresie zdrowia psychicznego i uzależnień - specjalistyczne działania profilaktyczne i pomocowe aby poprawić bezpieczeństwo i stabilność rodzin dotkniętych przemocą, osobom w kryzysie emocjonalnym zapewnić wsparcie, a skalę lokalnych uzależnień ograniczyć.

Ważnym kierunkiem działania dla Gminy Konopiska jest wzmocnienie wsparcia rodzin w kryzysie opiekuńczo-wychowawczym, czyli rodzin niewydolnych wychowawczo lub zagrożonych rozpadem. Poprzez rozwój działalności Placówki Wsparcia Dziennego Promyk, asystentury rodziny, poradnictwa specjalistycznego oraz organizację zajęć dla dzieci i warsztatów dla rodziców Gmina chce zapobiegać pogłębianiu się tych kryzysów. Gmina Konopiska dąży do aktywnego wspierania rodziców w opiece i wychowaniu dzieci, w tym m.in. poprzez dostęp do placówek przedszkolnych, zwiększenie dostępności usług opieki nad małym dzieckiem do lat 3 w ramach rozwiązań instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych, wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, wzmacnianie rodziny w celu utrzymania prawa rodziców do opieki nad dziećmi i przeciwdziałanie dezintegracji rodziny.

Wszystkie cele operacyjne zostały dobrane tak, by wzajemnie się uzupełniać i kompleksowo wspierać realizację celu strategicznego 1 – od zapewnienia podstaw bytu, przez integrację społeczną, po interwencję w sytuacjach kryzysu rodzinnego.

Ważnym elementem realizacji celu strategicznego 1. są usługi społeczne świadczone przez Centrum Usług Społecznych w Konopiskach dostosowane do potrzeb mieszkańców, dzięki nim osoby z niepełnosprawnością (w tym dzieci i młodzież) oraz rodziny mogą otrzymać wsparcie świadczone nie tylko przez podmiot publiczny, ale także działające na jego zlecenie organizacje III sektora. Uzupełnienie stanowić będzie organizowanie społeczności lokalnej, mające na celu wzmocnienie mieszkańców i budowanie lokalnych wspólnot poprzez aktywizację ich potencjału, wspieranie inicjatyw i tworzenie sieci współpracy.

W ramach celu strategicznego 1. realizowane będą następujące cele operacyjne:

- 1.1 Zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego
- 1.2 Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami korzystania z usług społecznych wspierających ich niezależność i codzienne funkcjonowanie w lokalnym środowisku
- 1.3 Wspieranie opiekunów osób z niepełnosprawnością w opiece nad osobą zależną
- 1.4 Umacnianie kompetencji rodzin poprzez dostęp do narzędzi oraz zasobów wspierających

- właściwe sprawowanie opieki i wychowania nad dzieckiem
- 1.5 Budowanie warunków sprzyjających wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży oraz gwarantujących im równość szans w edukacji i życiu społecznym
 - 1.6 Ograniczanie zjawiska uzależnień poprzez rozwój efektywnych działań profilaktycznych i terapeutycznych skierowanych do osób wymagających pomocy
 - 1.7 Udzielanie wsparcia rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej
 - 1.8 Wzmacnianie inicjatyw edukacyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy oraz podnoszenie świadomości społecznej
 - 1.9 Udzielanie wsparcia osobom w kryzysie zdrowia psychicznego

Cel strategiczny 2. Aktywna i zdrowa starość – rozwój kompleksowego systemu wsparcia seniorów i ich otoczenia

Drugie priorytetowe założenie Strategii odpowiada na wyzwanie starzejącego się społeczeństwa w Gminie Konopiska, w której systematycznie rośnie odsetek osób w wieku emerytalnym, co rodzi nowe potrzeby w zakresie usług medycznych, opiekuńczych i aktywizacji seniorów. Cel ten ma kluczowe znaczenie dla Gminy, gdyż koncentruje się na zapewnieniu seniorom godnego, bezpiecznego życia oraz możliwości dalszego aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. „Aktywna i zdrowa starość” to koncepcja, która zakłada zarówno rozwój profesjonalnych usług opiekuńczych, jak i tworzenie warunków do społecznej integracji osób starszych. Gmina planuje zapewnić dalsze funkcjonowanie ośrodka wsparcia dla osób starszych, utworzenie Klubu Seniora oraz rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania seniora. Działania te są odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie. Już dziś zainteresowanie usługami opiekuńczymi i dziennym ośrodkiem wsparcia dla seniorów jest wysokie, a tendencja wzrostowa utrzyma się wraz ze starzeniem się ludności. Poprawa dostępności opieki nad niesamodzielnymi osobami starszymi bezpośrednio przekłada się na ich poczucie bezpieczeństwa i jakości życia, odciążając zarazem rodziny opiekunów. Kolejnym filarem jest zwiększenie dostępności programów aktywizacji i integracji seniorów. Chodzi tu o poszerzenie oferty zajęć edukacyjnych, kulturalnych, sportowych czy cyfrowych dla osób 60+ oraz inicjatyw międzypokoleniowych, a także wsparcie wolontariatu senioralnego. Tego typu działania sprawiają, że seniorzy pozostają dłużej samodzielni, utrzymują dobre zdrowie psychofizyczne i czują się potrzebną częścią wspólnoty lokalnej. Uzupełnieniem jest wsparcie opiekunów osób zależnych, czyli najczęściej członków rodzin zajmujących się na co dzień niesamodzielnymi seniorami. Dzięki rozwijaniu usług społecznych Gmina chce odciążyć rodziny i zapobiec wypaleniu opiekunów. To działanie wzmacnia całe otoczenie seniora – zapewniając lepsze funkcjonowanie opiekunów, pośrednio poprawiamy też jakość życia samych osób starszych wymagających pomocy. Poszerzenie usług społecznych skierowanych do osób w podeszłym wieku gwarantuje bezpieczeństwo socjalne seniorów, programy aktywizujące wspierają ich wielowymiarowy udział w życiu społeczności, zaś wsparcie opiekunów wzmacnia naturalne środowisko życia osób starszych. Właściwy dobór usług społecznych realizowanych przez Centrum Usług Społecznych w Konopiskach wynika z rozpoznanych potrzeb mieszkańców. Podobnie, jak w celu strategicznym 1 część usług społecznych skierowanych dla seniorów będzie zlecana podmiotom III sektora.

W ramach celu strategicznego 2. realizowane będą następujące cele operacyjne:

- 2.1 Umożliwienie seniorom korzystania z usług społecznych wspierających ich niezależność i codzienne funkcjonowanie w lokalnym środowisku
- 2.2 Budowanie przestrzeni sprzyjającej aktywności społecznej i kulturalnej seniorów
- 2.3 Wsparcie opiekunów osób zależnych w wieku senioralnym

Cel strategiczny 3. Profesjonalizacja kadr służb społecznych

Cel ten ma służyć usprawnieniu samego systemu pomocy społecznej i organizacji usług społecznych w Gminie Konopiska, a jego znaczenie wynika z faktu, że nawet najlepiej zidentyfikowane problemy i potrzeby oraz zaplanowane działania nie przyniosą pełnych efektów bez efektywnego, dobrze sko-

ordynowanego zaplecza instytucjonalnego. Gmina Konopiska chce budować nowoczesny, zintegrowany system wsparcia społecznego, który będzie odpowiadał na zmieniające się potrzeby mieszkańców w sposób kompleksowy i innowacyjny. Oznacza to odejście od doraźnych interwencji na rzecz rozwiązań systemowych, wykorzystanie potencjału współpracy różnych sektorów oraz rozwój „szytych na miarę” usług społecznych. Cel ten kładzie nacisk na wzmocnienie potencjału instytucjonalnego Gminy oraz lepszą koordynację działań pomocowych. Profesjonalizacja kadr systemu pomocy społecznej oraz kadr systemu wspierania rodziny ma zapewnić podniesienie jakości i skuteczności usług.

Gmina Konopiska stawia na zlecenie realizacji usług społecznych organizacjom pozarządowym lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które dysponują doświadczeniem, zasobem kadrowym oraz infrastrukturą niezbędną do wykonania usługi. Działanie to niesie obopólne korzyści – po stronie Gminy Konopiska zwiększenie efektywności i oszczędność oraz budowanie wizerunku odpowiedzialnego społecznie samorządu, a po stronie podmiotu III sektora jego wzmocnienie, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w obszarze usług społecznych, podnoszenie jakości oraz budowanie wizerunku i doświadczenia.

Przewidziano systematyczne szkolenia pracowników służb społecznych, supervizję i wymianę doświadczeń, tak aby personel był dobrze przygotowany do podejmowania nowych wyzwań. Profesjonalizacja dotyczy również podmiotów współpracujących – placówek oświatowych, policji, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej – które odgrywają istotną rolę w realizacji usług społecznych.

W ramach celu strategicznego 3. realizowane będą następujące cele operacyjne:

- 3.1 Zapewnienie pracownikom służb społecznych dostępu do szkoleń oraz innych form podnoszenia kwalifikacji zawodowych
- 3.2 Zapewnienie pracownikom służb społecznych dostępu do supervizji
- 3.3 Rozwój współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej

3.3 Kierunki działań oraz wskaźniki realizacji działań

Wskaźniki realizacji działań służyć będą do monitorowania realizacji niniejszej Strategii

Zastosowane w tabeli skróty nazw instytucji:

CUS – Centrum Usług Społecznych w Konopiskach

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Konopiskach

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Konopiskach

GCKiS – Gminne Centrum Kultury i Rekreacji w Konopiskach

PWD – Placówka Wsparcia Dziennego Promyk

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie

Cel strategiczny 1. Aktywna polityka prorodzinna - wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym

Cel operacyjny 1.1 Zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Zapewnienie niezbędnego wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej poprzez dostęp do świadczeń pomocy społecznej	2026-2036	Liczba osób/rodzin objętych pomocą Społeczną	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Systemowe wsparcie finansowe zapobiegające ubóstwu osób i rodzin	2026-2036	Liczba udzielonych świadczeń - zasiłków okresowych łączna kwota udzielonych świadczeń – zasiłków	CUS	Środki własne gminy

		okresowych Liczba udzielonych świadczeń – zasiłków celowych łączna kwota udzielonych świadczeń – zasiłków celowych		Środki pochodzące z dotacji celowych
Wsparcie w zakresie dożywiania w postaci zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku	2026-2036	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Zapewnienie wsparcia uczniom poprzez przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych	2026-2036	Liczba uczniów, którym udzielono pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Realizacja zadania własnego Gminy w zakresie udzielania schronienia osobom w kryzysie bezdomności.	2026-2036	Liczba osób w kryzysie bezdomności korzystających ze wsparcia schronisk	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Organizowanie prac społecznie-użytecznych	2026-2036	Liczba osób bezrobotnych wykonujących prace społecznie użyteczne	Gmina Konopiska PUP	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych	2026-2036	Liczba osób bezrobotnych wykonujących prace interwencyjne Liczba osób bezrobotnych wykonujących roboty publiczne	Gmina Konopiska CUS PUP	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Utworzenie Centrum Integracji Społecznej (CIS) i jego funkcjonowanie	2029-2036	Liczba utworzonych CIS Liczba osób objętych reintegracją społeczno-zawodową w ramach CIS	Gmina Konopiska	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Utworzenie i funkcjonowanie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE)	2026-2029	Liczba utworzonych LOWE Liczba osób, które podniosły kwalifikacje zawodowe w ramach LOWE Liczba osób, które podniosły kompetencje w ramach LOWE	Gmina Konopiska	Środki własne gminy Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Zwiększenie dostępności lokali socjalnych	2029-2036	Liczba mieszkań socjalnych Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania socjalnego	Gmina Konopiska	Środki własne gminy Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży	2026-2036	Liczba osób objętych doradztwem	CUS Placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z przewlekłą lub ciężką chorobą	2026-2036	Liczba osób z dla osób z przewlekłą lub ciężką chorobą korzystających z usług opiekuńczych Liczba osób z dla osób z przewlekłą lub ciężką chorobą korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych Liczba godzin zrealizowanych usług opiekuńczych na rzecz osób z przewlekłą lub ciężką chorobą	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych

		Liczba godzin zrealizowanych specjalistycznych usług opiekuńczych na rzecz osób z przewlekłą lub ciężką chorobą Liczba osób świadczących usługi opiekuńcze		
Udzielanie świadczeń pomocy społecznej osobom przewlekłe lub ciężko chorym	2026-2036	Liczba osób przewlekłe lub ciężko chorych objętych świadczeniami z pomocy społecznej	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych

Cel operacyjny 1.2 Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami korzystania z usług społecznych wspierających ich niezależność i codzienne funkcjonowanie w lokalnym środowisku

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnością	2026-2036	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z usług opiekuńczych Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych Liczba godzin zrealizowanych usług opiekuńczych na rzecz osób z niepełnosprawnością Liczba godzin zrealizowanych specjalistycznych usług opiekuńczych na rzecz osób z niepełnosprawnością Liczba osób świadczących usługi opiekuńcze	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Realizacja asystencji osobistej osób z niepełnosprawnością	2026-2036	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystająca z usług asystencji osobistej Liczba godzin zrealizowanych usług asystencji osobistej na rzecz osób z niepełnosprawnością Liczba osób świadczących usługi asystencji osobistej osobom z niepełnosprawnością	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z Funduszu Solidarnościowego
Prowadzenie mieszkania treningowego dla osób z niepełnosprawnością	2029-2036	Liczba mieszkań treningowych Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z mieszkań treningowych	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Realizacja innych usług społecznych skierowanych do osób z niepełnosprawnością	2026-2036	Liczba usług społecznych dedykowana osobom z niepełnosprawnością Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z dedykowanych im usług społecznych Liczba godzin zrealizowanych usług społecznych dedykowanych osobom z niepełnosprawnością	CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Udzielanie świadczeń pomocy społecznej osobom z niepełnosprawnością	2026-2036	Liczba osób z niepełnosprawnością objętych świadczeniami z pomocy społecznej	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych

Cel operacyjny 1.3 Wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnością w opiece nad osobą zależną

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Realizacja usług opieki wytchnieniowej	2026-2036	Liczba opiekunów / członków rodzin osób z niepełnosprawnością korzystających z usług opieki wytchnieniowej Liczba godzin zrealizowanych usług opieki wytchnieniowej Liczba osób świadczących usługi opieki wytchnieniowej	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z Funduszu Solidarnościowego
Realizacja usług społecznych skierowanych do opiekunów osób z niepełnosprawnością	2026-2036	Liczba usług społecznych dedykowana opiekunom osób z niepełnosprawnością Liczba opiekunów osób z niepełnosprawnością korzystających z dedykowanych im usług społecznych Liczba godzin zrealizowanych usług społecznych dedykowanych opiekunom osób z niepełnosprawnością	CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej

Cel operacyjny 1.4 Umacnianie kompetencji rodzin poprzez dostęp do narzędzi oraz zasobów wspierających właściwe sprawowanie opieki i wychowania nad dzieckiem

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Wsparcie asystenta rodziny	2026-2036	Liczba rodzin korzystających z asystencji rodzinnej Liczba dzieci w rodzinach korzystających z asystencji Liczba godzin zrealizowanych usług asystencji rodzinnej Liczba asystentów rodziny	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Zajęcia podnoszące kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców	2026-2036	Liczba rodziców korzystających z zajęć Liczba godzin zajęć podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze	CUS Placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Poradnictwo psychologiczne dla rodziców przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze	2026-2036	Liczba rodziców korzystających z poradnictwa psychologicznego Liczba godzin poradnictwa psychologicznego dla rodziców	CUS Placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Inne usługi społeczne dedykowane podnoszeniu kompetencji rodzicielskich	2026-2036	Liczba rodziców korzystających z dedykowanych im usług społecznych Liczba godzin usług społecznych dedykowanych rodzinom	CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej

Cel operacyjny 1.5 Budowanie warunków sprzyjających wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży oraz gwarantujących im równość szans w edukacji i życiu społecznym

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Działalność Placówki Wsparcia Dziennego Promyk	2026-2036	Liczba miejsc w Placówce Wsparcia Dziennego Promyk Liczba dzieci i młodzieży korzystających z PWD Promyk	CUS	Środki własne gminy

		Liczba zajęć oferowanych przez PWD Promyk Liczba godzin zajęć wychowawczych zrealizowanych przez PWD Promyk Liczba wychowawców w PWD Promyk Liczba zajęć wyrównawczych realizowanych przez PWD Promyk Liczba dzieci i młodzieży uczęszczająca na zajęcia wyrównawcze w PWD Promyk		Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	2026-2036	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych Liczba godzin zajęć pozalekcyjnych	GCKiS Organizacje pozarządowe Placówki oświatowe CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Organizowanie letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży	2026-2036	Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z letniego wypoczynku Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z zimowego wypoczynku	CUS GCKiS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Realizacja innych usług społecznych dla dzieci i młodzieży, w tym w szczególności z deficytami rozwojowymi	2026-2036	Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z usług społecznych Liczba godzin usług społecznych skierowanych do dzieci i młodzieży	CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla dzieci i młodzieży w Placówce Wsparcia Dziennego Promyk	2026-2036	Liczba dzieci i młodzieży korzystająca ze wsparcia specjalistycznego w PWD Promyk Liczba godzin wsparcia specjalistycznego w PWD Promyk	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych oraz PWD Promyk w profesjonalny sprzęt	2026-2036	Liczba podjętych działań w celu doposażenia placówek oświatowych Liczba podjętych działań w celu doposażenia PWD Promyk	Gmina Konopiska CUS Placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Organizowanie, wspieranie i promowanie wydarzeń oraz inicjatyw skierowanych do rodzin z dziećmi	2026-2036	Liczba zorganizowanych imprez Szacunkowa liczba uczestników	Gmina Konopiska CUS Placówki oświatowe GCKiS	Środki własne gminy Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej

Cel operacyjny 1.6 Ograniczanie zjawiska uzależnień poprzez rozwój efektywnych działań profilaktycznych i terapeutycznych skierowanych do osób wymagających pomocy

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Zapewnienie wsparcia w formie materialnej i niematerialnej rodzinom/osobom zmagającym się z problemem uzależnień	2026-2036	Liczba rodzin/osób zmagających się z problemem uzależnienia, które skorzystały ze wsparcia materialnego i niematerialnego Liczba świadczeń przyznanych rodzinom/osobom zmagającym się z problemem uzależnień	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego	2026-2036	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu	2026-2036	Liczba wniosków skierowanych do sądu Liczba wydanych opinii	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Terapia uzależnień prowadzona w Punkcie Konsultacyjnym w Konopiskach	2026-2036	Liczba osób uzależnionych objętych terapią Liczba osób współuzależnionych objętych terapią Liczba godzin terapii uzależnień Liczba terapeutów uzależnień prowadzących terapię	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Przeprowadzanie szkoleń dla właścicieli i sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu	2026-2036	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży	2026-2036	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych Liczba dzieci i młodzieży, które wzięły udział w programach rekomendowanych Liczba nauczycieli/wychowawców posiadających certyfikat uprawniający do realizowania programów rekomendowanych	CUS Placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki pochodzące z dotacji celowych

Realizacja zajęć z profilaktyki uzależnień dla dzieci i młodzieży	2026-2036	Liczba godzin zrealizowanych zajęć z zakresu profilaktyki uzależnień Liczba dzieci i młodzieży, które wzięły udział w zajęciach z profilaktyki uzależnień	CUS Placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki pochodzące z dotacji celowych
Realizacja zajęć socjoterapeutycznych, w tym rozwijających umiejętności społeczne	2026-2036	Liczba godzin zrealizowanych zajęć socjoterapeutycznych, w tym rozwijających umiejętności społeczne Liczba dzieci i młodzieży, które wzięły udział w zajęciach socjoterapeutycznych, w tym rozwijających umiejętności społeczne	CUS Placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki pochodzące z dotacji celowych
Organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, policjantów) dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, substancji psychoaktywnych, w tym nowych substancji pojawiających się na nielegalnym rynku	2026-2036	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	GKRPA, CUS, Gmina Konopiska, Komisariat Policji w Blachowni, placówki oświatowe, ochrona zdrowia	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień lub zagrożonych uzależnieniami letniego i zimowego wypoczynku z programem profilaktycznym	2026-2036	Liczba uczestników letniego i zimowego wypoczynku z programem profilaktycznym	GKRPA, CUS, Gmina Konopiska, placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Warsztaty dla rodziców z zakresu profilaktyki uzależnień behawioralnych występujących u dzieci i młodzieży	2026-2036	Liczba uczestników warsztatów Liczba zorganizowanych warsztatów	GKRPA, CUS, Gmina Konopiska, placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej

Warsztaty dla rodziców z zakresu profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych, ze szczególnym uwzględnieniem nowych substancji psychoaktywnych	2026-2036	Liczba uczestników letniego i zimowego wypoczynku z programem profilaktycznym	GKRPA, CUS, Gmina Konopiska, placówki oświatowe, Komisariat Policji w Blachowni	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń promujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej	2026-2036	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia Liczba uczestników	GKRPA, CUS, GCKiS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny 1.7 Udzielanie wsparcia rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”	2026-2036	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” Liczba wszczętych procedur Liczba zakończonych procedur	CUS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, Komisariat Policji w Blachowni, ochrona zdrowia	Środki własne gminy
Udzielanie świadczeń pomocy społecznej rodzinom z problemem przemocy domowej	2026-2036	Liczba rodzin z problemem przemocy domowej objętych świadczeniami z pomocy społecznej	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Udostępnianie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy	2026-2036	Liczba podjętych działań informacyjnych	ZI	Środki własne gminy
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji w zakresie obowiązujących przepisów prawa dotyczących przemocy domowej oraz zasad realizacji procedury „Niebieskie Karty”	2026-2036	Liczba uczestników szkoleń Liczba szkoleń	CUS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, Komisariat Policji w Blachowni, ochrona zdrowia	Środki własne gminy
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej	2026-2036	Liczba osób korzystających z poradnictwa Liczba udzielonych porad	GKRPA, ZI, CUS, Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy
Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w	2026-2036	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno- edukacyjnych	ZI, PCPR	Środki własne gminy

programach korekcyjno- edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych				
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej	2026-2036	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej	CUS, ZI, PCPR	Środki własne gminy

Cel operacyjny 1.8 Wzmacnianie inicjatyw edukacyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy oraz podnoszenie świadomości społecznej

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Udział w kampaniach społecznych o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim, ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej	2026-2036	Liczba działań podjętych w ramach kampanii Liczba osób uczestniczących w kampanii	CUS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, Komisariat Policji w Blachowni, ochrona zdrowia	Środki własne gminy
Realizacja warsztatów dla dzieci i młodzieży dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej (bullying) oraz cyberprzemocy, a także komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy	2026-2036	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w warsztatach Liczba zorganizowanych warsztatów	CUS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki pochodzące z dotacji celowych
Przeprowadzanie akcji informacyjnych wśród mieszkańców w zakresie cyberprzemocy	2026-2036	Liczba zorganizowanych akcji informacyjno-profilaktycznych z zakresu cyberprzemocy	CUS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, Komisariat Policji w Blachowni	Środki własne gminy

Cel operacyjny 1.9 Udzielanie wsparcia osobom w kryzysie zdrowia psychicznego

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Utworzenie środowiskowego domu samopomocy i jego funkcjonowanie	2029-2036	Liczba utworzonych środowiskowych domów samopomocy Liczba miejsc w środowiskowych domach samopomocy Liczba osób uczęszczających do środowiskowych domów samopomocy	Gmina Konopiska CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Poradnictwo psychologiczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	2026-2036	Liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego	CUS, placówki oświatowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki pochodzące z dotacji celowych

				Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Poradnictwo psycho-traumatologa	2026-2036	Liczba osób korzystających z poradnictwa psychotraumatologa	CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Inne usługi społeczne dedykowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego	2026-2036	Liczba osób w kryzysie zdrowia psychicznego korzystających z dedykowanych im usług społecznych Liczba godzin usług społecznych dedykowanych w kryzysie zdrowia psychicznego	CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej

Cel strategiczny 2. Aktywna i zdrowa starość – rozwój kompleksowego systemu wsparcia seniorów i ich otoczenia

Cel operacyjny 2.1 Umożliwienie seniorom korzystania z usług społecznych wspierających ich niezależność i codzienne funkcjonowanie w lokalnym środowisku

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla seniorów	2026-2036	Liczba seniorów korzystających z usług opiekuńczych Liczba seniorów korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych Liczba godzin zrealizowanych usług opiekuńczych na rzecz seniorów Liczba godzin zrealizowanych specjalistycznych usług opiekuńczych na rzecz seniorów Liczba osób świadczących usługi opiekuńcze	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Wspieranie działalności Dziennego Domu Pomocy w Konopiskach	2026-2036	Liczba miejsc w Dziennym Domu Pomocy w Konopiskach Liczba seniorów uczęszczających do Dziennego Domu Pomocy w Konopiskach Liczba usług społecznych świadczona w Dziennym Domu Pomocy w Konopiskach Liczba podjętych działań w celu doposażenia	CUS Gmina Konopiska	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Udzielanie świadczeń pomocy społecznej seniorom	2026-2036	Liczba seniorów objętych świadczeniami z pomocy społecznej	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych
Inne usługi społeczne dedykowane seniorom, w tym usługi świadczone w ich miejscu zamieszkania	2026-2036	Liczba seniorów korzystających z dedykowanych im usług społecznych Liczba godzin usług społecznych dedykowanych seniorom	CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej

Cel operacyjny 2.2 Budowanie przestrzeni sprzyjającej aktywności społecznej i kulturalnej seniorów

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Utworzenie i funkcjonowanie Klubu Seniora	2026-2036	Liczba miejsc w Klubie Seniora Liczba seniorów uczęszczających do Klubu Seniora Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych w ramach Klubu Seniora Liczba godzin zajęć edukacyjnych w Klubie Seniora Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach z zakresu aktywności fizycznej w ramach Klubu Seniora Liczba godzin zrealizowanych zajęć z zakresu aktywności fizycznej zrealizowanych w ramach Klubu Seniora	CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Organizowanie wyjazdów seniorów na wydarzenia kulturalne i sportowe odbywające się poza obszarem gminy Konopiska	2026-2036	Liczba wyjazdów seniorów na wydarzenia kulturalne i sportowe odbywające się poza obszarem gminy Konopiska Liczba seniorów biorących udział w wyjazdach	Gmina Konopiska CUS GCKiS Gmina Konopiska Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów	2026-2036	Liczba zorganizowanych zajęć Liczba seniorów biorących udział w zajęciach	CUS GCKiS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Organizowanie imprez dedykowanych osobom starszym	2026-2036	Liczba imprez dedykowana osobom starszym Szacunkowa liczba osób biorących udział w imprezach	Gmina Konopiska CUS GCKiS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej

Cel operacyjny 2.3 Wsparcie opiekunów osób zależnych w wieku senioralnym

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Realizacja usług opieki wytchnieniowej	2026-2036	Liczba opiekunów / członków rodzin seniorów z niepełnosprawnością korzystających z usług opieki wytchnieniowej Liczba godzin zrealizowanych usług opieki wytchnieniowej Liczba osób świadczących usługi opieki wytchnieniowej	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z Funduszu Solidarnościowego
Realizacja usług społecznych skierowanych do opiekunów seniorów	2026-2036	Liczba usług społecznych dedykowana opiekunom seniorów Liczba opiekunów seniorów korzystających z dedykowanych im usług społecznych Liczba godzin zrealizowanych usług społecznych dedykowanych opiekunom seniorów	CUS Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy Środki pochodzące z dotacji celowych Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej

Cel strategiczny 3. Profesjonalizacja kadr służb społecznych

Cel operacyjny 3.1 Zapewnienie pracownikom służb społecznych dostępu do szkoleń oraz innych form podnoszenia kwalifikacji zawodowych

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Zapewnienie szkoleń podnoszących kwalifikacje, kompetencje i umiejętności zawodowe dla pracowników Centrum Usług Społecznych w Konopiskach	2026-2036	Liczba szkoleń Liczba pracowników korzystających ze szkoleń	CUS	Środki własne gminy
Zapewnienie szkoleń z zakresu treningu interpersonalnego dla pracowników Centrum Usług Społecznych w Konopiskach	2026-2036	Liczba szkoleń Liczba pracowników korzystających ze szkoleń	CUS	Środki własne gminy
Kierowanie pracowników na szkolenia specjalizacyjne (specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej, specjalizacja w zawodzie pracownik socjalny I i II stopnia, zarządzanie i organizacja usług społecznych, opracowywanie i realizacja indywidualnych planów usług społecznych, organizacja społeczności lokalnej)	2026-2036	Liczba pracowników, którzy ukończyli szkolenia specjalizacyjne	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Zapewnienie szkoleń z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi dla kadry kierowniczej Centrum Usług Społecznych w Konopiskach	2026-2036	Liczba pracowników, którzy ukończyli szkolenie Liczba szkoleń	CUS	Środki własne gminy
Zapewnienie szkoleń z zakresu realizacji i rozliczania projektów	2026-2036	Liczba pracowników, którzy ukończyli szkolenie Liczba szkoleń	CUS	Środki własne gminy
Zapewnienie szkoleń z zakresu work-life balance i profilaktyki wypalenia zawodowego	2026-2036	Liczba pracowników, którzy ukończyli szkolenie Liczba szkoleń	CUS	Środki własne gminy

Cel operacyjny 3.2 Zapewnienie pracownikom służb społecznych dostępu do superwizji

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Zapewnienie pracownikom usługi superwizji prowadzonej przez certyfikowanego superwizora pracy socjalnej	2026-2036	Liczba godzin superwizji Liczba pracowników korzystających ze superwizji	CUS	Środki własne gminy Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej

Cel operacyjny 3.3 Rozwój współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej

Planowane działania	Termin realizacji działań	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania
Powierzenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz	2026-2036	Liczba zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o	Gmina Konopiska CUS	Środki własne gminy

podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącym działalność statutową w danej dziedzinie		działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Liczba usług społecznych realizowanych przez Centrum Usług Społecznych w Konopiskach zleconych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Liczba organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, którym Gmina Konopiska powierzyła zadanie publiczne	Organizacje pozarządowe	Środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej
Zlecanie organizacjom pozarządowym lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zadań publicznych w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	2026-2036	Liczba zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Gmina Konopiska Organizacje pozarządowe	Środki własne gminy

3.4 Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią oraz zakładane rezultaty realizacji Strategii

Tworzenie długoterminowej prognozy złożonych procesów społecznych jest zadaniem niezwykle trudnym z uwagi na mnogość czynników, na których się opiera. Punktem wyjścia dla prognozy procesów społecznych w gminie Konopiska jest prognoza zmian demograficznych, która wskazuje na stały spadek liczby ludności, w tym ujemnego przyrostu naturalnego. Zmianom ulegną także wskaźniki obciążenia demograficznego. Zmiany demograficzne będą w istotny sposób wpływały na różnorodne procesy społeczne w gminie. Starzenie się społeczeństwa gminy Konopiska, będzie tworzyło wyzwania dla różnych obszarów lokalnej polityki społecznej. Pogarszające się wskaźniki obciążenia demograficznego będą miały istotne znaczenie dla kształtowania się polityki w dziedzinie zatrudnienia. Prognozowane zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży będzie wyzwaniem dla polityki oświatowej, a zwiększenie grupy osób powyżej sześćdziesiątego i znaczne zwiększenie powyżej osiemdziesiątego roku życia, będzie miało wpływ na politykę w obszarze ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Zmiana struktury demograficznej oddziaływać będzie także na cele i działania w pozostałych obszarach polityki społecznej, nie zawsze jednoznacznie wiązanych z problematyką zmian demograficznych. W coraz większym stopniu profilaktyka społeczna będzie musiała być adresowana do starszych grup ludności. Podobnie w zakresie edukacji, kultury i sztuki oraz kultury fizycznej i sportu. Kulturalne i rekreacyjne funkcje realizowanych działań powinny uwzględniać demograficzne zmiany w gminie. Polityka kulturalna winna być nakierowana na przeciwdziałanie występującym tendencjom osłabiania uczestnictwa w kulturze wysokiej. Należy różnicować formy upowszechniania kultury do różnych kategorii wiekowych odbiorców. Ważnym adresatem takich działań będzie poszerzająca się grupa osób starszych.

Także działania organizacji pozarządowych nie tylko powinny w coraz większym stopniu uwzględniać różnorodne potrzeby starszych mieszkańców gminy, lecz także angażować te osoby do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

Kluczowym obszarem polityki społecznej Gminy Konopiska jest w tym kontekście polityka ludnościowa i rodzinna. Biorąc pod uwagę zewnętrzne uwarunkowania procesów demograficznych, działania w obrębie miasta mogą mieć jedynie ograniczony charakter. Jednak poprzez tworzenie warunków sprzyjających funkcjonowaniu rodzin wielodzietnych, rozbudowie infrastruktury i dobrej lokalizacji żłobka i przedszkoli oraz wsparcia rodziny można na te procesy korzystnie wpływać.

Należy oczekiwać dalszego pogłębiania się problemów w środowisku dzieci i młodzieży.

Tendencja ta ma charakter społeczno-kulturowy. Pojawianie się nowych zagrożeń będzie wymagać realizacji w szkołach nowych programów profilaktycznych, w tym również w zakresie uzależnienia od nowych technologii i cyberbezpieczeństwa. Konieczne będzie dalsze poszerzenie dostępności młodych ludzi do specjalistycznej pomocy terapeutycznej.

Polityka w obszarze wybranych aspektów ochrony zdrowia przede wszystkim powinna odpowiadać na istotne zmiany demograficzne. Wiąże się z tym wzrost zapotrzebowania na specjalistyczną opiekę geriatryczną oraz opiekę paliatywną. Wzrastać będzie znaczenie wsparcia środowiskowego, a zmniejszać się będzie zakres wsparcia instytucjonalnego.

Zjawisko zaburzeń psychicznych zarówno wśród osób dorosłych jak i dzieci i młodzieży będzie podlegać dalszej tendencji wzrostowej.

Upowszechnianie kultury fizycznej wśród osób starszych, sprzyjające utrzymywaniu ich sprawności fizycznej, będzie nowym wyzwaniem w tym obszarze polityki społecznej. Ważnym będzie dostosowanie infrastruktury instytucjonalnej i kadry do tych nowych wyzwań.

Polityka w zakresie bezpieczeństwa publicznego odpowiadać powinna na pojawiające się nowe zagrożenia. Z jednej strony związane z pojawianiem się nowych form przestępczości w tym internetowej (Policja), ale także w coraz większym stopniu działania służb adresowane będą do osób starszych, szczególnie narażonych na działania przestępcze. Niezbędny będzie rozwój profilaktyki adresowanej do tej grupy mieszkańców gminy.

Sytuacja na rynku pracy w znacznym stopniu zależeć będzie od sytuacji ekonomicznej w województwie śląskim oraz w kraju.

Przed nowymi wyzwaniami stanie również system pomocy i integracji społecznej w Gminie Konopiska. W coraz większym stopniu konieczna będzie aktywizacja społeczności lokalnych i rozwijanie III sektora, w tym dalszy rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Kluczowym czynnikiem wpływającym na realizację polityki społecznej Gminy Konopiska, będzie możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym środków unijnych.

W Gminie Konopiska w związku z przekształceniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych przewidywany jest rozwój usług społecznych odpowiadających faktycznym potrzebom mieszkańca oraz rozwój pracy środowiskowej.

Bardzo ważnym elementem realizowania skutecznej polityki społecznej będzie posiadanie profesjonalnych kadr służb socjalnych, nakierowanych na podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych, wspieranych w zakresie przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

Reasumując prognozuje się, że kontynuacja realizacji programów lokalnych z zakresu polityki społecznej, które przynoszą zauważalne rezultaty, przyczyni się do ograniczania niekorzystnych zjawisk i problemów. Prognozowane zmiany w zakresie objętym Strategią, powinny w najbliższych latach prowadzić do włączenia i integracji społecznej, zapobiegać wykluczeniu i marginalizacji, dawać mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa oraz osłabiać kontrast ekonomiczny.

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036 przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Gminy jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;

- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa oraz osamotnienia;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

3.5 Ramy finansowe Strategii

Źródłami środków finansowych na działania zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036 będą:

- budżet Gminy Konopiska i jej jednostek organizacyjnych;
- budżet państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych i finansowanie realizacji zadań zleconych;
- Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Fundusz Solidarnościowy;
- Fundusze Europejskie (w szczególności Europejski Fundusz Społeczny);
- wpłaty od mieszkańców (przy współfinansowaniu usług);
- środki własne organizacji pozarządowych i innych podmiotów zaangażowanych w realizację działań;
- inne programy i granty.

Wskazane cele i działania Strategii będą wyznaczać kierunki finansowania polityki społecznej w Gminie Konopiska. Jak w ostatnich latach należy oczekiwać wzrostu wydatków. Natomiast prognozowanie skali tego wzrostu w perspektywie dziesięcioletniej w tak szerokim zakresie tematycznym planowanych działań jest obciążone wysokim ryzykiem błędu. Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość, w tym zewnętrzne uwarunkowania prawne i ekonomiczne, powodują, że określanie w momencie tworzenia Strategii wysokości środków potrzebnych do realizacji jej zadań (zarówno po stronie dochodów jak i wydatków) stanowi poważne wyzwanie.

Należy zwrócić uwagę, że zapisy Strategii mogą stanowić podstawę do ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe na realizację poszczególnych działań.

3.6 Sposób realizacji Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom pojawiającym się w świetle zmian prawnych, o czym mowa w podrozdziale 3.7 Monitoring i ewaluacja Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036 zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależeć będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Centrum Usług Społecznych w Konopiskach.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036 obejmować będzie cztery etapy:

Etapy	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036”	I kwartał 2026r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią	I kwartał 2026r. – IV kwartał 2036r.
Etap III	Monitoring Strategii oraz ewentualna aktualizacja zadań	I półrocze po zakończeniu każdego roku w okresie od 2027r. do 2036r.
Etap IV	Podsumowanie i ewaluacja Strategii	I kwartał 2037r.

3.7 Monitoring i ewaluacja Strategii

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę wskaźników realizacji działań,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań składanego Radzie Gminy Konopiska do 30 czerwca,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Ponadto, w 2027 roku dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii. Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska będzie Centrum Usług Społecznych w Konopiskach.

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej uchwały Rady Gminy Konopiska. W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta Gminy Konopiska lub Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Konopiskach.

Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenie gminy organizacji, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi Gminy Konopiska do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukazać realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

3.8 Analiza ryzyka

Opracowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036 przeprowadzono analizę ryzyka, identyfikując wystąpienie możliwych zagrożeń w realizacji celów, opracowano plan zapobiegania lub minimalizowania wystąpienia ryzyka oraz określono sposoby reakcji na sytuacje kryzysowe.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych – zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny te znajdują się najczęściej poza kontrolą jednostki.
- przyczyn wewnętrznych – obejmują sposób zaplanowania Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026-2036 celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również, ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

<i>Obszar ryzyka</i>	<i>Definicja ryzyka</i>	<i>Stopień wystąpienia ryzyka</i>	<i>Działania zapobiegawcze</i>
Prawny	Zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów prawa	Wysoki	Stałe monitorowanie zmian ustawowych zgłaszanych przez podmioty uczestniczące w procesie legislacyjnym. Analiza skutków wprowadzonych zmian i dostosowanie systemu realizacji działań do nowych uwarunkowań. Zapewnienie elastyczności systemu wdrażania strategii, sprawne zarządzanie zmianami i procesem wdrażania strategii, przygotowanie specjalnych komórek merytorycznych, analizujących zmiany w obowiązującym prawie.
Polityczny	Niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów Strategii	Niski	Bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne

Społeczny	Brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	Wysoki	Angażowanie mieszkańców gminy Konopiska w działania w ramach programów zmierzających do wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Organizacyjny	Brak wykwalifikowanej kadry zarządzającej wdrożeniem Strategii	Niski	Podjęmowanie działań w zakresie szkolenia i podnoszenia kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii.
Organizacyjny	Brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanych z niedoborami w zasobach kadrowych	Średni	Organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji zaangażowanych w realizację Strategii. Ogłaszanie naborów pracowników w celu uzupełnienia niedoborów kadrowych. Budowanie pozytywnego wizerunku pracowników służb społecznych.
Finansowy	Brak wystarczających środków finansowych	Średni	Właściwe planowanie wydatków i analiza dostępnych środków, działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych, przygotowywanie własnych aplikacji na środki pomocowe.
Finansowy	Brak możliwości pozyskania finansowania – środków UE na realizację działań	Wysoki	Poszukiwania alternatywnych źródeł finansowania realizacji programów/działań/zadań. Przygotowanie pełnej dokumentacji, zgodnej z wymaganiami konkursowymi.

PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Konopiska na lata 2026–2036 stanowi kontynuację dotychczasowego systemu wsparcia społecznego, a jednocześnie otwiera możliwość jego poszerzenia o nowe rozwiązania. Jej założenia zostały dostosowane do problemów i potrzeb zidentyfikowanych w procesie badawczym oraz przewidują różnorodne sposoby ich zaspokajania.

Strategia, z jednej strony, zakłada udoskonalanie dotychczasowych metod działania w celu ochrony mieszkańców przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś – wskazuje na potrzebę rozwijania działań prewencyjnych. Mają one ograniczać ryzyko wystąpienia trudnych sytuacji życiowych lub prowadzić do możliwie szybkiego ich przezwyciężenia.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowano w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień oraz lokalnego rynku pracy. Dokument przewiduje rozwój i pogłębienie form wsparcia, a także szeroką współpracę z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz mieszkańców. Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania mają umożliwić osobom i rodzinom objętym wsparciem stopniowe usamodzielnianie się oraz integrację ze środowiskiem lokalnym.

Strategia podlegać będzie okresowym weryfikacjom i aktualizacjom w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania oraz nowe potrzeby mieszkańców. Różnorodność problemów społecznych w zestawieniu z ograniczeniami budżetowymi wskazuje na konieczność podnoszenia efektywności systemu wsparcia. Oznacza to racjonalne gospodarowanie środkami, maksymalne wykorzystanie posiadanych zasobów oraz wprowadzanie rozwiązań o charakterze systemowym, które pozwolą na długofalowe i trwałe oddziaływanie, zamiast działań incydentalnych.

Realizacja głównych założeń dokumentu powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Konopiska, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań.